

Informacijske potrebe i čitateljske navike zatvorenika

Bajić, Meri

Master's thesis / Diplomski rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:195071>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-17**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera

Filozofski fakultet

Diplomski studij Informatologije

Meri Bajić

Informacijske potrebe i čitateljske navike zatvorenika

Diplomski rad

Mentor: izv. prof. dr. sc. Sanjica Faletar Tanacković

Sumentor: doc. dr. sc. Boris Badurina

Osijek, 2015.

Sažetak

Iako su intelektualne slobode odnosno slobodan pristup informacijama i pravo na izražavanje mišljenja zakonsko pravo svakog pojedinca, u suvremenim društvima postoje određene skupine kojima je to pravo uskraćeno ili ograničeno. U ovom se radu problematiziraju informacijske potrebe i čitateljske navike zatvorenika, kao specifične društveno isključene skupine, koja ima specifične informacijske potrebe, ali i otežan pristup informacijama i građi za čitanje. U radu se predstavljaju rezultati istraživanja o informacijskim potrebama i načinima dolaženja do informacija hrvatskih zatvorenika te o njihovim čitateljskim navikama. Istraživanje je provedeno kvantitativnom metodom (pomoću tiskanog upitnika) na uzorku od 504 ispitanika u 6 kaznionica. Na temelju provedenog istraživanja daju se preporuke o tome kako se zatvorenicima može olakšati dolaženje do informacija te se upućuje na vrstu građe za čitanje koju bi zatvorske knjižnice trebale nabaviti kako bi zadovoljile potrebe svojih korisnika.

Ključne riječi: zatvorenici, informacijske potrebe, informacijsko ponašanje, čitateljske navike, zatvorske knjižnice, Hrvatska

SADRŽAJ

1. UVOD	4
2. ZATVORSKE KNJIŽNICE	5
2.1 Povijest zatvorskih knjižnica	5
2.2 Suvremene zatvorske knjižnice	8
3. PRAVA ZATVORENIKA	10
4. PREGLED DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA.....	12
5. ISTRAŽIVANJE.....	18
5.1 Cilj i svrha istraživanja	18
5.2 Instrument i metodologija.....	19
5.3 Analiza rezultata	22
5.4 Rasprava	70
6. ZAKLJUČAK	76
7. POPIS LITERATURE	80
8. PRILOZI	82

1. UVOD

Zatvorenici su posebna skupina ljudi koja se susreće s brojnim poteškoćama prilikom dolaženja do potrebnih informacija. Samo zatvorsko okruženje u kojemu se nalaze ograničava ih u odnosu na dostupne izvore u kojima mogu potražiti te informacije. No ipak, zatvorenici pokušavaju saznati ono što ih zanima na različite načine, koristeći dostupne izvore koje imaju na raspolaganju. Kaznionice i zatvori bi im trebali što više pomoći u ispunjavanju njihovih informacijskih potreba. Jedan od mogućih načina je i opremanje zatvorske knjižnice prema potrebama zatvorenika. Osim toga, zatvorske knjižnice mogu pomoći štićenicima u što kvalitetnijem provođenju slobodnog vremena koje imaju na raspolaganju i to na način da organiziraju raznolike programe u kojima mogu sudjelovati i da im ponude knjige koje bi voljeli čitati.

U prvom poglavlju rada pod nazivom *Zatvorske knjižnice* prvo se govori o povijesti zatvorskih knjižnica. 1802. godine je otvorena prva knjižnica u sklopu državnog zatvora u Kentucky-u, SAD. Od tada se diljem Amerike počinju osnivati knjižnice u sklopu zatvora, a taj trend uskoro se širi i na Europu. Prepoznaje se važnost čitanja i njegov rehabilitacijski učinak na zatvorenike. U prvoj polovici 20. stoljeća počinje niz važnih događaja koji su doveli do razvoja zatvorskih knjižnica. Važnu ulogu u organizaciji i promicanju svijesti o važnosti zatvorskih knjižnica imalo je Američko knjižničarsko udruženje (*American Library Association – ALA*). Nadalje se govori o tome kako bi trebale izgledati suvremene zatvorske knjižnice; kakav prostor bi trebale imati, tko bi trebao činiti osoblje zatvorske knjižnice, ali i kakvu bi građu i usluge trebali ponuditi zatvorenicima. U sljedećem poglavlju pod nazivom *Prava zatvorenika* navode se i opisuju zakoni i pravni propisi koji reguliraju pravo svakog čovjeka na slobodan pristup informacijama, ali i zakoni koji reguliraju prava zatvorenika na pristup informacijama. Slijedi poglavlje pod nazivom *Pregled dosadašnjih istraživanja* u kojemu je dan pregled istraživanja na temu informacijskih potreba zatvorenika i njihovih čitalačkih navika. Pri tome su prikazani rezultati istraživanja koja su provedena u Engleskoj, Americi i Ugandi. Također, dan je i pregled stvarnog stanja u Hrvatskoj koji je dobiven nakon provedenog istraživanja 2005. godine. Slijedi poglavlje pod nazivom *Istraživanje* u kojemu se navodi cilj i svrha provedenog istraživanja te korištena metodologija i instrument. Budući da je od zadnjeg istraživanja prošlo 9 godina, kroz istraživački se dio rada htjelo utvrditi i opisati koje su to informacijske potrebe zatvorenika, ali i kakve čitateljske navike imaju zatvorenici u

odabranim ustanovama Hrvatskog zatvorskog sustava. Svako pitanje iz anketnog upitnika je analizirano i popraćeno odgovarajućim tablicama. Za dio pitanja napravljena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Kraj poglavlja zaključen je raspravom u kojoj se daje kratki pregled cjelokupnog istraživanja te se analiziraju unaprijed postavljene hipoteze.

2. ZATVORSKE KNJIŽNICE

2.1 Povijest zatvorskih knjižnica

Ideja o osnivanju zatvorskih knjižnica nije nova te se javlja već u 18. stoljeću u Sjedinjenim Američkim Državama. Naime, 1790. godine je u philadelphijskom zatvoru *Walnut Street Jail* zatvorenicima ponuđena usluga posudbe knjiga.¹ To je bio jedan od prvih pokušaja uspostavljanja zatvorskih knjižnica. Svega nekoliko godina kasnije, 1802. godine, u američkom je zatvoru *Kentucky State Reformatory* otvorena mala knjižnica. To je ujedno bila i prva knjižnica koja je otvorena u sklopu državnog zatvora u SAD-u i svijetu uopće.² Početkom 19. stoljeća europski mislioci, kao što su Talijan Cesare Beccaria i Englez John Howard, počinju iznositi ideje o modernim zatvorima u kojima će zatvorenici biti ne samo kažnjeni, nego i rehabilitirani kako bi se jednog dana, nakon što izađu iz zatvora, mogli uključiti u društvo. Kao jedan od mogućih načina rehabilitacije i moralnog napretka zatvorenika navodili su čitanje. Većina zatvora u SAD-u je osnovala knjižnice do 1840.-e godine, a zatvorske knjižnice se počinju potom osnivati i u Europi. Fond tih prvih zatvorskih knjižnica se uglavnom sastojao od Biblije i knjiga religijskog sadržaja. S takvim se knjigama pokušalo navesti zatvorenike da se pokaju za počinjene grijeh te da shvate njihovu težinu. Stoga i ne čudi da su zatvorski knjižničari, odnosno osobe zadužene za knjižnicu u to doba bili zatvorski kapelani.³ Najraniji zapis o svojevrsnom knjižničnom katalogu zatvorske

¹ Usp. Rubin, Rhea Joyce. U.S. prison library services and their theoretical bases, 1973. URL: <https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/3853/gslisoccasionalpv00000i00110.pdf?sequence=1> (2014-09-09)

² Usp. Isto.

³ Usp. Wiegand, A. Wayne; Davis, Donald. G. rada Prison libraries // Encyclopedia of library history. USA: Taylor & Francis, 1994. URL: <http://books.google.hr/books?id=WR9bsvhc4XMC&pg=PA512&lpg=PA512&dq=history+of+prison+libraries+i>

knjižnice spominje se u memoarima nastalim 1844. godine u njujorškom zatvoru *Tombs Prison*. U njima se navodi da je katalog sadržavao 150 naslova pretežno religioznih knjiga. Prvi dokumentirani pokušaj uvođenja i drugih žanrova literature, osim religiozne, datira iz 1840.-ih kada je upraviteljica ženskog zatvora *Sing Sing Prison* u New Yorku dala drugačiji prijedlog o nabavi literature za zatvorsku knjižnicu. Između ostalog, predložila je nabavu literature o putovanjima, knjige modernih autora, poput Charlesa Dickensa, te nabavu raznih časopisa. Njezin pokušaj je bio preradikaln za ono vrijeme te je upraviteljica morala odustati od prijedloga.⁴ 1852. godine otvorena je knjižnica *San Quentin* u Kaliforniji koja je u svoje vrijeme bila na glasu kao jedna od najboljih i najliberalnijih zatvorskih knjižnica.⁵ Zapisi koji datiraju iz tog razdoblja pokazuju da su zatvorenici izražavali želju za čitanjem novina, časopisa, kriminalističkih romana, ljubavnih romana i pustolovnih priča. No knjižnice su i dalje pretežno nabavljale religiozne knjige. Samo nekoliko zatvora je primalo novac za nabavljanje knjiga od države, dok su se ostali financirali od donacija.⁶ Iskorak u kreiranju modernijeg zatvorskog sustava u SAD-u putem niza reformi dogodio se 1870. godine osnivanjem Nacionalnog Kongresa zatvorenika (*National Prison Congress*). Knjižnice su postale mjesta kojima je cilj bio obrazovati zatvorenike, a počeli su se tiskati i knjižnični katalozi te popisi preporučenih knjiga za čitanje.⁷ U prvoj polovici 20. stoljeća dolazi do niza bitnih događaja važnih za razvoj zatvorskog knjižničarstva. Prvi od njih se dogodio 1911. godine kada Američko knjižničarsko udruženje (*American Library Association - ALA*) osniva *Committee on Libraries in Federal Prisons*. Prvo izdanje smjernica za zatvorske knjižnice, pod nazivom *Manual for Institution Libraries*, ALA izdaje 1915. godine. U smjernicama se naglašava važnost provođenja obrazovnih programa u zatvorskim knjižnicama. Međutim, takva uloga zatvorske knjižnice je u to doba još zanemarena. Rijetki su pokazivali interes za uvođenjem promjena, profesionalnih knjižničara je bilo malo, a u zatvorskim knjižnicama su nerijetko radili i sami zatvorenici.⁸ 1932. godine ALA u suradnji s APA-om (*American Prison Association*) izdaje priručnik pod nazivom *Prison Library Handbook*, u kojemu se navodi

[n+world&source=bl&ots=idui5vkze4&sig=ehG1Y-G7jgSSR9izpT9E1hAv0jo&hl=hr&sa=X&ei=EQ0KVL_jHoS7Od7UgJAP&ved=0CDIQ6AEwAw#v=onepage&q=prison&f=false](http://www.worldsource.com/bl/ots=idui5vkze4&sig=ehG1Y-G7jgSSR9izpT9E1hAv0jo&hl=hr&sa=X&ei=EQ0KVL_jHoS7Od7UgJAP&ved=0CDIQ6AEwAw#v=onepage&q=prison&f=false) (2014-09-09)

⁴ Usp. Isto.

⁵ Usp. Rubin, Rhea Joyce. Nav. dj., str. 3.

⁶ Usp. Wiegand, A. Wayne; Davis, Donald. G.. Nav. dj., str. 511.

⁷ Usp. Vogel, Brenda. *The prison library primer: a program for the twenty-first century*, 2009. URL: http://books.google.hr/books?id=iI9aQVzZ2WcC&pg=PA21&lpg=PA21&dq=prison+library+computer+literacy&source=bl&ots=Q0sV_0KNGV&sig=4dCCwJ8N8-hK54XT5dnCevSlcOQ&hl=hr&sa=X&ei=MuoKUYWFBcTPsgafnIGoAg&ved=0CHQQ6AEwBzgK#v=onepage&q=prison%20library%20computer%20literacy&f=false (2014-09-09)

⁸ Usp. Rubin, Rhea Joyce. Nav. dj., str. 4.

obrazovna svrha knjižnica te činjenica da je čitanje jedan od instrumenata promjene ponašanja zatvorenika.⁹ Istovremeno, sve više europskih zemalja počinje slijediti primjer SAD-a u osnivanju zatvorskih knjižnica. I u njima su većinu fonda činile knjige religioznog sadržaja. Primjerice, u nacističkoj Njemačkoj se smatralo da se čitanje može koristiti za kontrolu ponašanja zatvorenika pa su knjižničari nabavljali isključivo one knjige koje su promicale nacističku ideologiju.¹⁰ Do 1950. godine izdano je nekoliko različitih priručnika, kao što su primjerice *The education of Adult Prisoners* i *The Library Manual for Adult Correctional Institutions*, koji su pomagali zatvorskim knjižničarima i usmjeravali su ih u njihovom poslu.¹¹ ALA se sve više uključuje u rad zatvorskih knjižnica te 1965. godine izdaje *Standards for library functions at the state level* te naglašava važnost povezanosti i suradnje između narodnih i zatvorskih knjižnica.¹² 1970.-ih zatvorenici počinju izražavati želju za čitanjem knjiga po njihovom izboru. Stoga „mnogi zatvori počinju uvoditi sve više i više literature za zabavu zatvorenika.“¹³ To je bio jedan od razloga zbog kojega ALA 1970.-ih izdaje novi standard u kojemu se navodi da zatvori moraju zapošljavati školovane knjižničare, trebaju imati određeni prostor i budžet te da fond mora obuhvatiti raznolika područja. Nakon toga se u zatvorskim knjižnicama zapošljava sve veći broj školovanih knjižničara koji počinju provoditi čitalačke programe. Također, počinje se pridavati sve više pažnje informacijskim i čitalačkim potrebama zatvorenika.¹⁴ Zatvorske su se knjižnice razvijale kroz godine te su za njih diljem svijeta napisani raznovrsni standardi. Jedan od najznačajnijih je zasigurno izdala IFLA (*The International Federation of Library Associations*) 2005. godine pod nazivom „Smjernice za knjižnične usluge za zatvorenike“.¹⁵ Te smjernice daju upute za organiziranje kvalitetne knjižnične usluge u zatvorima. Zatvorske knjižnice danas imaju višestruku i složenu zadaću: od isključivih mjesta za čitanje i razonodu postaju mjesta na kojima se zatvorenici mogu obrazovati i pripremiti za izazove koji ih čekaju u vanjskom svijetu. No ipak, istraživanja koja su provođena od samih početaka pa do danas pokazuju da je jedna stvar tokom svih godina ostala konstantna, a to je činjenica da zatvorenici imaju iste čitalačke i informacijske potrebe kao i ostalo stanovništvo.

⁹ Usp. Wiegand, A. Wayne; Davis, Donald. G.. Nav. dj., str. 511.

¹⁰ Usp. Isto.

¹¹ Usp. Greenway, Sandra Annette. *Library services behind bars*, 2007. URL: https://apps.lis.illinois.edu/wiki/download/attachments/4363017/Greenway_LibrarySvcsBehindBars.pdf (2014-09-09)

¹² Usp. Rubin, Rhea Joyce. Nav. dj., str. 7.

¹³ Wiegand, A. Wayne; Davis, Donald. G.. Nav. dj., str. 512.

¹⁴ Usp. Wiegand, A. Wayne; Davis, Donald. G.. Nav. dj., str. 512.

¹⁵ IFLA - The International Federation of Library Associations and Institutions .URL: <http://www.ifla.org/> (2014-09-09)

2.2 Suvremene zatvorske knjižnice

IFLA – ina Sekcija za osobe s posebnim potrebama je zadužena za razvoj posebnih usluga za skupine unutar zajednice koje nisu u mogućnosti koristiti uobičajene knjižnične usluge. U tu posebnu skupinu ubrajamo i zatvorenike. „Prepoznajući potrebu za knjižničnim i informacijskim uslugama namijenjenim sve većem broju osoba na izdržavanju zatvorske kazne širom svijeta, Stalni odbor IFLA-ine Sekcije za osobe s posebnim potrebama osnovao je 1985. godine Radnu skupinu za zatvorske knjižnice.“¹⁶ 1992. godine izlazi prvo izdanje Smjernica za knjižnične usluge za zatvorenike u kojemu su izložena opća načela i praksa rada zatvorskih knjižnica. 1995. godine izlazi drugo izdanje koje sadrži upute o uslugama, veličini zbirke, osoblju, financiranju, vrednovanju i metodama poslovanja. Prema smjernicama se mogu uspješno organizirati suvremene zatvorske knjižnice koje će zatvorenicima pružiti kvalitetnu uslugu. Pravo svih ljudi, pa tako i zatvorenika, je pravo na slobodan pristup informacijama. Zatvorenici zbog specifičnih uvjeta života do informacija mogu najlakše doći korištenjem zatvorske knjižnice. Stoga bi zatvorske knjižnice, osim nabavljanja knjiga, novina i časopisa, trebale provoditi raznovrsne edukativne i rehabilitacijske programe i na taj način pripremiti zatvorenike za povratak u društvo nakon izlaska iz kaznionice. Suvremene zatvorske knjižnice trebaju svim zatvorenicima omogućiti pristup knjižnici i uslugama koje one nude. Radno vrijeme knjižnice potrebno je uskladiti s obrazovnim programima i radnim zadacima koje knjižnica provodi. Potrebno je voditi računa o tome da je knjižnica dovoljno dugo otvorena kako bi ju nakon završetka radnog vremena mogli posjećivati i zatvorenici koji rade. Zatvorenicima koji su izdvojeni zbog zdravstvenih, sigurnosnih ili drugih razloga treba omogućiti pristup knjižničnom katalogu kako bi mogli posuditi građu međuknjižničnom posudbom. Što se tiče prostora, on mora osigurati neometani tijek radnih aktivnosti i radnu funkcionalnost knjižnice. Knjižnicu je najbolje smjestiti u središtu ustanove kako bi bila dostupna većini zatvorenika i pristupačna zatvorenicima s tjelesnim poteškoćama. Poželjno je da se prostor knjižnice nalazi blizu obrazovnog odjela. Knjižnica mora biti dovoljno velika za korisničke aktivnosti, pohranu i izlaganje građe te rad osoblja pa stoga treba sadržavati: pult za informacije, police za knjižničnu građu (knjige, časopise, novine, AV građu), ured knjižničara, radnu sobu namijenjenu obradi građe, stolove i stolice za čitanje, računalo za korisnike, slušaonicu, fotokopirni aparat i prostor za grupni rad. Također, treba voditi računa i

¹⁶ Lehmann, Vibeke; Locke, Joanne. Smjernice za knjižnične usluge za zatvorenike. – 1. hrvatsko izd. – Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2007., str. 10.

o zvučnoj izolaciji, funkcionalnom osvjetljenju za čitanje, kontroli temperature (hlađenje, zagrijavanje, ventilacija), dovoljnom broju utičnica raspoređenih po knjižnici te o sigurnosnim uređajima poput nadzornih kamera i sustava za uzbunjivanje. Namještaj i oprema trebaju biti udobni, lako održivi i trajni pa se stoga preporuča nabava namještaja koji se može lako rastaviti i premještati po potrebi. Još jedan važan faktor u organizaciji suvremene zatvorske knjižnice je osoblje koje shvaća specifične potrebe zatvorenika. Stoga bi zatvorsku knjižnicu trebao voditi profesionalni knjižničar s odgovarajućim stupnjem obrazovanja i vještina, ali isto tako treba raspolagati i humanim i međuljudskim vještinama. Broj zaposlenih knjižničara se utvrđuje prema broju zatvorenika koji se nalaze u kaznionici. Prema potrebi, kao ispomoć knjižničaru, moguće je zaposliti volontere i zatvorenike koji trebaju proći posebnu obuku za rad u knjižnici. Osoblje knjižnice trebalo bi prihvaćati savjete i primjedbe zatvorenika jer na taj način mogu povećati ugled knjižnice što u konačnici dovodi do veće posjećenosti. Smjernice, između ostaloga, propisuju i preporuke za knjižničnu građu, usluge i programe koji bi se trebali omogućiti zatvorenicima. Prema smjernicama, knjižnična bi zbirka trebala uključivati tiskanu građu, ali i građu u drugim oblicima kako bi zadovoljila informacijske, obrazovne, kulturne i rehabilitacijske potrebe zatvorenika. Drugim riječima, građa bi trebala biti raznolika i prilagođena različitim potrebama – razonodi, osobnom razvoju, obrazovanju i slično. Isto tako, prilikom nabave građe treba voditi računa o različitim skupinama korisnika, primjerice o pripadnicima manjina, različitim jezičnim skupinama, različitim obrazovnim razinama, ali i o osobama s oštećenjima vida i o osobama koje imaju poteškoće u čitanju (primjerice disleksičari). Prilikom nabave građe ne bi se trebao primjenjivati nikakav oblik cenzure, osim u posebnim slučajevima u kojima je poznato da pojedini naslov može predstavljati opasnost za sigurnost u kaznionici. Građa bi se trebala nabavljati na domaćem jeziku, ali i na stranim jezicima zbog zatvorenika koji dolaze iz drugih govornih područja. Dobra knjižnična zbirka trebala bi uključivati slijedeće vrste građe: referentnu građu, beletristiku raznih žanrova, biografije, stručnu literaturu, pravnu građu, zbirke poezije, stripove i crtane romane, građu tiskanu velikim slovima za osobe s poteškoćama vida, građu laganu za čitanje za osobe koje imaju poteškoće pri čitanju, građu za samostalno učenje, audiovizualnu građu, računalne programe, građu za opismenjavanje, društvene igre, periodičke publikacije te novine. Prema preporukama, minimalna veličina zbirke knjiga trebala bi imati 2000 naslova ili minimalno 10 naslova po kažnjeniku. Ukoliko zatvorenik treba određeni naslov koji knjižnica ne posjeduje, on se može naručiti

međuknjižničnom posudbom.¹⁷ Što se tiče usluga i programa, zatvorska bi knjižnica trebala organizirati različite programe i aktivnosti koje promiču čitateljske, pismene i kulturne interese zatvorenika. Uz pomoć različitih programa zatvorenici imaju priliku kreativnije provoditi slobodno vrijeme, ali na taj način se promiču i njihove društvene vrijednosti. Primjerice, programi koji se mogu organizirati su: susreti s piscima, rasprave o pročitanim knjigama, literarna natjecanja, umjetničke radionice i izložbe, satovi opismenjavanja, glazbeni programi ili radionice kreativnog pisanja.¹⁸ No ipak, svaka kaznionica sama određuje koji se programi i aktivnosti mogu organizirati u prostoru knjižnice jer nisu sve aktivnosti pogodne za sve vrste kaznionica.

3. PRAVA ZATVORENIKA

Živimo u svijetu u kojemu smo svakodnevno okruženi s velikom količinom informacija. Informacije se nalaze svugdje oko nas i do njih možemo doći na različite načine, primjerice gledanjem televizije, slušanjem radija, pretraživanjem interneta, čitanjem različitih knjiga i časopisa ili kroz razgovor s drugim ljudima. No, to nije uvijek bilo tako. U prošlosti su ljudi puno teže dolazili do informacija. Razlog tome leži u činjenici da je samo mali broj ljudi znao čitati i pisati. Informacije su se prenosile usmenim putem i to uglavnom na misama. Knjige su bile privilegija i mogli su ih si priuštiti jedino bogati. No, i to se mijenja u 15. stoljeću nakon je što Gutenberg izumio tiskarski stroj. Tada započinje razdoblje intenzivnog tiskanja knjiga različitih tematika. Knjiga je postala dostupna širim masama, a samim time se i povećala količina informacija u svakodnevnom životu. Kroz vrijeme, izvori informacija su postajali sve brojniji i raznovrsniji, a samim time je rasla i svakodnevna potreba pojedinaca za informacijama. Važnost dostupnosti informacija je prepoznata te je postala jedno od osnovnih ljudskih prava. Ujedinjeni narodi su 10. prosinca 1948. godine donijeli Opću deklaraciju o ljudskim pravima. Pravo na slobodu mišljenja i izražavanja prepoznato je u članku 19. koji glasi:

„Svatko ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu zadržavanja mišljenja bez vanjskih pritisaka te slobodu traženja, primanja i širenja

¹⁷ Usp. Isto, str 14-20.

¹⁸ Usp. Isto, str 20-21.

informacija i ideja putem bilo kojeg sredstva javnog priopćavanja i bez obzira na granice.“¹⁹

Dvije godine nakon donošenja Opće deklaracije o ljudskim pravima, odnosno 1950. godine, donesena je Europska konvencija o ljudskim pravima i temeljnim slobodama. Na pravo na slobodu izražavanja poziva se članak 10. koji glasi:

„Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu mišljenja, te primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice.
...“²⁰

1994. godine UNESCO u suradnji s IFLA-om donosi Manifest o narodnim knjižnicama u kojemu se govori da usluge narodne knjižnice trebaju biti dostupne svim korisnicima, bez obzira na njihovu dob, rasu, spol, vjeru, nacionalnost, jezik ili društveni položaj. Stoga se knjižnične usluge i građa trebaju osigurati i za korisnike koji ih iz bilo kojeg razloga ne mogu samostalno koristiti. U tu se posebnu skupinu korisnika, između ostalih, ubrajaju i zatvorenici.²¹

Pravo na slobodan pristup informacijama je pravno regulirano u svim demokratskim državama, pa tako i u Hrvatskoj. Na slobodan pristup informacijama se poziva članak 38. Ustava Republike Hrvatske koji glasi:

„Jamči se sloboda mišljenja i izražavanja misli.

Sloboda izražavanja misli obuhvaća osobito slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa i slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja. Zabranjuje se cenzura. Novinari imaju pravo na slobodu iskorištavanja i pristupa informacija...“²²

No ipak, nemaju svi mogućnost lakog dolaženja do potrebnih informacija. Jedna od takvih posebnih skupina ljudi su i zatvorenici. Budući da su zatvorenici lišeni slobode, automatski su ograničeni mjestima na kojima mogu tražiti potrebne informacije te samim time i raspolažu s ograničenom količinom informacija. Bez obzira na to, i oni imaju osnovno pravo na pristup informacijama. Ono je prepoznato u članku 28. Europskih zatvorskih pravila koje je donijelo Vijeće Europe 2006. godine. Članak 28. glasi:

¹⁹ Opća deklaracija o ljudskim pravima, 1948. URL: <http://www.ffzg.unizg.hr/hre-edc/Deklaracijaljp.pdf> (2014-09-09)

²⁰ Europska Konvencija o ljudskim pravima, 1950. URL: [http://www.zakon.hr/z/364/\(Europska\)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda](http://www.zakon.hr/z/364/(Europska)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda) (2014-09-09)

²¹ Usp. UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. URL: http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/UNESCOv_manifest_za_narodne_knjiznice.htm (2014-12-19)

²² Ustav Republike Hrvatske, 2014. URL: <http://www.usud.hr/uploads/Redakcijski%20prociscen%20tekst%20Ustava%20Republike%20Hrvatske.%20Ustavni%20sud%20Republike%20Hrvatske.%2015.%20sijecnja%202014.pdf> (2014-09-09)

„Svaki zatvor će se potruditi osigurati svim zatvorenicima pristup što opsežnijim edukacijskim programima koji ispunjavaju njihove individualne potrebe uzimajući u obzir njihove interese.

Svaka ustanova će imati knjižnicu koju će koristiti svi zatvorenici, odgovarajuće opremljenu sa širokim rasponom rekreacijskih i edukativnih izvora, knjiga i drugih medija.“²³

U navedenom članku možemo vidjeti da je prepoznata značajna uloga zatvorskih knjižnica. Upravo su one ključna mjesta koja osiguravaju pristup informacijama u zatvorima. Knjižnice su također mjesta na kojima zatvorenici najčešće traže potrebne informacije. Kako bi zatvorske knjižnice što uspješnije ispunjavale informacijske potrebe zatvorenika, te kako bi im pružile što kvalitetniju uslugu, važno je da surađuju s narodnim knjižnicama. Zanimljivo je ovdje istaknuti da se zatvorenici kao posebna skupina korisnika knjižnice spominju i u hrvatskim Standardima za narodne knjižnice u okviru članka 46. koji glasi:

„...Posebne se službe i građa moraju osigurati za one korisnike koji se iz bilo kojih razloga ne mogu služiti redovitim uslugama i građom, kao što su osobe s tjelesnim oštećenjima, slijepi osobe, bolesnici u bolnicama, umirovljenici u domovima umirovljenika, zatvorenici i sl.“²⁴

Iz navedenog je članka vidljivo da se potrebe zatvorenika ne razlikuju puno od potreba ljudi na slobodi; i jednima i drugima se mora osigurati građa koja im je potrebna za zadovoljavanje njihovih informacijskih potreba.

4. PREGLED DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA

Na temu informacijskih potreba zatvorenika provode se istraživanja diljem svijeta. No ipak, važno je napomenuti da je u zadnjih nekoliko godina primijećen porast istraživanja na temu informacijskih potreba zatvorenika. To ukazuje na činjenicu da se njihove informacijske i čitateljske potrebe prepoznaju kao sve važnije, a zatvorenicima se pokušava pružiti što bolja usluga u skladu s njihovim potrebama i zakonskim odredbama.

²³ European prison rules, 2006. URL: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=955747> (2014-09-09)

²⁴ Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. URL: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/270810.html> (2014-09-09)

Jedno od najranijih istraživanja provedeno je 1972. godine u SAD-u u Institutu za knjižnična istraživanja (Institute of Library Research – ILR). Dvogodišnje istraživanje obuhvatilo je zatvorenike, knjižničare i zatvorske upravitelje koji su se nalazili u zatvorima u Washingtonu, Californiji, Montani, Arizoni, Illinoisu, Connecticutu, New Yorku, Virginiji, Georgiji i Floridi. Pri odabiru ispitanika vodilo se računa o tome da se izaberu zatvorenici koji služe kaznu na zatvorenim odjelima, otvorenim odjelima, zatvorenice i maloljetnici. Kao metoda istraživanja odabran je intervju. Istraživanje je pokazalo da ispitanici smatraju da su knjižnične usluge koje im se nude veoma siromašne pa tako u nekoliko zatvora nisu imali osiguran pristup pravnoj literaturi. Knjige koje su im bile dostupne često su bile zastarjele i nije im se uvijek moglo pristupiti te su uglavnom bile nabavljene donacijama pa stoga nisu pratile želje i potrebe zatvorenika. Jedino je knjižnica u Washingtonu prije nabave novih knjiga tražila prijedloge od zatvorenika. Kvalitetu zatvorske knjižnice narušavala je i loša opremljenost, nedostatak audiovizualne opreme, financijskih sredstava i programa, ali i nedovoljan broj osoblja. Nedostatak osoblja najviše se osjetio na zatvorenim odjelima kaznionica gdje zatvorenici nisu mogli koristiti knjižnične usluge. Nadalje, ispitanicima je smetalo i to što zatvorske knjižnice nisu bile otvorene prema njihovim potrebama nego se radno vrijeme prilagođavalo knjižničarima. No ipak, kako bi se čitateljske potrebe zatvorenika mogle uspješno ispuniti pokrenuta je međuknjižnična razmjena između zatvorskih i gradskih knjižnica.²⁵

Još jedno od ranijih istraživanja provedeno je 1992. godine u engleskom gradu Sheffield-u. Kao metoda istraživanja odabran je polustrukturirani intervju pri čemu je razgovarano s 36 zatvorenika i 24 člana osoblja u 3 zatvora različitog stupnja sigurnosti. Istraživanje je pokazalo da su ispitanici uglavnom osobe mlađe životne dobi, niske razine obrazovanja, nezaposleni te pripadnici etničkih manjina koji u obitelji imaju osuđenike za razna kaznena djela. Na njihove informacijske potrebe utječu duljina kazne koju još trebaju odslužiti i sami uvjeti izvršavanja kazne. Također, ispitanici su izjavili da su im dostupni načini dobivanja informacija od zatvorskog osoblja neučinkoviti, ponajviše zato što ne vjeruju osoblju i od njih često dobivaju dvosmislene odgovore. S druge pak strane, intervjuirani članovi osoblja smatraju da je nepovjerenje zatvorenika prema zatvorskom osoblju posljedica premalo resursa, nedovoljno razgovora između zatvorenika i osoblja, ali i zbog njihove preopterećenosti. Zbog toga zatvorenici preferiraju samostalno pronalaženje potrebnih

²⁵ Usp. LeDonne, Marjorie. Survey of Library and Informational Problems in Correctional Facilities: A Retrospective Review. // Library trends 26 (1), 1977. URL: https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/6944/librarytrendsv26i1f_opt.pdf?sequence=1 (2014-10-25)

informacija. Do njih najčešće dolaze preko drugih zatvorenika koje smatraju vjerodostojnim i pouzdanim izvorima koji im u svakom trenutku mogu pružiti potrebnu podršku.²⁶

O informacijskim potrebama Afroamerikanaca u Američkom zatvorskom sustavu piše Michael D. Jones u svom članku *The information needs of prisoners: a study of three penal establishments* objavljenom 1994. godine. Autor ističe da u zatvorima Afroamerikanci nisu u lakom položaju zbog boje kože, rasističkih napada, diskriminacije, ali i zbog drugačijeg ponašanja i veće brutalnosti zatvorskih službenika prema njima. No ipak, i oni kao i ostali zatvorenici u kaznionicama imaju različite potrebe koje se mogu svrstati u 3 različite kategorije – naobrazba, obitelj i zdravlje. Kaznionice im pokušavaju osigurati potrebne informacije u okviru programa pod nazivom *Pre release program*. Budući da većina Afroamerikanaca koji su u kaznionicama nema završenu srednju školu, *Pre release program* omogućava završavanje škole i stjecanje diplome koja će im kasnije omogućiti traženje posla. Što se tiče obitelji, *Pre release program* omogućava pomoć i savjetovanje oko financija, socijalne pomoći ili pak oko dobivanja skrbništva nad djecom. *Pre release program* pomaže i u dobivanju zdravstvenih informacija. Budući da je AIDS dosta proširen u kaznionicama, radi se na informiranju o bolesti, prevenciji te o načinima liječenja. Što se tiče čitanja, Afroamerikanci pokazuju želju za čitanjem priručnika za samopomoć i knjiga koje govore o kulturalnoj svijesti te osjećajima ponosa i vlastite vrijednosti. Knjižnična usluga koja se posebno usmjerava prema njima je osiguravanje pristupa knjigama autorima koji su i sami Afroamerikanci. Praksa je pokazala da se nakon čitanja takvih knjiga Afroamerikanci vraćaju u knjižnicu željni čitanja novih naslova, ali i počinju pozitivnije razmišljati sami o sebi. Jedan od problema s kojim se susreću je cenzura sadržaja i autora koje bi željeli čitati. Dodatni problem je taj što u velikom broju nisu upoznati s zakonom da svi zatvorenici imaju pravo na čitanje te zbog toga ostaju uskraćeni za čitanje naslova koji ih zanimaju.²⁷

Humanitarna zaklada sa sjedištem u Londonu, Nacro, provela je 2009. godine istraživanje o tome koje su informacije potrebne ženama s psihičkim problemima koje se nalaze na izdržavanju zatvorske kazne. Odabrani zatvori za istraživanje bili su HMP Styal i HMP New Hall. Istraživanje je provedeno na način da su u svaki od dva odabrana zatvora postavljene tri fokus grupe koje su ispitivale potrebe zatvorenica. Upraviteljima su poslani informativni letci u kojima je bila objašnjena svrha fokus grupe i intervjua. Sam dolazak u zatvor bio je veliki

²⁶ Usp. Stevens, Tony. *The information needs of prisoners: a study of three penal establishments*. // *Library and information research* 18, 60 (1994), str. 29-33.

URL: <http://www.lirjournal.org.uk/lir/ojs/index.php/lir/article/view/435/461> (2014-10-25)

²⁷ Jones, Michael D. *Information needs of African Americans in the prison system*. London: The Scarecrow Press, Inc., 1994.

šok za zatvorenice jer nisu znale što mogu očekivati. Većina je dobila šture informacije o zatvorskom režimu prilikom ulaska u zatvor, no dio zatvorenica ih nije dobio jer su u zatvor stigle u večernjim satima pa im nije tko imao prenijeti potrebne informacije. Do potrebnih informacija o tome koje su njihove obaveze i pravila ponašanja su dolazile pitajući druge zatvorenice koje su im bile od velike pomoći. Zatvorenice su zaključile da količina informacija koje su dobile prilikom prijema u zatvor nije bila dovoljna te da zatvorsko osoblje nije veoma susretljivo prilikom odgovaranja na njihove upite što je samo dodatno pojačalo njihov strah i nesigurnost. Mnogim je zatvorenicama promijenjena terapija s dolaskom u zatvor pa su imale potrebu saznati više o novim lijekovima i nuspojavama koje lijek može izazvati, no do tih informacija nisu uspjele doći. Također, navele su da bi voljele znati više o pomoći koja im je dostupna nakon izlaska na slobodu, no nisu uspjele doći ni do tih informacija. Što se tiče programa u samom zatvoru, bilo im je omogućeno pohađanje nastave, stručno osposobljavanje, rad, vježbanje, odlazak na molitvu te odlazak u knjižnicu. U knjižnicama su imali organizirane programe, poput kluba ljubitelja knjige.²⁸

Još jedno zanimljivo istraživanje provedeno je 2011. godine među zatvorenicama zatvora Luzira i Kigo u Ugandi. Kao metoda istraživanja odabran je intervju, a uzorak je činilo 28 zatvorenica. Pitanja u intervjuu bila su podijeljena u 2 dijela; prvi dio se odnosio na demografska pitanja, a drugi na korištenje zatvorske knjižnice. Rezultati istraživanja su pokazali da mlađe ispitanice češće posjećuju zatvorsku knjižnicu od starijih, a samim time su i aktivnije u traženju potrebnih informacija. Također, ispitanice sa višim stupnjem obrazovanja češće posjećuju knjižnicu od ispitanica koje imaju nižu razinu obrazovanja (osnovnu školu). Zanimljiv je i podatak da ispitanice koje su u braku čitaju manje od slobodnih ispitanica. Većina ispitanica preferira posuđivanje knjiga direktno u zatvorskoj knjižnici, dok nešto manji broj ispitanica do knjiga dolazi preko drugih zatvorenika. U knjižnici postoji i tečaj opismenjavanja kojega su ispitanice pohađale. Knjižnica i čitanje pozitivno utječu na zatvorenice i to je vidljivo iz odgovora u kojima navode da knjižnicu posjećuju jer proširuju znanje, stječu samopouzdanje čitanjem biografija utjecajnih ljudi, rade na osobnom razvoju, informiraju se o svakodnevnim događajima u svijetu kroz čitanje koje ujedno postaje i njihov glavni doticaj s vanjskim svijetom, ali i uče nove jezike i vještine čitanjem edukativnih knjiga.²⁹

²⁸ Usp Information needs of women in prison with mental health issues. London : Nacro, 2009. URL: <http://www.ohrn.nhs.uk/resource/policy/InformationNeedsWomenPrisoners.pdf> (2014-10-20)

²⁹ Usp. Asiimwe, Glorias; Kinengyere, Alison A. Role of libraries and information in the empowerment of women prisoners in Uganda. URL: <http://conference.ifla.org/past-wlic/2011/150-assiimwe-en.pdf> (2014-10-20)

Što se tiče stanja u Hrvatskoj, informacijske potrebe odnosno čitateljske navike zatvorenika prilično su neistraženo područje. Sandra de Villa je 2005. godine provela do sada jedino istraživanje o toj problematici u sklopu svog magistarskog rada na temu zatvorskih knjižnica. Istraživanjem je ispitala stavove i iskustva zatvorenika o čitanju odnosno čitateljskim navikama i o korištenju zatvorske knjižnice. Autorica je utvrdila da zatvorenici (muškarci) često posuđuju knjige koje ne čitaju te da nerijetko kidaju stranice iz knjiga te ih na taj način uništavaju. S druge pak strane, zatvorenice (žene) češće čitaju i pokazuju više interesa za posjećivanjem zatvorske knjižnice. Iz tog je razloga odlučila provesti studiju slučaja na zatvorenicama koje su se nalazile na odsluženju kazne u požeškoj kaznionici. Nakon dobivene dozvole Ministarstva pravosuđa, u požešku je kaznionicu poslan anketni upitnik sa 24 pitanja i ispunile su ga 62 zatvorenice.³⁰ Najviše ispitanica pripadalo je dobnoj kategoriji 40 do 69 godina života. Ni jedna ispitanica nije se nalazila u kategoriji maloljetnica te u dobnim kategorijama od 19 do 23 godine te u kategoriji starijih od 70 godina. Više od polovice ispitanica završilo je srednju školu i steklo srednju stručnu spremu, a najmanje ispitanica je steklo višu stručnu spremu. Najkraća kazna koju je trebalo odslužiti je tri mjeseca, a najduža 15 godina.³¹ Sve su ispitanice osim jedne navele da ustanova u kojoj borave posjeduje knjižnicu. No ipak, tek je nešto više od polovice ispitanica koristilo knjižnične usluge.³² U sklopu knjižnice ne postoji čitaonica dnevnog tiska i to su navele sve ispitanice. Radno vrijeme knjižnice u sklopu kaznionice nije propisano pa se knjižnica otvara prema potrebi zatvorenika jednom do dva puta tjedno. Važno je napomenuti da je tada otvorena svega sat vremena te da nema svakodnevnih korisnika. U skladu s tim, istraživanje je pokazalo da zatvorenice knjižnicu ne posjećuju često. Točnije, samo 10 ispitanica je izjavilo da knjižnicu posjećuju jednom tjedno. Glavni razlog zbog kojega su ispitanice posjećivale knjižnicu je čitanje knjiga i časopisa. Na pitanje koliko često čitaju najviše je ispitanica odgovorilo da čitaju ponekad.³³ Najčitaniji žanr su povijesne knjige i romani. Slijede kriminalistički romani, ljubavni romani, strana književnost, domaća književnost, knjige iz područja medicine, putopisi, knjige iz područja psihologije, filozofija, zakoni, knjige o ljekovitom bilju, SF romani, opće enciklopedije, knjige vjerskog sadržaja, pustolovni romani i slično. Slijedilo je pitanje u kojemu su ispitanice mogle navesti koje bi knjige voljele naći u knjižnici, a knjižnica ih ne posjeduje. Njihovi su odgovori bili raznoliki. Primjerice,

³⁰ Usp. De Villa, Sandra. *Zatvorske knjižnice u Republici Hrvatskoj*. Rešetari : KLD Rešetari; Nova Gradiška : Arca, 2011. , str. 77-79.

³¹ Usp. Isto, str. 80.

³² Usp. Isto, str. 81.

³³ Usp. Isto, str 82-83.

ispitanice su navele da bi željele čitati novije naslove i bestselere, stručnu literaturu iz kriminalistike, putopise, rječnike stranih riječi, medicinske enciklopedije, knjige o Domovinskom ratu, stručnu sudsku literaturu i slično. Također, neke su ispitanice dale i točne nazive knjiga koje ih zanimaju. To su primjerice Biblija, Gospodar prstenova, Zločin i kazna, Mi djeca s kolodvora ZOO, Umijeće ratovanja, 10000 dana u Sibiru, Grička vještica i slično.³⁴ Iz odgovora je vidljivo da ispitanice vole čitati lagano štivo – romane, putopise ili poeziju. No ipak, 40 ispitanica smatra da bi im bila korisna stručna pravna literatura jer bi se na taj način mogle bolje upoznati s načinima na koji funkcionira pravni sustav. Osim knjiga, u kaznionici se mogu pronaći i serijske publikacije poput novina, periodike i tiska. To su uglavnom Večernji list, Jutarnji list, Glas Slavonije i Gloria. Budući da je istraživanje pokazalo da ispitanice više preferiraju čitanje novina i časopisa može se zaključiti da tako mali broj naslova ne zadovoljava njihove potrebe pa su one izrazile želju za čitanjem Vjesnika, Vite, Doktora u kući, Arene, Globusa, Teen-a, OK-a, Slobodne Dalmacije, 24 sata i slično. Zanimljiv je podatak da tek nešto manje od polovice ispitanica posuđuje građu za čitanje izvan prostora knjižnice.³⁵ Što se tiče dodatne opreme koju bi knjižnica trebala posjedovati, utvrđeno je da knjižnica ne posjeduje televizor niti video uređaj. On im je jedino dostupan u prostoriji za zajednički boravak. Nadalje, veliki broj ispitanica nije bio upućen u postojanje dodatne opreme u knjižnici. Samo je par navelo da su uočile klavir, razglasni uređaj i „lojtrice“. Ispitanice su izrazile želju za nabavom računala, fotokopirnog aparata, stolne rasvjete, telefonskog imenika, DVD playera, Playstationa, videa i cvijeća. Čak su 43 ispitanice izrazile želju za pristupom internetu. Također, ispitanice su pokazale interes i za nabavljanjem opreme koja bi im omogućila slušanje glazbe.³⁶ Ispitanice slobodno vrijeme uglavnom provode čitajući novine i časopise, u šetnji, pričajući s drugim zatvorenicama, gledajući TV, uređujući vrtove i cvijetnjake, igrajući stolni tenis, crtanjem, ručnim radom, razmišljajući, spavajući, pisanjem dnevnika i pjesama i meditirajući. Iz njihovih je odgovora vidljivo da se bave različitim aktivnostima, no u sklopu knjižnice osim posuđivanja knjiga, nažalost nisu imale mogućnosti za bavljenje aktivnostima. Stoga su izrazile želju za organiziranjem raznolikih tečajeva, nabavljanjem društvenih igara, organiziranjem književnih večeri i susreta s književnicima.³⁷ Na temelju rezultata provedenog istraživanja Sandre de Ville možemo zaključiti da zatvorenice pokazuju interes za čitanjem, ali i ukazuju na potrebu

³⁴ Usp. Isto, str. 84-85.

³⁵ Usp. Isto, str. 86-88.

³⁶ Usp. Isto, str. 89-91.

³⁷ Usp. Isto, str. 92-93.

obnavljanja fonda u knjižnici. One čitaju, no njihove su želje puno veće i raznovrsnije od onoga što im je zatvorska knjižnica mogla ponuditi.

5. ISTRAŽIVANJE

5.1 Cilj i svrha istraživanja

Svrha je ovog istraživanja utvrđivanje informacijskih potreba i čitateljskih navika osoba koje se nalaze u odabranim ustanovama Hrvatskog zatvorskog sustava. Istraživanjem se također željelo utvrditi na koji način zatvorenici dolaze do informacija koje su im potrebne te s kojim se preprekama pri tome susreću. Ciljevi provedenog istraživanja su sljedeći:

- ✓ Utvrditi informacijske potrebe zatvorenika u Hrvatskoj
- ✓ Ispitati načine na koje zatvorenici dolaze do potrebnih informacija
- ✓ Utvrditi s kojim se preprekama zatvorenici susreću prilikom traženja informacija
- ✓ Utvrditi čitalačke navike zatvorenika
- ✓ Analizirati korištenje zatvorskih knjižnica od strane ispitanika

Istraživanjem se željelo odgovoriti na sljedeća istraživačka pitanja:

1. Koje su informacije potrebne osobama u hrvatskim kaznionicama?
2. Kako zatvorenici dolaze do potrebnih informacija?
3. Koju vrstu građe zatvorenici vole čitati?

Nakon definiranih ciljeva i istraživačkih pitanja, postavljene su i hipoteze:

1. Informacije koje su potrebne osobama u hrvatskim kaznionicama su informacije vezane za život i prava u kaznionici.
2. Zatvorenici do potrebnih informacija dolaze preko obitelji i prijatelja.
3. Zatvorenici vole čitati kriminalističke romane.

5.2 Instrument i metodologija

Za potrebe istraživanja odabrana je kvantitativna metoda, odnosno metoda anketiranja. Istraživanje se provodilo tijekom srpnja, kolovoza i rujna 2014. godine. Prvi korak prije samog provođenja istraživanja bio je dobivanje suglasnosti Ministarstva pravosuđa. Nakon što je dobivena suglasnost 1. srpnja 2014. godine, koncipiran je anketni upitnik (Prilog 1). Anketni upitnik se sastoji od uvodnog dijela u kojemu se ističe tko provodi istraživanje, cilj istraživanja, u koje će svrhe biti upotrijebljeni prikupljeni podaci te se navodi predviđeno vrijeme za ispunjavanje upitnika (15 minuta). Zatim slijedi 37 konkretnih pitanja otvorenog i zatvorenog tipa. Prva 3 pitanja demografskog tipa odnose se na: spol, dob i najviši postignuti stupanj obrazovanja ispitanika. Slijedi pitanje u kojemu ispitanici trebaju na skali od 1 do 5 (pri čemu je 1 jako loše, a 5 odlično) procijeniti koliko dobro vladaju određenim intelektualnim vještinama, kao što su vještine čitanja i pisanja na materinjem jeziku, poznavanje drugog stranog jezika te vještine rada na računalu. Nakon toga slijede još 2 demografska pitanja koja se odnose na radni status ispitanika prije dolaska u kaznionicu i članstvo u gradskoj knjižnici. Slijedi nekoliko pitanja koja se odnose na život u kaznionici: koliko je vremena ispitanik do sada proveo u kaznionici, koliko još vremena treba služiti kaznu, kakvi su uvjeti izvršavanja kazne te koliko slobodnog vremena dnevno ima za svoje aktivnosti i interese. Nakon toga slijedi nekoliko pitanja u kojima je bilo moguće dati više odgovora, a ispitanike se pitalo kojim se aktivnostima bave u slobodno vrijeme te sudjeluju li u obrazovnim programima koje organizira kaznionica. Nadalje, postavljena su i pitanja koja se odnose na informacijske potrebe i ponašanje ispitanika. Pitalo ih se kako dolaze do potrebnih informacija za vrijeme boravka u kaznionici, koje informacije im najčešće trebaju, što im otežava traženje potrebnih informacija te koliko su im informacije do kojih uspiju doći zaista korisne. Slijedi pitanje u kojemu ispitanici na skali od 1 do 5 (pri čemu je 1 uopće nisu zadovoljene, a 5 u potpunosti su zadovoljene) trebaju procijeniti koliko su trenutno zadovoljene njihove potrebe za informacijama. Nakon toga su postavljena 3 pitanja kojima se pita ispitanike koje informacije izbjegavaju, zašto su im potrebne informacije i iz kojih razloga odustaju od traženja informacija. Sljedeći niz pitanja se odnosi na čitanje. Ispitanici su trebali reći što misle o dobrovoljnom čitanju te navesti koliko često čitaju i koliko su okvirno knjiga pročitani u zadnjih godinu dana. Ispitanici su zatim zamoljeni da navedu konkretne naslove i autore knjiga koje su zadnje pročitani odnosno koje su im ostale u posebnom

sjećanju. Sljedi par pitanja zatvorenog tipa: koju vrstu literature vole čitati, kako biraju knjige koje će čitati, koje novine i časopise vole čitati te koriste li se uslugama zatvorske knjižnice. Ispitanici koji ne posjećuju zatvorsku knjižnicu trebali su pojasniti zašto ne posjećuju zatvorsku knjižnicu. Ispitanici koji se služe uslugama zatvorske knjižnice, s druge strane, odgovarali su na novi set pitanja: koje usluge zatvorske knjižnice koriste i kako odabiru građu za čitanje. Također, bila im je ponuđena i skala od 1 do 5 (pri čemu je 1 uopće nisam zadovoljan, a 5 sasvim sam zadovoljan) na kojoj su trebali označiti zadovoljstvo ponuđenom građom za čitanje u knjižnici. Ispitanici su potom zamoljeni da opišu kako dolaze do građe za čitanje koju ne mogu pronaći u zatvorskoj knjižnici. Sljedeća dva pitanja su otvorenog tipa i u njima se pita koje bi knjige i časopise ispitanici voljeli čitati u zatvorskoj knjižnici. Predzadnje pitanje se odnosi na opremu, programe i aktivnosti koje bi ispitanici voljeli imati u zatvoru, a moguće je dati više odgovora. Na samom kraju upitnika navedeno je 7 tvrdnji vezanih uz čitanje i čitalačke navike pa su ispitanici trebali odgovoriti u kojoj se mjeri slažu s navedenim tvrdnjama od 1 do 5 (pri čemu je 1 uopće se ne slažem, a 5 u potpunosti se slažem).

Ukupno je odaslano 620 primjeraka upitnika i to u sljedećih šest kaznionica: Kaznionica u Glini (135 upitnika), Kaznionica u Lepoglavi (200 upitnika), Kaznionica u Turopolju (30 upitnika), Kaznionica u Lipovici – Popovači (45 upitnika), Kaznionica u Valturi (40 upitnika) te Kaznionica i zatvor u Požegi (na muški odjel 50 upitnika, na ženski odjel 120 upitnika). Prilikom odabira ustanova u koje će se slati upitnici usmjerilo se na kaznionice u kojima se izvršava kazna zatvora u trajanju duljem od šest mjeseci. Pri tome se pokušalo upitnike poslati u sve tipove kaznionica, u odnosu na stupanj sigurnosti: na zatvorene odjele (Kaznionica u Glini i Kaznionica u Lepoglavi), poluotvorene odjele (Kaznionica u Lipovici – Popovači, Kaznionica u Požegi i Kaznionica u Turopolju) i na otvoreni odjel (Kaznionica u Valturi).³⁸ Broj anketnih upitnika koji su poslani u pojedine ustanove ovisio je o ukupnom broju zatvorenika u ustanovi. Broj zatvorenika u kaznionicama osigurao je Središnji ured Uprave za zatvorski sustav pri Ministarstvu pravosuđa.³⁹ Prema dobivenim podacima, približan broj zatvorenika koji borave u navedenim kaznionicama je 1360.⁴⁰ Utvrđeno je da će se u svaku kaznionicu slati broj anketnih upitnika za približno 30% zatvorenika.

³⁸ Usp. Ministarstvo pravosuđa RH – kaznena tijela. URL: <http://www.mprh.hr/kaznena-tijela01> (2014-09-22)

³⁹ U Kaznionici u Glini boravi približno 450 zatvorenika; u Kaznionici u Lepoglavi 700; u Kaznionici u Turopolju 100; u Kaznionici u Lipovici – Popovači 150; u Kaznionici u Valturi 130; u Kaznionici i zatvoru Požega približno 120 zatvorenika i 160 zatvorenika.

⁴⁰ Podaci od 1. srpnja 2014. godine.

Od 620 poslanih upitnika, vraćena su 504 ispunjena, što predstavlja odaziv od 81,3%. Odaziv za svaku pojedinu kaznionicu prikazan je u Tablici 1. Zabilježeni odgovori iz upitnika su ručno uneseni u unaprijed priređenu matricu u programu Microsoft Office Excel, a potom su podaci statistički obrađeni u programu SPSS.

Tablica 1. Odaziv kaznionica za ispunjavanjem anketnog upitnika

Kaznionica	Broj poslanih upitnika	Broj vraćenih ispunjenih upitnika	Odaziv
Kaznionica u Glini	135	133	98,5%
Kaznionica u Lepoglavi	200	152	76%
Kaznionica u Turopolju	30	28	93,3%
Kaznionica u Lipovici – Popovači	45	44	97,7%
Kaznionica u Valturi	40	36	90%
Kaznionica i zatvor u Požegi (muški odjel)	50	45	90%
Kaznionica i zatvor u Požegi (ženski odjel)	120	66	55%
UKUPNO	620	504	81,3%

5.3 Analiza rezultata

Upitnik su ispunila 504 ispitanika, a od toga ih 437 (86,9%) bilo muškog spola, a 66 (13,1%) ženskog spola. Rezultati su prikazani u Tablici 2.

Tablica 2. Spol

Spol	N	%
M	437	86,9
Ž	66	13,1

Na pitanje o dobi odgovorilo je 499 ispitanika (99%). Najviše ispitanika, njih 182 (36,47%) pripada dobnoj skupini 26-35 godina. Slijede ih ispitanici u dobnoj skupini 36-45 godina, njih 146 (29,26%). Idućoj dobnoj skupini od 46-60 pripada 98 ispitanika (19,64%), a slijedi ih dobna skupina od 18-25 godina kojoj pripada 41 ispitanik (8,22%). Dobna skupina kojoj pripada najmanje ispitanika je skupina od 60 + godina kojoj pripada 32 ispitanika (6,41%). Rezultati su prikazani u Tablici 3.

Tablica 3. Dob

Dob	N	%
18-25	41	8,2
26-35	182	36,5
36-45	146	29,3
46-60	98	19,6
60+	32	6,4

Na pitanje „Najviši postignuti stupanj obrazovanja?“ odgovorila su 502 (99,6%) ispitanika. 5 (1%) ispitanika nema školsku izobrazbu, 72 (14,3%) imaju završenu osnovnu školu, 336 (66,9%) ima završenu srednju školu, a 89 (17,7%) ima završenu višu školu ili fakultet. Rezultati su prikazani u Tablici 4.

Dobiveni rezultati istraživanja Sandre de Ville također pokazuju da je najviše ispitanica završilo srednju školu. U njezinom je istraživanju utvrđeno da je najmanje ispitanica završilo višu školu ili fakultet, dok je u ovom istraživanju to drugi najčešće birani odgovor.

Tablica 4. Najviši postignuti stupanj obrazovanja

Stupanj obrazovanja	N	%
Bez školske izobrazbe	5	1
Osnovna škola	72	14,3
Srednja škola	336	66,9
Viša škola ili fakultet	89	17,7

Na pitanje „Procijenite koliko dobro vladate niže navedenim znanjima i vještinama odabirući na skali ocjenu od 1 do 5, pri čemu je 1 – jako loše, a 5 – izvrsno“ trebalo se ocijeniti u nekoliko različitih znanja i vještina.

Prva vještina odnosila se na čitanje na materinjem jeziku. Na pitanje su odgovorila 502 (99,6%) ispitanika. Najviše ispitanika, njih 457 (91%), procijenili su da su vrlo dobro (N=99) ili izvrsno (N=358) savladali vještinu čitanja. 30 (6%) zatvorenika je procijenilo da je njihova vještina čitanja dobra, a 15 (3%) zatvorenika se ocijenilo ocjenom loše (N=6) ili jako loše (N=9). Srednja vrijednost iznosi 4,58. Rezultati su prikazani u Tablici 5.1.

Tablica 5.1. Čitanje na materinjem jeziku

Čitanje na materinjem jeziku	N	%
1	9	1,8
2	6	1,2
3	30	6
4	99	19,7
5	358	71,3

Druga vještina odnosila se na pisanje na materinjem jeziku. Na pitanje su odgovorila 502 (99,6%) ispitanika. Ocjenom loše (N=8) ili jako loše (N=6) procijenilo se 14 (2,8%)

ispitanika. 45 (9%) ispitanika procijenilo je da su pisanje na materinjem jeziku savladali dobro, a njih 439 (88,2%) smatra da su ga savladali vrlo dobro (N=128) ili izvrsno (N=311). Srednja vrijednost iznosi 4,47. Rezultati su prikazani u Tablici 5.2.

Tablica 5.2. Pisanje na materinjem jeziku

Pisanje na materinjem jeziku	N	%
1	6	1,2
2	8	1,6
3	45	9
4	128	25,7
5	311	62,4

Treća vještina odnosila se na poznavanje drugog stranog jezika. Na pitanje je odgovorilo 495 (98,2%) ispitanika. 232 (46,9%) ispitanika smatra da vrlo dobro (N=134) ili izvrsno (N=98) poznaju drugi strani jezik, 155 (31,3%) smatra da ga poznaju dobro, a njih 108 (21,8%) smatra da je njihovo poznavanje drugog stranog jezika jako loše (N=37) ili loše (N=71). Srednja vrijednost iznosi 3,37. Rezultati su prikazani u Tablici 5.3.

Tablica 5.3. Poznavanje drugog stranog jezika

Poznavanje drugog stranog jezika	N	%
1	37	7,5
2	71	14,3
3	155	31,3
4	134	27,1
5	98	19,8

Četvrta vještina odnosila se na procjenu vještine rada na računalu. Na pitanje je odgovorilo 495 (98,2%) ispitanika. Najviše ispitanika, njih 236 (47,7%) procijenilo je svoje vještine rada na računalu vrlo dobrima (N=147) ili izvrsnima (N=89). 142 (28,7%) ispitanika smatraju da su dobro savladali vještinu rada na računalu, a njih 117 (23,6%) smatra da su

njihove vještine loše (N=63) ili jako loše (N=54). Srednja vrijednost iznosi 3,31. Rezultati su prikazani u tablici 5.4.

Tablica 5.4. Vještine rada na računalu

Vještine rada na računalu	N	%
1	54	10,9
2	63	12,7
3	142	28,7
4	147	29,7
5	89	18

Usporedbom dobivenih odgovora možemo vidjeti da su se ispitanici najbolje ocijenili u vještini čitanja na materinjem jeziku (srednja vrijednost 4,58) , a najlošije u vještini rada na računalu (3,31). Rezultati su prikazani u Tablici 5.5.

Tablica 5.5. Usporedba vještina

Vještina	Srednja vrijednost
Čitanje na materinjem jeziku	4,58
Pisanje na materinjem jeziku	4,47
Poznavanje drugog stranog jezika	3,37
Vještine rada na računalu	3,31

Na pitanje koje se odnosilo na radni status prije dolaska u kaznionicu odgovorilo je 499 (99%) ispitanika. Prije dolaska u kaznionicu 257 (51,5%) ispitanika je bilo zaposleno, 168 (33,7%) je bilo nezaposleno, 53 (10,6%) su bili umirovljenici, 15 (3%) učenici/studenti, a 6 (1,2%) ispitanica je imalo status domaćice. Rezultati su prikazani u Tablici 6.

Tablica 6. Radni status prije dolaska u kaznionicu

Radni status	N	%
--------------	---	---

Učenik/student	15	3
Zaposlen	257	51,5
Nezaposlen	168	33,7
Domaćica	6	1,2
Umirovljenik	53	10,6

Na pitanje „Jeste li ikada u životu bili član gradske knjižnice?“ odgovorila su 504 (100%) ispitanika. 372 (73,8%) ispitanika su odgovorila da su bili članovi gradske knjižnice, a njih 132 (26,2%) su odgovorila da nisu. Rezultati su prikazani u Tablici 7.

Tablica 7. Članstvo u gradskoj knjižnici

Članstvo u gradskoj knjižnici	N	%
Da	372	73,8
Ne	132	26,2

Na pitanje „Koliko ste vremena do sada proveli u kaznionici?“ odgovorila su 498 (98,8%) ispitanika. U kaznionici je manje od 6 mjeseci provelo 72 (14,5%) ispitanika, od 6 do 12 mjeseci 116 (23,3%) ispitanika, između 1 i 5 godina 219 (44%) ispitanika, između 6 i 10 godina 69 (13,9%) ispitanika, a više od 10 godina 22 (4,4%) ispitanika. Rezultati su prikazani u Tablici 8.

Tablica 8. Vrijeme provedeno u kaznionici

Vrijeme provedeno u kaznionici	N	%
--------------------------------	---	---

Manje od 6 mjeseci	72	14,5
Od 6 do 12 mjeseci	116	23,3
Između 1 i 5 godina	219	44
Između 6 i 10 godina	69	13,9
Više od 10 godina	22	4,4

Na pitanje „Koliko biste još vremena trebali služiti kaznu?“ odgovorilo je 500 (99,2%) ispitanika. 124 (24,8%) ispitanika trebaju odslužiti još manje od 6 mjeseci kazne, a njih 108 (21,6%) ima kaznu u trajanju od 6 do 12 mjeseci. Najviše ispitanika, njih 199 (39,8%), treba odslužiti još između 1 i 5 godine zatvora. Kaznu između 6 i 10 godina mora odslužiti još 43 (8,6%) ispitanika, a 26 (5,2%) ih ima kaznu u trajanju dužem od 10 godina. Rezultati su prikazani u Tablici 9.

Tablica 9. Preostalo vrijeme izdržavanja kazne

Preostalo vrijeme izdržavanja kazne	N	%
Manje od 6 mjeseci	124	24,8
Od 6 do 12 mjeseci	108	21,6
Između 1 i 5 godina	199	39,8
Između 6 i 10 godina	43	8,6
Više od 10 godina	26	5,2

Na pitanje „Kakvi su uvjeti izvršavanja kazne na odjelu na kojemu ste trenutno smješteni?“ odgovorila su 502 (99,6%) ispitanika. Najviše ispitanika je smješteno na zatvorenom odjelu kaznionice, njih čak 274 (54,6%). Slijedi poluotvoreni tip kaznionice sa 167 (33,3%) ispitanika. Najmanje ispitanika je smješteno u otvorenom tipu kaznionice, njih 61 (12,2%). Rezultati su prikazani u Tablici 10.

Tablica 10. Uvjeti izvršavanja kazne

Uvjeti izvršavanja kazne	N	%
Zatvoreni	274	54,6
Poluotvoreni	167	33,3
Otvoreni	61	12,2

Na pitanje „Koliko dnevno imate slobodnog vremena koje možete utrošiti prema vlastitim interesima i sklonostima?“ odgovorilo je 500 (99,2%) ispitanika. Najviše ispitanika, njih 285 (57%) navelo je da dnevno imaju između 1 i 5 sati slobodnog vremena za vlastite interese. 122 (24,4%) ispitanika na raspolaganju imaju između 5 i 10 sati slobodnog vremena, dok njih 49 (9,8%) imaju više od 10 sati slobodnog vremena. Samo su 44 (8,8%) ispitanika navela da dnevno imaju manje od 1 sata slobodnog vremena koje mogu posvetiti vlastitim interesima. Rezultati su prikazani u Tablici 11.

Tablica 11. Slobodno vrijeme

Slobodno vrijeme	N	%
Do 1 sat	44	8,8
Između 1 i 5 sati	285	57
Između 5 i 10 sati	122	24,4
Više od 10 sati	49	9,8

Na pitanje „Kojim se aktivnostima najčešće bavite u slobodno vrijeme u kaznionici?“ bilo je moguće dati više odgovora. Najčešća aktivnost kojom se ispitanici bave u slobodno vrijeme je čitanje knjiga, novina i časopisa, a odabralo ju je 346 (68,7%) ispitanika. Više od polovice ispitanika, točnije njih 335 (66,5%), u slobodno vrijeme vole pogledati TV ili poslušati radio. Isti broj ispitanika, njih 335 (66,5%) navelo je da voli šetati ili bavite se sportom. 267 (53%) ispitanika u slobodno vrijeme razgovaraju s ostalim zatvorenicima.

Razmišljanjem se u slobodno vrijeme bavi malo manje od polovice ispitanika, točnije njih 212 (42,1%). 189 (37,5%) ispitanika vole igrati društvene igre poput šaha u slobodno vrijeme, a 163 ispitanika (32,3%) slobodno vrijeme koriste za spavanje. Radom se bavi 162 (32,1%) ispitanika. Samo 54 (10,7%) ispitanika u slobodno vrijeme pišu dnevnik, pjesme ili prozu. 65 (12,9%) ispitanika navela su druge aktivnosti kojima se bave. Među njihovim odgovorima vidljivo je slijedeće: 17 (3,4%) ispitanica se bavi ručnim radom (heklanje, vezenje), 10 (1,9%) ispitanika se bavi crtanjem ili pohađa likovnu sekciju, 8 (1,6%) ispitanika se bavi informatikom i računalima, 7 (1,4%) ih se bavi sviranjem ili pohađa glazbenu sekciju, 5 (0,9%) ih se bavi modeliranjem i pohađa modelarsku sekciju, 3 (0,6%) ih uči, po 2 (0,4%) ispitanika su navela da se mole (N=2), pohađaju novinsku sekciju (N=2), pjevaju u klapi (N=2), posjećuju teretanu (N=2), a po 1 (0,2%) ispitanik je naveo da piše pisma (N=1), piše knjigu (N=1), izrađuje razglednice (N=1), telefonira obitelji (N=1), obrezuje ruže (N=1), skuplja časopise o automobilima (N=1), popravlja stvari (N=1), meditira i radi yogu (N=1), analizira (N=1), rješava križaljke (N=1), uređuje glasilo kaznionice (N=1), vodi zatvorsku knjižnicu (N=1) i piše tužbe protiv službenika u RH zbog nehumanih uvjeta i postupanja tijekom izdržavanja kazne (N=1). Rezultati su vidljivi u Tablici 12.

Istraživanje Sandre de Ville pokazalo je da su ispitanice koje je ona ispitala dale slične odgovore. Ispitanice u njezinom istraživanju slobodno su vrijeme također provodile čitajući novine i časopise, u šetnji, pričajući s drugim zatvorenicama, gledajući TV, uređujući vrtove i cvijetnjake, igrajući stolni tenis, crtanjem, ručnim radom, razmišljajući, spavajući, pisanjem dnevnika i pjesama i meditirajući.

Tablica 12. Aktivnosti u slobodno vrijeme

Aktivnost	N	%
Čitam knjige, novine i časopise	346	68,7
Gledam TV/slušam radio	335	66,5
Šetam ili se bavim sportom	335	66,5
Razgovaram s ostalim zatvorenicama	267	53
Razmišljam	212	42,1
Igram društvene igre (npr. Šah)	189	37,5

Spavam	163	32,3
Radim	162	32,1
Nešto drugo	65	12,9
Pišem dnevnik, pjesme, prozu...	54	10,7

Na pitanje „U kojem obrazovnom programu ili programu stručnog osposobljavanja trenutno sudjelujete?“ bilo je moguće dati više odgovora. Više od polovice ispitanika, njih čak 366 (72,6%), navelo je da ne sudjeluju ni u kakvim obukama ili obrazovnim programima. Program stručnog osposobljavanja u kaznionici pohađa 36 (7,1%) ispitanika, dok ih 29 (5,8%) pohađa različite računalne tečajeve. 25 (5%) ispitanika pohađaju program opismenjavanja na kojemu uče čitati i pisati. Najmanje ispitanika, odnosno njih 14 (2,8%), završava osnovnu/srednju/višu školu ili fakultet. 50 (9,9%) ispitanika naveli su druge obrazovne programe u kojima sudjeluju. Iz njihovih odgovora vidljivo je sljedeće: 5 (1%) ispitanika tvrdi da u kaznionicama u kojima borave ne postoje nikakvi programi stručnog osposobljavanja. 3 (0,6%) ispitanika se bave stručnim osposobljavanjem za rad i sportom. 2 (0,4%) se ispitanika bave stručnim osposobljavanjem za kuhara, dok se isti broj ispitanika, 2 (0,4%) uključio u program učenja novinarstva te crtanja. Po jedan (0,2%) ispitanik se bavi sljedećim: sudjelovanje u programima kluba liječenih ovisnika „PORTOS“ (N=1), edukacija o zlouporabi opojnih droga (N=1), edukacija iz prometa (N=1), programi osposobljavanja za krojača (N=1), osposobljavanje za rad u tiskari (N=1), osposobljavanje za rad na mašini (N=1), program učenja trećeg stranog jezika (N=1), program učenja talijanskog jezika (N=1), učenje za vlastite potrebe (N=1), završavanje doktorata (N=1), učenje sviranja (N=1), dopisni studij na TF u Osijeku (N=1), rad na šivaćem stroju (N=1), KLA – Klub liječenih alkoholičara (N=1). Rezultati su prikazani u Tablici 13.

Tablica 13. Obrazovni programi/stručno osposobljavanje

Obrazovni programi/stručno osposobljavanje	N	%
Ne sudjelujem ni u kakvoj obuci niti obrazovnim programima	366	72,6

Nešto drugo	50	9,9
Stručno osposobljavanje u kaznionici	36	7,1
Računalni tečajevi	29	5,8
Opismenjavanje (čitanje, pisanje)	25	5
Završavanje osnovne/srednje/više škole ili fakulteta	14	2,8

Na pitanje „U svakodnevnom životu često imamo pitanja na koja tražimo odgovore ili probleme za čije nam rješavanje trebaju neke informacije. Kada imate neko pitanje ili problem koji želite riješiti, pa trebate neku informaciju, gdje te informacije obično tražite?“ bilo je moguće dati više odgovora. Više od polovice ispitanika, njih 304 (60,3%), informacije traže od članova obitelji i prijatelja. Nešto manji broj ispitanika, točnije njih 292 (57,9%), potrebnu informaciju traže od službenika odjela tretmana u kaznionici. 192 (38,1%) ispitanika do informacija dolaze upućivanjem pitanja službenicima osiguranja, odnosno čuvarima u kaznionici. 181 (35,9%) ispitanik do informacija dolazi na način da pita druge zatvorenike, 158 (31,3%) informacije traži u knjigama, časopisima i novinama, a tek 2 ispitanika manje, odnosno njih 156 (31%) informacije traže od svog odvjetnika. Informacije na internetu traži 80 (15,9%) ispitanika. Samo 24 (4,8%) ispitanika informacije traže od osobe koja radi u zatvorskoj knjižnici. 17 (3,4%) ispitanika navela su da do informacija dolaze na druge načine. 3 (0,6%) su ispitanika navela da znaju sve što trebaju, ali ako trebaju određenu informaciju sami se snađu i dođu do nje na različite načine. Jedan zatvorenik (0,2%) naveo je da sve što ga zanima traži u Bibliji. Također, po jedan zatvorenik (0,2%) je odgovorio da do informacija dolazi na način da mu obitelj odgovor potraži na internetu (N=1), pita vlastitu intuiciju (N=1), traži pomoć referenta (N=1) ili pita stare zatvorske „lopove“ (N=1). Također, jedan (0,2%) je zatvorenik naveo da voli živjeti u neznanju. Rezultati su prikazani u Tablici 14.

Kod ovog je pitanja provedena i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da (muški) ispitanici češće traže informacije od drugih zatvorenika nego ispitanice ($\chi^2 = 14.075$, $p = 0.000$), te da željene informacije češće traže u knjigama, časopisima i novinama ($\chi^2 = 4.839$, $p = 0.028$). S druge pak strane, ispitanice češće traže

informacije od službenika odjela tretmana nego ispitanici ($\chi^2 = 13.655$, $p = 0.000$). Kod ostalih odgovora nisu utvrđene značajnije statističke razlike.

Istraživanje koje je provela humanitarna zaklada Nacro (London) pokazalo je najčešći način dolaženja do informacija pitanje drugih zatvorenika, a iste rezultate dalo je i istraživanje Tonyja Stevensa iz 1992. godine. U ovom istraživanju je to nešto manje popularan način dolaženja do potrebnih informacija te se nalazi na četvrtom mjestu po učestalosti.

Tablica 14. Način dolaženja do informacija

Način dolaženja do informacija	N	%
Pitam članove obitelji i prijatelje	304	60,3
Pitam službenike odjela tretmana	292	57,9
Pitam službenike osiguranja – čuvare	192	38,1
Pitam druge zatvorenike	181	35,9
Tražim u knjigama, časopisima i novinama	158	31,3
Pitam svog odvjetnika	156	31
Tražim na internetu	80	15,9
Pitam osobu koja radi u zatvorskoj knjižnici	24	4,8
Nešto drugo	17	3,4

Na pitanje „Koje informacije Vama najčešće trebaju, odnosno o čemu imate potrebu više saznati?“ bilo je moguće dati više odgovora. 284 (56,3%) ispitanika su se izjasnila da imaju potrebu saznati što više informacija o vlastitim pravima u kaznionici, a tek nešto manje, odnosno 255 (50,6%) ispitanika ima potrebu doći do što više informacija o obitelji i djeci. Informacije o životu nakon izlaska iz kaznionice zanimaju 249 (49,4%) ispitanika. 199 (39,5%) ih treba informacije o mogućnostima zaposlenja nakon izlaska iz kaznionice. Samo 6 ispitanika manje, točnije njih 193 (38,3%) želi znati više o pravilima ponašanja i o samom

životu u kaznionici. O sportu i aktualnim sportskim događanjima informacije traži 165 (32,7%) ispitanika, a o životu izvan kaznionice njih 162 (32,1%). 158 (31,3%) ispitanika ima potrebu saznati više o financijskim informacijama, koje uključuju mogućnost i pravo na financijsku potporu nakon izlaska iz kaznionice te informacije o troškovima života izvan kaznionice. Nadalje, 151 (30%) ispitanik ima potrebu doći do informacija o zdravlju ili određenom zdravstvenom problemu, 146 (29%) ih traži informacije o pravnim izvorima, sudskim praksama i zakonima, a 124 (4,6%) zanimaju informacije o prijateljima. 117 (23,2%) ispitanika traži informacije o mogućnostima stručnog usavršavanja i obrazovanju, 109 (21,6%) o aktualnim društveno – političkim događanjima u Hrvatskoj i svijetu, a 100 (19,8%) ih zanimaju informacije o sudskom postupku koji se vodi protiv njih. O kulturnim događanjima, novim knjigama, kazališnim predstavama ili filmovima u kinu želi znati 94 (18,7%) ispitanika. Njih 82 (16,3%) imaju potrebu za informacijama o vjeri, a 78 (15,5%) o informacijama iz područja psihologije, primjerice o tome kako se nositi sa stresom ili depresijom. Najmanje interesa ispitanici pokazuju za informacijama o poznatim osobama, njih želi znati samo 44 (8,7%) ispitanika. Nešto drugo odgovorilo je 29 (5,8%) ispitanika. Po jednog ispitanika (0,2%) zanima slijedeće: kako doći do kontakta s psihijatrom nakon izlaska iz kaznionice (N=1), informacije o medicinskim novitetima i najnovijim istraživanjima (N=1), kako otvoriti OPG (N=1), informacije o radu pravosudnog sustava (N=1), informacije iz područja slikarstva (N=1), informacije o individualnim programima služenja kazne (N=1), sve o novim psihostimulansima (N=1), informacije o stručnim područjima proširene izobrazbe (N=1) te općenite informacije (od svega po malo) (N=1). Rezultati su prikazani u Tablici 15. Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da ispitanice češće imaju potrebu doći do informacija o pravilima ponašanja i životu u kaznionici nego ispitanici ($\chi^2 = 4.504$, $p=0.034$). Ispitanici češće imaju potrebu doći do informacija o vlastitom sudskom postupku ($\chi^2 = 7.221$, $p=0.007$), o mogućnostima stručnog usavršavanja i obrazovanju ($\chi^2 = 10.470$, $p=0.001$), o vjeri ($\chi^2 = 5.671$, $p=0.017$) te do informacija iz područja sporta ($\chi^2 = 14.505$, $p=0.000$). Kod ostalih odgovora nisu utvrđene značajnije statističke razlike.

Rezultati istraživanja humanitarne zaklade Nacro (London) mogu se usporediti s dobivenim rezultatima. Oni su utvrdili da zatvorenici imaju veliku potrebu za informacijama o životu nakon izlaska iz kaznionice. I ovim istraživanjem utvrđeno je da je to jedna od najpotrebnijih informacija u kaznionicama.

Tablica 15. Potrebne informacije

Potrebne informacije	N	%
O mojim pravima u kaznionici	284	56,3
O obitelji (npr. Briga o članovima obitelji, odnos s djecom, pravo na financijsku pomoć i sl.)	255	50,6
O životu nakon izlaska iz kaznionice	249	49,4
O mogućnostima zaposlenja	199	39,5
O pravilima ponašanja i životu u kaznionici	193	38,3
O sportovima, sportskim događanjima i sl.	165	32,7
O životu izvan kaznionice	162	32,1
Financijske informacije (mogućnosti i pravo na financijsku potporu nakon izlaska iz kaznionice, troškovi života općenito itd.)	158	31,3
O zdravlju općenito ili nekom zdravstvenom problemu	151	30
O pravnim izvorima, sudskim praksama i zakonima	146	29
O prijateljima i poznanicima	124	24,6
O mogućnostima stručnog usavršavanja i obrazovanju	117	23,2
O aktualnim društveno – političkim događanjima u Hrvatskoj i svijetu	109	21,6
O mom sudskom procesu	100	19,8
O kulturnim događanjima (nove knjige, kazališne	94	18,7

predstave, filmovi u kinu i sl.)		
O vjeri	82	16,3
Informacije iz područja psihologije (kako se nositi sa stresom ili depresijom i sl.)	78	15,5
O poznatim osobama (estradni umjetnici, sportaši itd.)	44	8,7
Nešto drugo	29	5,8

Na pitanje „Što Vam otežava traženje i pronalaženje potrebnih informacija?“ bilo je moguće dati više odgovora. Najviše ispitanika, njih 262 (52%) navelo je da je najveća prepreka u pronalaženju potrebnih informacija nemogućnost korištenja interneta. 128 (25,4%) ispitanika navodi da osobe koje pitaju nemaju informaciju koja im je potrebna u tom trenutku, 98 (19,4%) ih smatra da knjige kojima imaju pristup ne sadrže potrebne informacije, a nekoliko ispitanika manje, odnosno njih 94 (18,7%) nema gdje tražiti potrebne informacije. 78 (15,5%) najvećom preprekom u traženju informacija smatra zatvorsko osoblje (primjerice službenike osiguranja, službenike tretmana ili referente) koje im ne želi dati tražene informacije. 77 (15,3%) ispitanika se izjasnilo da ne znaju koga bi pitali kada trebaju određenu informaciju ili nemaju koga pitati, 75 (14,9%) smatra da nikoga ne zanimaju njihova pitanja i problemi. Za 57 (11,3%) ispitanika pronalaženje informacija otežava činjenica da ne znaju kako pitati za informaciju koju trebaju, a 45 (8,9%) ne zna gdje tražiti potrebnu informaciju. 48 (9,5%) ispitanika kao odgovor je navelo nešto drugo. Među njihovim odgovorima možemo vidjeti da 21 (4,17%) zatvorenik smatra da nema problema prilikom pronalaženja informacija i do njih uvijek uspiju doći na različite načine. Dva su zatvorenika (0,4%) navela da nemaju povjerenja u zatvorsko osoblje. Jedan (0,2%) zatvorenik kao problem navodi premalo kontakta sa stručnim osobama u kaznionici. Također, jedan zatvorenik (0,2%) navodi da ima problem oko pristupa knjigama izvana koje bi mu mogle pomoći u pronalaženju potrebnih informacija. Po jedan zatvorenik (0,2%) je naveo još i da su problem prilikom pronalaženja informacija predefinjirana pitanja (N=1), život sličan „kamenom dobu“ u kaznionici (N=1), ali i zloba, pakost i izopačenost službenika kaznionice i

zatvorskog sustava koji imaju bolesnu naviku i potrebu otežati život i izdržavanje kazne u svakom trenutku i svakom segmentu i u najvećoj mjeri koliko uspiju (N=1). Rezultati su prikazani u Tablici 16.

Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da ispitanicima više nego ispitanicama pronalaženje informacija otežava to što ne znaju kako bi pitati za informaciju ($\chi^2 = 5.211$, $p=0.022$), to što smatraju da nikoga ne zanimaju njihova pitanja i problemi ($\chi^2 = 6.433$, $p=0.011$), ali i zato što im zatvorsko osoblje ne želi dati traženu informaciju ($\chi^2 = 11.351$, $p=0.001$). Kod ostalih odgovora nisu utvrđene značajnije statističke razlike.

Tablica 16. Što ispitanicima otežava pronalaženje informacija

Što otežava pronalaženje informacija	N	%
Nemam mogućnost korištenja interneta	262	52
Osobe koje pitam nemaju tu informaciju	128	25,4
Knjige kojima imam pristup ne sadrže traženu informaciju	98	19,4
Nemam gdje potražiti potrebnu informaciju	94	18,7
Zatvorsko osoblje (službenici osiguranja, tretmana itd.) ne želi mi dati traženu informaciju	78	15,5
Ne znam koga bih pitao ili nemam koga pitati	77	15,3
Nikoga ne zanimaju moja pitanja i problemi	75	14,9
Ne znam kako bih pitao	57	11,3
Nešto drugo	48	9,5
Ne znam gdje tražiti potrebnu informaciju	45	8,9

Nemam nikakvu potrebu za informacijama	21	4,2
--	----	-----

Na pitanje „Koliko su Vam korisne informacije do kojih dolazite?“ odgovorila su 488 (96,8%) ispitanika. Više od polovice ispitanika, njih 280 (57,4%) navodi da su informacije do kojih dolaze nekad korisne, a nekad nisu, ovisno o situaciji. 152 (31,1%) ispitanika smatraju da su informacije do kojih dođu najčešće korisne, a 56 (11,5%) smatra da te informacije najčešće nisu korisne. Rezultati su prikazani u Tablici 17. Dodatnom je analizom utvrđeno da su odgovori ispitanika i ispitanica podjednaki za svaki ponuđeni odgovor te u njima nije vidljiva značajnija statistička razlika ($\chi^2 = 3.018$, $p=0.221$).

Tablica 17. Korisnost informacija

Korisnost informacija	N	%
Nekad su korisne, a nekad nisu korisne (ovisi o situaciji)	280	57,4
Najčešće su korisne	152	31,1
Najčešće nisu korisne	56	11,5

Na pitanje „Procijenite koliko su dobro zadovoljene Vaše trenutne potrebe za informacijama na ljestvici od 1 do 5, pri čemu je 1 – uopće nisu zadovoljene, a 5 – u potpunosti su zadovoljene.“ Odgovorilo je 500 (99,2%) ispitanika. 218 (43,6%) ispitanika ocijenila su zadovoljenost trenutnom potrebom za informacijama ocjenom 3. Nešto manji broj, njih 169 (33,8%) navelo je da njihove potrebe za informacijama nisu zadovoljene ili uopće nisu zadovoljene te su ih ocijenili ocjenom 1 (N=51) ili 2 (N=118). Najmanje ispitanika, njih 113 (22,6%) smatra da su njihove potrebe za informacijama zadovoljene ili u potpunosti zadovoljene pa su ih ocijenili ocjenom 4 (N=80) ili 5 (N=33). Srednja vrijednost iznosi 2,85. Rezultati su prikazani u Tablici 18. Zanimljivo je da su ispitanice zadovoljenost trenutnom potrebom za informacijama ocijenile nešto većim ocjenama (Mean 2.97) nego ispitanici (Mean 2.84) ($p=0.324$).

Tablica 18. Zadovoljenost trenutnom potrebom za informacijama

Zadovoljenost trenutnom potrebom za informacijama	N	%
1	51	10,2
2	118	23,6
3	218	43,6
4	80	16
5	33	6,6

Na pitanje „Ponekad u životu neke informacije ne želimo saznati pa ih izbjegavamo. Koje informacije Vi izbjegavate?“ ispitanici su mogli dati više odgovora. 145 (28,8%) ispitanika izbjegavaju loše i nepovoljne informacije o njihovom sudskom postupku. Informacije o problemima s kojima se suočava njihova obitelj izbjegava 139 (27,6%) ispitanika. Najmanje ispitanika, odnosno njih 75 (14,9%) izbjegava informacije o životu izvan kaznionice. 163 (32,3%) ispitanika su kao odgovor navela „Nešto drugo“. Čak 67 (13,3%) ispitanika je navelo da ne izbjegavaju nikakve informacije i da žele sve znati, bez obzira koliko surove bile te informacije. Njih 16 (3,2%) izbjegava informacije o drugim zatvorenicima (uključujući zatvorske priče i probleme drugih zatvorenika), 10 (1,9%) ih izbjegava informacije o lošem stanju u državi i u politici, a 8 (1,6%) izbjegava „glupe“ i nepotrebne informacije koje ih nimalo ne zanimaju. Po jedan zatvorenik (0,2%) naveo je da izbjegava informacije o braku (N=1), o djetetu (N=1), o starim prijateljima (N=1), o uvjetnom otpustu (N=1), o svemu što može otežati boravak u kaznionici (N=1), o poslovanju obrta (N=1), o financijama (N=1), o poslovanju poslovnih partnera (N=1), o vlastitom zdravlju i rehabilitaciji od droga, alkohola, te penološkom tretmanu (N=1), informacije o teškim situacijama (N=1) i crnoj kronici (N=1). Također, jedan je zatvorenik (0,2%) naveo da ga ne zanima ništa i da izbjegava sve vrste informacija. Rezultati su prikazani u Tablici 19.

Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da u odgovorima ispitanika i ispitanica ne postoje značajnije statističke razlike.

Tablica 19. Informacije koje zatvorenici izbjegavaju

Informacije koje zatvorenici izbjegavaju	N	%
---	----------	----------

Nešto drugo	163	32,3
Loše i nepovoljne informacije o mom sudskom postupku	145	28,8
Informacije o problemima s kojima se suočava moja obitelj	139	27,6
Informacije o životu izvan kaznionice	75	14,9

Na pitanje “Iako u životu često imamo potrebu za informacijama ponekad svjesno odlučimo da ih nećemo tražiti. Ukoliko se to događa i Vama, navedite zašto najčešće odustajete od traženja informacija.“ Bilo je moguće dati više odgovora. Gotovo polovica ispitanika, točnije njih 231 (45,8%) od traženja informacija odustaju zato što smatraju da se tako i tako ništa ne može promijeniti i prihvatili su trenutnu situaciju takvom kakva je. 98 (19,4%) ispitanika smatra da osobe koje stalno nešto zapitkuju nisu dobro prihvaćene pa zbog toga odustaju od traženja informacija, a 87 (17,3%) navodi da nema gdje tražiti potrebne informacije. 63 (12,5%) ispitanika odustaju od traženja informacija jer nove informacije mogu samo dodatno pogoršati postojeću situaciju, a 56 (11,1%) nema koga pitati ako trebaju određenu informaciju. 91 (18,1%) ispitanik je kao odgovor naveo nešto drugo. Iz njihovih odgovora vidimo da 32 (6,34%) zatvorenika ne odustaju od traženja informacija, odnosno sve ih zanima i za njih odustajanje nije rješenje. 7 (1,4%) ih smatra da u zatvoru ne mogu dobiti istinitu i pravovremenu informaciju jer im zatvorsko osoblje ne želi pomoći pa zbog toga često odustanu od traženja potrebnih informacija. Po jedna osoba (0,2%) od traženja informacija odustaje zbog lijenosti (N=1), nemogućnosti korištenja interneta (N=1), mogućih loših vijesti (N=1), previše laži u zatvorskom sustavu (N=1), straha od negativnog odgovora (N=1), straha od suočavanja s istinom (N=1), nebitnosti informacija (N=1), nespremnosti čuti neke odgovore (N=1), ali i sporosti dolaženja do odgovora u zatvoru (N=1). Jedna (0,2%) je osoba kao razlog navela činjenicu da su neki problemi rješivi jedino sa slobode pa ni ne traži informacije jer ne može sudjelovati u rješavanju određenog problema. Rezultati su prikazani u Tablici 20.

Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da ispitanici češće odustaju od traženja informacija zbog toga što nemaju koga pitati ako trebaju određenu informaciju ($\chi^2 = 5.041$, $p=0.025$). Kod ostalih odgovora nisu utvrđene značajnije statističke razlike.

Tablica 20. Razlozi odustajanja od traženja informacija

Razlozi odustajanja od traženja informacija	N	%
Tako i tako se ništa ne može promijeniti	231	45,8
Osobe koje stalno nešto zapitkuju nisu prihvaćene	98	19,4
Nešto drugo	91	18,1
Nemam gdje tražiti	87	17,3
Nove informacije mogu samo dodatno pogoršati postojeću situaciju	63	12,5
Nemam koga pitati	56	11,1

U sljedećem dijelu upitnika ispitanici su odgovarali na pitanja vezana uz čitanje. Na prvo pitanje u tom dijelu, „Što mislite o dobrovoljnom čitanju, onom iz zabave i užitka?“ odgovorilo je 489 (97%) ispitanika. Veliki broj ispitanika, njih 349 (71,4%) navodi da je čitanje jedna od njihovih omiljenih aktivnosti. 124 (25,4%) ispitanika čitaju samo onda kad moraju, dok samo 16 (3,3%) ispitanika čitanje smatra gubitkom vremena. Rezultati su prikazani u Tablici 21.

Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da su ispitanice češće navodile da čitanje smatraju jednom od omiljenih aktivnosti, dok su ispitanici češće navodili da čitanje smatraju gubitkom vremena i da čitaju samo onda kada moraju ($\chi^2 = 6.953$, $p=0.031$).

Tablica 21. Dobrovoljno čitanje

Dobrovoljno čitanje	N	%
---------------------	---	---

Čitanje je jedna od mojih omiljenih aktivnosti	349	71,4
Čitam samo onda kad moram	124	25,4
Čitanje je gubljenje vremena	16	3,3

Na pitanje „Koliko često čitate (knjige, novine, časopise) u slobodno vrijeme?“ odgovorila su 495 (98,2%) ispitanika. 351 (70,9%) ispitanik čita često (svaki dan ili više puta tjedno), 90 (18,2%) ih čita ponekad (jednom do dva puta mjesečno), 47 (9,5%) rijetko (par puta godišnje), a samo 7 (1,4%) navodi da nikada ne čitaju. Rezultati su prikazani u Tablici 22.

Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da ne postoje značajnije razlike u učestalosti čitanja između ispitanika i ispitanica. Drugim riječima, podjednaki broj ispitanika i ispitanica je odgovorio da čitaju često, ponekad, rijetko ili nikad ($\chi^2 = 3.630$, $p=0.304$).

Dobivene odgovore možemo usporediti s dobivenim odgovorima koje je istraživanjem dobila Sandra de Villa. U njezinom je istraživanju većina ispitanica navela da čitaju ponekad, dok u vlastitom istraživanju ispitanici najčešće čitaju često.

Tablica 22. Koliko često čitaju ispitanici

Koliko često čitaju zatvorenici	N	%
Često (svaki dan ili više puta tjedno)	351	70,9
Ponekad (jednom do dva puta mjesečno)	90	18,2
Rijetko (par puta godišnje)	47	9,5
Nikad	7	1,4

Na pitanje „Koliko ste (otprilike) knjiga pročitali u zadnjih godinu dana?“ ispitanici su trebali napisati približan broj pročitanih knjiga. Iz njihovih odgovora je vidljivo da je najviše

ispitanika, njih 185 (36,7%), pročitao između 1 i 10 knjiga u zadnjih godinu dana. 87 (17,3%) ispitanika pročitao su između 11 i 20 knjiga, a 47 (9,3%) između 21 i 30 knjiga. Nijednu knjigu u proteklih godinu dana nije pročitao 31 (6,2%) ispitanik. 23 (4,6%) ispitanika pročitao su između 31 i 40 knjiga, 19 (3,8%) ispitanika pročitao je između 41 i 50 knjiga, 17 (3,4%) ispitanika pročitao je između 51 i 60 knjiga, a 9 (1,8%) ih je pročitao više od 100 knjiga u protekloj godini. 5 (1%) ispitanika pročitao su između 71 i 80 knjiga, a 4 (0,8%) ispitanika pročitao su između 61 i 70 knjiga. Najmanje ispitanika, njih 3 (0,6%) pročitao su između 81 i 90 knjiga u protekloj godini. Rezultati su prikazani u Tablici 23.

Tablica 23. Broj pročitanih knjiga

Broj pročitanih knjiga	N	%
1-10	185	36,7
11-20	87	17,3
21-30	47	9,3
31-40	23	4,6
41-50	19	3,8
51-60	13	2,6
61-70	4	0,8
71-80	5	1
81-90	3	0,6
91-100	17	3,4
Nijedna	31	6,2
Više od 100	9	1,8

Kao odgovor na pitanje „Ako se sjećate, navedite naslove (i autore) jedne ili više knjiga koje ste zadnje pročitali i koje su Vam se svidjele“ ispitanici su mogli navesti omiljene knjige ili pak one koje su zadnje pročitali. Ispitanici su naveli ukupno 708 naslova pročitanih knjiga, a sadržajnom su analizom potom utvrđeni najčešći odnosno najpopularniji žanrovi među ispitanicima. Najpopularniji žanr su kriminalistički romani koje su pročitao 95 (18,9%) ispitanika. Slijede trileri koje su čitala 64 (13%) ispitanika. Povijesne romane čitao je 61 (12,1%) ispitanik, dok je 56 (11,1%) ispitanika čitalo knjige iz područja duhovnosti

(N=18) i religije (N=38). 40 (8%) ispitanika je navelo da su čitali biografije (N=18) i autobiografije (N=22), a duhovne su romane pročitala 39 (7,8%) ispitanika. 26 (6,2%) ispitanika čitalo je društvene romane, a 24 (4,8%) ispitanika čitala su knjige iz područje psihologije i priručnike za samopomoć. Memoare su čitala 23 (4,6%) ispitanika, dok ih je 18 (3,6%) čitalo ratne romane. 17 (3,4%) ispitanika navelo je da su čitali fantastične romane. Erotske romane čitalo je 16 (3,2%) ispitanika. Isti broj ispitanika, njih 16 (3,2%), čitalo je ljubavne romane. Špijunske romane čitalo je 15 (3%) ispitanika, a horor priče 12 (2,4%) ispitanika. U Tablici 24 navedeno je po nekoliko najčitanijih knjiga (autor i naslov) za pojedine žanrove na temelju odgovora koje su na ovo pitanje dali ispitanici. Potpuni popis svih pročitanih knjiga nalazi se u Prilogu 2.

Tablica 24. Posljednje pročitane knjige i pripadajući žanrovi

KRIMINALISTIČKI ROMANI (N=95)	
Mario Puzo – Sicilijanac	N=7
Sidney Sheldon – Ako dočekam sutra	N=5
Lee Child – Cijena života	N=3
Jo Nesbo – Nemeza	N=3
Patricia Cornwell – Scarpetta	N=1
TRILERI (N=64)	
Lee Child – Čovjek s dva lica	N=3
Robert Ludlum – Holcroftova pogodba	N=3
Stieg Larrson – Djevojka koja se igrala vatrom	N=2
Neven Orhel – Uzbuna na odjelu za rak	N=2
POVIJESNI ROMANI (N=61)	
Marija Jurić Zagorka – Grička vještica	N=7
Ivo Andrić – Na Drini Čuprija	N=5
Marija Jurić Zagorka – Tajna krvavog mosta	N=2
Ken Follett – Stupovi zemlje	N=1
DUHOVNOST I RELIGIJA (N=56)	
Biblija	N=23
Gulshan Esther – Poderani veo	N=2
David Wilkerson – Dosta mi je, ne mogu dalje	N=2
Tomislav Ivančić – Lijepo je što postojiš	N=1
Anthony de Mello – Ponovno otkrivanje života	N=1
BIOGRAFIJE I AUTOBIOGRAFIJE (N=40)	
Nicky Cruz – Trči mali trči	N=4
Renzo Allegri – Padre Pio: čudesni život	N=2
Richard Branson – Kako sam izgubio nevinost	N=1

Martin Špegelj – Sjećanje vojnika	N=1
DUHOVNI ROMANI (N=39)	
Paulo Coelho – Alkemičar	N=13
Paulo Coelho – Veronika je odlučila umrijeti	N=3
James Redfield – Celestinsko proročanstvo	N=2
DRUŠTVENI ROMANI (N=26)	
Edo Popović – Oči	N=2
Archibald Joseph Cronin – Šeširdžijin zamak	N=2
i Mihail Aleksandrovič Šolohov – Uzorana ledina	N=1
PSIHOLOGIJA I PRIRUČNICI ZA SAMOPOMOĆ (N=24)	
Mirjana Krizmanić – Tkanje života	N=1
Erich Fromm – Umijeće ljubavi	N=1
Henri Jean Aubrin – Kako prestati pušiti	N=1
MEMOARI (N=23)	
Karlo Štajner – 7000 dana u Sibiru	N=4
Aleksandr Isaevič Solženicyn – Arhipelag Gulag	N=3
RATNI ROMANI (N=18)	
Sven Hassel – Kažnjenička bojna	N=2
Ernest Hemingway – Zbogom oružje	N=1
FANTASTIČNI ROMANI (N=17)	
George R. R. Martin – Igre prijestolja	N=5
J. R. R. Tolkien - Gospodara prstenova	N=4
Markus Zusak – Kradljivica knjiga	N=4
EROTSKI ROMANI (N=16)	
E. L. James – 50 nijansi sive	N=12
LJUBAVNI ROMANI (N=16)	
: Cecilia Ahern – P.S Volim te	N=3
Miro Gavran – Klara	N=2
Jennifer Cruise – Iskušenje	N=1
ŠPIJUNSKI ROMANI (N=15)	
Daniel Silva – Moskovskih pravila	N=7
Đorđe Ličina – Kornjačin hod	N=1
HOROR PRIČE (N=12)	
Stephen King – Mobitel	N=2
Stephen King – Ono	N=2
Meg Cabbot – Maturalne večeri iz pakla	N=1

Na pitanje „Kuju vrstu literature volite čitati?“ ispitanici su mogli dati više odgovora. Više od polovice ispitanika, točnije njih 272 (54%), navelo je da najviše vole čitati novine. Nešto manji broj ispitanika, njih 250 (49,6%) najviše voli čitati časopise. Slijede kriminalistički romani i priče koje voli čitati 210 (41,7%) ispitanika. 195 (38,7) ispitanika voli čitati povijesne romane i priče, 183 (36,3%) knjige o stvarnim ljudima i biografije poznatih ličnosti, 140 (27,8%) pustolovne romane i priče, 138 (27,4%) knjige o zdravlju i medicini,

135 (26,8%) legende i mitove, 124 (24,6%) enciklopedije i leksikone, 118 (23,4%) znanstveno – popularne knjige iz raznih područja, 117 (23,2%) knjige o sportu i sportašima, 114 (22,6%) putopise, 105 (20,8%) vjersku literaturu, 102 (20,2%) stručnu literaturu (primjerice, tu ubrajamo udžbenike i priručnike za potrebe obrazovanja), 93 (18,5%) ljubavne romane i priče, a 88 (17,5%) znanstvenu fantastiku (primjerice, to su knjige o izmišljenim bićima i svjetovima). 74 (14,7%) ispitanika voli čitati knjige o računalima. Isti broj, 74 (14,7%) ispitanika najviše vole čitati priručnike za samopomoć i savjetnike o životnim problemima. Također, 74 (14,7%) ispitanika vole čitati knjige iz područja prava i Zakone. 61 (21,1%) ispitanik voli čitati kuharice, a 55 (10,9%) stripove i romane. Samo jedan ispitanik manje, njih 54 (10,7%) vole čitati knjige koje su posvećene raznovrsnim hobijima, kao što su primjerice knjige o slikanju ili izradi maketa. Drame (komedije, tragedije) su omiljeno štivo za 53 (10,5%) ispitanika, vesterni za 46 (9,1%), a poezija za 40 (7,9%) ispitanika. Najmanji interes ispitanici pokazuju za bajke i basne. Naime, čita ih 15 (3%) ispitanika, dok slikovnice čita samo 4 (0,8%). 40 (7,9%) ispitanika kao odgovor navode „nešto drugo“. Iz njihovih odgovora možemo vidjeti da 3 (0,6%) ispitanika vole čitati erotske romane, a po 2 (0,4%) horor romane i priče (N=2), knjige o domaćim životinjama (N=2), ali i knjige o teorijama zavjere i masonima (N=2). Po jedan (0,2%) ispitanik najviše voli čitati chick-lit (N=1), knjige iz područja ezoterije (N=1), kritike (N=1), trilere (N=1), ruske klasike (N=1), knjige o zdravoj prehrani (N=1), rječnike stranih riječi (N=1), bilo kakvu literaturu na stranom jeziku (N=1) te knjige velikih klasika raznovrsnih autora. Također, jedan (0,2%) ispitanik napisao je da voli čitati raznovrsne e-knjige koje zbog uvjeta izdržavanja kazne nije u mogućnosti čitati u kaznionici. Rezultati su prikazani u Tablici 25.

Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da ispitanice češće čitaju povijesne romane ($\chi^2 = 8.184$, $p=0.004$), ljubavne romane i priče ($\chi^2 = 36.654$, $p=0.000$), poeziju ($\chi^2 = 7.881$, $p=0.005$), drame ($\chi^2 = 6.762$, $p=0.009$), bajke i basne ($\chi^2 = 9.799$, $p=0.002$), biografije ($\chi^2 = 4.808$, $p=0.028$), vjersku literaturu ($\chi^2 = 4.293$, $p=0.038$) i kuharice ($\chi^2 = 27.641$, $p=0.000$). Ispitanici češće čitaju legende i mitove ($\chi^2 = 6.573$, $p=0.010$), enciklopedije i leksikone ($\chi^2 = 6.422$, $p=0.011$), knjige o sportu i sportašima ($\chi^2 = 8.357$, $p=0.004$) te knjige o računalima ($\chi^2 = 6.258$, $p=0.012$). Kod ostalih odgovora nisu utvrđene značajnije statističke razlike.

Istraživanje Sandre de Ville je dalo veoma slične rezultate. Ispitanice su navele da najviše vole čitati povijesne knjige i romane, a slijede ih kriminalistički romani, ljubavni romani, strana književnost, domaća književnost, knjige iz područja medicine, putopisi, knjige iz

područja psihologije, filozofija, zakoni, knjige o ljekovitom bilju, SF romani, opće enciklopedije, knjige vjerskog sadržaja i pustolovni romani.

Tablica 25. Omiljena vrsta literature

Omiljena vrsta literature	N	%
Novine	272	54
Časopisi	250	49,6
Kriminalistički romani i priče	210	41,7
Povijesni romani i priče	195	38,7
Knjige o stvarnim ljudima, biografije poznatih	183	36,3
Pustolovni romani i priče	140	27,8
Knjige o zdravlju i medicini	138	27,4
Legende i mitovi	135	26,8
Enciklopedije i leksikoni	124	24,6
Znanstveno – popularne knjige iz raznih područja	118	23,4
Knjige o sportu i sportašima	117	23,2
Putopisi	114	22,6
Vjerska literatura	105	20,8
Stručna literatura (npr. Udžbenici i priručnici za potrebe obrazovanja)	102	20,2
Ljubavni romani i priče	93	18,5
Znanstvena fantastika (npr. O svemiru, izmišljena bića i svjetovi)	88	17,5
Knjige o računalima	74	14,7
Savjetnici o životnim problemima (samopomoć)	74	14,7
Pravna literatura i zakoni	74	14,7
Kuharice	61	12,1

Stripovi i crtani romani	55	10,9
Knjige o hobijima (npr. Slikanje, izrada maketa itd)	54	10,7
Drame (komedije, tragedije)	53	10,5
Vesterni	46	9,1
Poezija	40	7,9
Nešto drugo	40	7,9
Bajke i basne	15	3
Slikovnice	4	0,8

Na pitanje „Kako birate knjige koje ćete čitati, tj. što utječe na Vaš izbor?“ ispitanici su mogli dati više odgovora. Najviše ispitanika, njih 259 (51,4%), knjige za čitanje bira prema preporuci obitelji ili prijatelja. 233 (46,2%) ispitanika knjigu biraju prema njezinoj tematici pa će tako, primjerice, osoba koja voli krimice najčešće birati i čitati krimice. Nešto manje ispitanika, njih 223 (44,2%) knjige za čitanje biraju prema omiljenom autoru, ali i prema imenu i prezimenu poznatog autora. 181 (35,9%) ispitanik knjige bira prema preporuci drugih zatvorenika u kaznionici, dok 114 (22,6%) ispitanika knjigu bira prema zanimljivom naslovu. Prema preporuci osobe koja radi u zatvorskoj knjižnici knjige za čitanje bira 114 (22,6%) ispitanika. Najmanje ispitanika, njih 34 (6,7%) knjige za čitanje biraju prema izgledu naslovnice i prema broju stranica. 46 (9,1%) ispitanika kao odgovor su navela „Nešto drugo“. Iz njihovih odgovora vidljivo je da 6 (1,2%) ispitanika knjige biraju prema sažetku na koricama ili prema sadržaju knjige, 4 (0,8%) ispitanika knjige biraju prema unaprijed pročitanim kritikama, a 2 (0,4%) ispitanika prema trenutnom raspoloženju. Po jedan (0,2%) ispitanik knjigu bira prema istrošenosti korica jer one sugeriraju da se knjiga čitala puno puta, prema autentičnosti radnje (N=1), na prijedlog stručnog savjetnika (N=1), prema pročitanoj bilješci o piscu (N=1), ali i prema dostupnom vremenu za čitanje (N=1). Jedan ispitanik (0,2%) je naveo da čita sve što se nađe u zatvorskoj knjižnici i da nema posebne kriterije prilikom odabira knjiga za čitanje. Također, jedan (0,2%) je ispitanik naveo da voli ponovno čitati već pročitane naslove iz mladosti jer mu sadašnja zrelost donosi novi pogled na iste. Rezultati su prikazani u Tablici 26.

Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da ispitanice češće biraju knjigu za čitanje prema temi koja ih zanima ($\chi^2 = 4.981$, $p=0.026$) nego ispitanici. Kod ostalih odgovora nije utvrđena značajnija statistička razlika.

Tablica 26. Kriteriji koji utječu na izbor knjige za čitanje

Kriteriji	N	%
Preporuka prijatelja, obitelji	259	51,4
Tema knjige (npr. Volite povijesne romane ili krimice)	233	46,2
Poznati i omiljeni autor	223	44,2
Preporuka drugih zatvorenika	181	35,9
Zanimljiv naslov	138	27,4
Preporuka osobe koja radi u zatvorskoj knjižnici	114	22,6
Nešto drugo	46	9,1
Izgled naslovnice	34	6,7
Broj stranica	34	6,7

Na pitanje „Koje novine i časopise volite čitati?“ ispitanici su mogli dati više odgovora. Veliki broj ispitanika, njih 411 (81,5%) navodi da najviše vole čitati dnevne/tjedne novine posvećene društveno – političkim događajima u zemlji i svijetu. Specijalizirane časopise posvećene različitim temama (npr. Sport, zdravlje) voli čitati 249 (49,4%) ispitanika. 100 (19,8%) ispitanika voli čitati specijalizirane časopise posvećene društvenim događanjima, poznatim osobama i njihovim životima. Najmanje ispitanika, njih 67 (13,3%) voli čitati specijalizirane časopise posvećene životnim pričama i osobnim ispovijestima (npr. To je časopis Moja tajna). 53 (10,5%) ispitanika kao odgovor su navela „Nešto drugo“. Među njihovim odgovorima vidljivo je da 7 (1,4%) ispitanika vole čitati erotske časopise, a isti broj ispitanika (N=7) voli čitati stručne i specijalizirane časopise. 3 (0,6%) ispitanika navode da vole čitati informatičke časopise te časopise o automobilima, a 2 (0,4%) časopise posvećene lovu i ribolovu te National Geographic (N=2). Također, 2 (0,4%) ispitanika navode da ne vole čitati nikakve novine ni časopise. Po jedan (0,2%) ispitanik navodi da voli čitati časopise

posvećene jedrenju, botanici (N=1), oružju (N=1) i fotografiji (N=1). Jedan zatvorenik (0,2%) voli čitati vjerske časopise, kao što je časopis Veritas, Ljudima prijatelj ili Marija. Rezultati su prikazani u Tablici 27.

Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da ispitanice više vole čitati specijalizirane časopise posvećene društvenim događanjima, poznatima i njihovim životima ($\chi^2 = 5.181$, $p=0.023$) nego ispitanici. Kod ostalih odgovora nije utvrđena značajnija statistička razlika.

Tablica 27. Novine i časopisi koje ispitanici vole čitati

Novine i časopisi	N	%
Dnevne/tjedne novine o društveno – političkim događajima u zemlji i svijetu	411	81,5
Specijalizirani časopisi posvećeni različitim temama (npr. Sport, zdravlje)	249	49,4
Specijalizirani časopisi posvećeni društvenim događanjima, poznatima i njihovim životima	100	19,8
Specijalizirani časopisi posvećeni životnim pričama i osobnim ispovijestima (npr. Moja tajna)	67	13,3
Nešto drugo	53	10,5

Na pitanje „Zašto su Vam općenito potrebne informacije, knjige, novine i časopisi?“ ispitanici su mogli dati više odgovora. Najčešći razlog zbog kojega ispitanici trebaju informacije, novine i časopise je taj kako bi naučili nešto novo. Navelo ga je 317 (62,9%)

ispitanika. 271 (53,8%) ispitanik informacije treba kako bi u kaznionici bili što bolje obaviješteni općenito o životu i aktualnim događanjima. Samo jedan ispitanik manje, odnosno njih 270 (53,6%) navodi da informacije trebaju kako bih nešto bolje razumjeli. 269 (53,4%) ispitanika treba informacije, knjige i časopise kako bi se zabavili i opustili, a 218 (43,3%) kako bi im brže prošlo vrijeme u kaznionici. 104 (20,6%) ispitanika informacije trebaju kako bi riješili neki problem. Potrebu za informacijama, knjigama i časopisima u svrhu donošenja neke odluke navodi 97 (19,2%) ispitanika, dok ih 91 (18,1%) ispitanik treba kako bi imao o čemu razgovarati s drugim zatvorenicima. Samo 49 (9,7%) ispitanika navodi da su im informacije potrebne kako bi smanjili osjećaj neizvjesnosti ili nesigurnosti. Najmanje ispitanika, njih 43(8,5%) treba informacije, knjige i časopise u svrhe obrazovanja, točnije zbog polaganja ispita i ispunjavanja obveza u obrazovnim tečajevima. 15 (3%) ispitanika navodi druge razloge zbog kojih su im potrebne informacije, a to su: nadopuna znanja (N=1), osobno zadovoljstvo (N=1), stvar navike (N=1), duhovni rast (N=1) i činjenica da što više znanja nije na odmet u svakodnevnom životu (N=1). Rezultati su prikazani u Tablici 28.

Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je ispitanici češće traže informacije od ispitanica zbog slijedećih razloga: kako bi mogli bolje riješiti neki problem ($\chi^2 = 6.217$, $p=0.013$), kako bi nešto bolje razumjeli ($\chi^2 = 7.626$, $p=0.006$), ali i kako bi imali o čemu razgovarati s drugim zatvorenicima ($\chi^2 = 5.669$, $p=0.017$). Ispitanice češće traže informacije radi zabave i opuštanja ($\chi^2 = 4.301$, $p=0.038$) nego ispitanici. Kod ostalih odgovora nije utvrđena značajnija statistička razlika.

Tablica 28. Razlozi zbog kojih su ispitanicima potrebne informacije

Razlog	N	%
Kako bih naučio nešto novo	317	62,9
Kako bih bio bolje obaviješten općenito o životu i događanjima	271	53,8
Kako bih nešto bolje razumio	270	53,6
Kako bih se zabavio i opustio	269	53,4
Kako bi mi brže prošlo vrijeme	218	43,3

Kako bih riješio neki problem	104	20,6
Kako bih donio neku odluku	97	19,2
Kako bih imao o čemu razgovarati s drugima	91	18,1
Kako bih smanjio osjećaj nesigurnosti ili neizvjesnosti	49	9,7
Kako bih položio ispite odnosno ispunio svoje obveze u obrazovnim tečajevima	43	8,5
Nešto drugo	15	3

Na pitanje „Koristite li se uslugama zatvorske knjižnice i/ili čitaonice?“ odgovorila su 493 (97,8%) ispitanika. Zatvorsku knjižnicu jako često (svaki dan ili više puta tjedno) posjećuje 89 (18,1%) ispitanika. Često (jednom do dva puta tjedno) ju posjećuju 92 (18,7%) ispitanika. 144 (29,2%) ispitanika zatvorsku knjižnicu posjećuju ponekad (jednom do dva puta mjesečno), a 73 (14,8%) ispitanika ju posjećuju rijetko (par puta godišnje). Zatvorsku knjižnicu nikada ne posjećuje 95 (19,3%) ispitanika.⁴¹ Ispitanici koji su odgovorili da nikada ne posjećuju zatvorsku knjižnicu trebali su preskočiti pitanja 29-31. Rezultati su prikazani u Tablici 29.

Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da postoji značajna razlika u korištenju usluga zatvorske knjižnice između ispitanika i ispitanica. Naime, ispitanice češće posjećuju knjižnicu od ispitanika ($\chi^2 = 13.550$, $p=0.009$).

Dobivene rezultate možemo usporediti s dobivenim rezultatima Sandre de Ville. Kod nje je utvrđeno da samo 10 ispitanica knjižnicu posjećuju jednom tjedno, dok je više od pola ispitanica navelo da ju posjećuju ponekad.

Tablica 29. Korištenje usluga zatvorske knjižnice

Korištenje usluga zatvorske	N	%
-----------------------------	---	---

⁴¹ Poluotvoreni odjel kaznionice u Požegi na raspolaganju ima policu s knjigama. Zatvorska knjižnica je smještena na zatvorenom odjelu kaznionice pa zatvorenici iz poluotvorenog odjela moraju tražiti posebnu dozvolu ukoliko žele posjetiti knjižnicu na zatvorenom odjelu kaznionice. Zbog toga ju ne posjećuje veliki broj muških zatvorenika koji su smješteni na poluotvorenom odjelu.

knjižnice		
Da, jako često (svaki dan ili više puta tjedno)	89	18,1
Da, često (jednom do dva puta tjedno)	92	18,7
Da, ponekad (jednom do dva puta mjesečno)	144	29,2
Da, rijetko (par puta godišnje)	73	14,8
Ne, nikada	95	19,3

Na pitanje „Kojim se uslugama zatvorske knjižnice koristite?“ ispitanici su mogli dati više odgovora. Najviše ispitanika, njih 324 (79,2%) u zatvorskoj knjižnici posuđuje nešto za čitanje. 98 (24%) ispitanika dolazi čitati u knjižnicu/čitaonicu, a 64 (15,6%) ispitanika dolazi pogledati TV ili poslušati radio. U knjižnici se s drugim zatvorenicima druži 48 (11,7) ispitanika, a 47 (11,5%) ih dolazi igrati društvene igre. Najmanje ispitanika, točnije samo njih 16 (3,9%) sudjeluje u različitim programima i aktivnostima koje organizira knjižnica. 14 (3,4%) ispitanika su kao odgovor navela nešto drugo. Iz njihovih odgovora možemo vidjeti slijedeće: 3 (0,6%) ispitanika navode da je u knjižnici moguća samo posudba knjiga dok ostale navedene usluge ne postoje. 2 (0,4%) ispitanika navode da ponekad posuđuju filmove za zatvorsku televiziju. Jedan (0,2%) ispitanik navodi da knjižnicu posjećuje zbog posla s kojim se svakodnevno bavi, a to je slikanje, dok jedan (0,2%) posuđuje knjige iz zatvorske knjižnice preko drugih zatvorenika. Jedna (0,2%) ispitanica navodi da je jedna od dvije voditeljice knjižnice (od zatvorenica) i da radi sve poslove vezane uz knjižnicu. Osim toga, na računalu koje se nalazi u zatvorskoj knjižnici slaže glasilo kaznionice. Jedan (0,2%) ispitanik napisao je da ne posjećuje zatvorsku knjižnicu jer u njoj rade nepismeni i neobrazovani zatvorenici koji su taj posao dobili preko veze. Rezultati su prikazani u Tablici 30.

Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da ispitanici češće čitaju u knjižnici/čitaonici ($\chi^2 = 21.374$, $p=0.000$), druže se s drugim zatvorenicima ($\chi^2 = 6.566$, $p=0.010$) i igraju društvene igre ($\chi^2 = 6.365$, $p=0.012$). S druge pak

strane, ispitanice češće posuđuju nešto za čitanje ($\chi^2 = 4.510$, $p=0.034$) nego ispitanici. Kod ostalih odgovora nije utvrđena značajnija statistička razlika.

Ovo pitanje se može usporediti s pitanjem Sandre de Ville u kojemu je ona pitala ispitanice zbog kojih razloga posjećuju knjižnicu. Odgovori su pokazali da je glavni razlog posjećivanja knjižnice čitanje knjiga i časopisa. Isti razlog je navelo najviše ispitanika obuhvaćenih vlastitim istraživanjem.

Tablica 30. Korištene usluge zatvorske knjižnice

Usluge	N	%
Posuđujem nešto za čitanje	324	79,2
Čitam u knjižnici/čitaonici	98	24
Gledam TV/slušam radio	64	15,6
Družim se s drugim zatvorenicima u knjižnici	48	11,7
Igram društvene igre	47	11,5
Sudjelujem u različitim programima i aktivnostima koje knjižnica organizira	16	3,9
Nešto drugo	14	3,4

Na pitanje „Kako odabirete građu za čitanje iz zatvorske knjižnice?“ ispitanici su mogli dati više odgovora. Više od pola ispitanika, njih 297 (72,6%), samostalno bira građu za čitanje na policama. Preporuku ostalih zatvorenika traže 132 (32,3%) ispitanika, dok preporuku zanimljivih naslova od osobe zadužene za knjižnicu traži 109 (26,7%) ispitanika. Najmanje ispitanika, njih 89 (21,8%), građu za čitanje odabire pretraživanjem popisa knjiga koje knjižnica posjeduje, odnosno pretraživanjem knjižničnog kataloga. 18 (4,4%) ispitanika kao odgovor navelo je nešto drugo. 2 (0,4) ispitanika građu za čitanje odabiru prema autoru. Po jedan (0,2%) ispitanik građu odabire prema području koje voli čitati, te prema vlastitom poznavanju dobrih autora (N=1) i naslova (N=1). Jedan (0,2%) ispitanik navodi da bira samo

bestselere, a također ga zanimaju i knjige prema kojima su snimljeni filmovi koji su mu se sviđali. Također, jedan (0,2%) je ispitanik naveo da bira one knjige koje „nalete i zaostanu“ na odjelu. Rezultati su prikazani u Tablici 31.

Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da u njihovim odgovorima ne postoje značajnije statističke razlike te da građu podjednako odabiru na navedene načine.

Tablica 31. Kako ispitanici odabiru građu za čitanje

Kako odabirete građu za čitanje	N	%
Samostalno biram na polici	297	72,6
Na temelju preporuke ostalih zatvorenika	132	32,3
Osoba zadužena za knjižnicu predlaže mi zanimljive naslove	109	26,7
Pretražujem popis knjiga koje knjižnica posjeduje (knjižnični katalog)	89	21,8
Nešto drugo	18	4,4

Na pitanje „Ocijenite svoje zadovoljstvo ponudom građe za čitanje (vrsta i količina građe) u zatvorskoj knjižnici na skali od 1 do 5, pri čemu je 1 – uopće nisam zadovoljan, a 5 sasvim sam zadovoljan.“ Odgovorio je 401 (79,6%) ispitanik. 115 (28,7) ispitanika nije zadovoljno ponudom građe za čitanje u zatvorskoj knjižnici te su je ocijenili ocjenom 1 (N=29) ili 2 (N=86). Najviše ispitanika, njih 187 (46,6%), ponudu građe za čitanje u zatvorskoj knjižnici ocijenilo je ocjenom 3, koja bi značila da nisu pretjerano zadovoljni, ali ni nezadovoljni ponudom. 99 (24,7) ispitanika je zadovoljno ponudom građe za čitanje, pa su svoje zadovoljstvo ocijenili ocjenom 4 (N=74) ili 5 (N=25). Srednja vrijednost iznosi 2,95. Rezultati su prikazani u Tablici 32. Ispitanice su zadovoljstvo ponudom građe za čitanje ocijenile nešto većim ocjenama (Mean 3.09) nego ispitanici (Mean 2.93) ($p=0.255$).

Tablica 32. Zadovoljstvo ponudom građe za čitanje

Ocjena	N	%
1	29	7,2
2	86	21,4
3	187	46,6
4	74	18,5
5	25	6,2

Na pitanje „Ako ne posjećujete zatvorsku knjižnicu ili to činite rijetko, molimo, navedite razlog.“ Ispitanici su mogli dati više odgovora. 92 (18,3%) ispitanika zatvorsku knjižnicu ne posjećuju zbog zastarjele literature. U zastarjelu literaturu ubrajamo zastarjele brojeve časopisa i starije naslove budući da knjižnica ne nabavlja nove i aktualne knjige. Nekoliko ispitanika manje, njih 83 (16,5%) kao razlog za neposjećivanje knjižnice navodi činjenicu da u njoj nema računala te nije moguće korištenje interneta. Zbog nezanimljivih knjiga knjižnicu ne posjećuje 61 (12,1%) ispitanik, dok ih 46 (9,1%) kao razlog navodi činjenicu da knjižnica ne nabavlja novine ni časopise ili ih nabavlja u jako malom broju. 44 (8,7%) ispitanika navode da knjižnica ne nudi nikakve zanimljive programe ni aktivnosti pa ju iz tog razloga ni ne posjećuju. Jedan ispitanik manje, točnije njih 43 (8,5%) navode da knjižnica ima jako malo knjiga, a 32 (6,3%) ispitanika smatraju da je knjižnica premalo otvorena. 25 (5%) ispitanika navela su da je razlog zbog kojega ne posjećuju zatvorsku knjižnicu taj što zatvorska knjižnica ni ne postoji. Isti broj ispitanika, njih 25 (5%) kao glavni razlog neposjećivanja knjižnice navodi oštećenu literaturu, odnosno smatraju da je literatura u jako lošem stanju. Zbog jako loše organizacije knjiga i novina/časopisa knjižnicu ne posjećuje 15 (3%) ispitanika, a 12 (2,4%) ispitanika knjižnicu ne smije posjećivati zbog uvjeta izvršavanja kazne. Isti broj ispitanika, njih 12 (2,4%) knjižnicu ne posjećuju jer smatraju da je to gubitak vremena. Također 12 (2,4%) ispitanika se ne osjećaju dobrodošlima u knjižnicu pa ju iz tog razloga ni ne posjećuju. Najmanje ispitanika, njih 9 (1,8%), ne zna kada je knjižnica otvorena jer nema propisano radno vrijeme. 65 (12,9%) ispitanika su kao odgovor navela nešto drugo. Iz njihovih odgovora možemo vidjeti da 10 (2%) ispitanika navodi da nemaju volju ni želju trenutno posjećivati zatvorsku knjižnicu. 5 (1%) ispitanika knjižnicu ne

posjećuju jer čitaju vlastite knjige koje im donose članovi obitelji i prijatelji. 4 (0,8%) ispitanika kao razlog navode slab izbor literature i zastarjelost naslova. Po 2 (0,4%) ispitanika kao razlog neposjećivanja knjižnice navode nedostatak stručne literature, zaposlenike knjižnice (N=2) te nedostatak vremena i druge obveze koje svakodnevno imaju (N=2). Po jedan (0,2%) ispitanik kao razlog navodi oslabljeni vid, nedostatak knjiga na albanskom jeziku (N=1), nedostatak literature na raznim stranim jezicima (N=1), nedostatak vremena zbog kojega se ispitanik nije do sada stigao upisati u knjižnicu (N=1), rad u različitim smjenama zbog kojih se teško uskladiti s radom knjižnice (N=1), ali i zbog nesigurnosti da li uopće zatvorska knjižnica postoji (N=1). Jedan (0,2%) ispitanik navodi da kupuje knjige koje ga zanimaju vlastitim sredstvima pa stoga nema potrebu posjećivati zatvorsku knjižnicu. Također jedan (0,2%) ispitanik ne posjećuje knjižnicu iz razloga jer ga knjižničari optužuju da je potrgao knjige i zbog toga pišu stegovni postupak protiv njega. Rezultati su prikazani u Tablici 33.

Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da su razlozi zbog kojih ispitanici češće ne posjećuju knjižnicu od ispitanica sljedeći: smatraju da zatvorska knjižnica ne postoji ($\chi^2 = 3.979$, $p=0.046$) te da knjižnica posjeduje malo knjiga ($\chi^2 = 4.807$, $p=0.028$). Kod ostalih odgovora nije utvrđena značajnija statistička razlika.

Istraživanje Sandre de Ville dalo je nešto drugačije rezultate. Njezine su ispitanice kao glavni razlog neposjećivanja knjižnice navele nepropisano radno vrijeme zbog čega ne znaju kada je otvorena. U ovom istraživanju to je navedeno kao jedna od zadnjih stavki, odnosno prigovor na nepropisano radno vrijeme knjižnice imalo je samo 9 ispitanika.

Tablica 33. Razlozi zbog kojih ispitanici ne posjećuju zatvorsku knjižnicu

Razlog	N	%
Zastarjela literatura (stari brojevi časopisa, ne nabavljaju se nove knjige)	92	18,3
Nema računala/nema interneta	83	16,5
Nešto drugo	65	12,9
Nema zanimljivih knjiga	61	12,1
Nema novina ni časopisa ili	46	9,1

ih je premalo		
Ne nude se nikakvi zanimljivi programi i aktivnosti	44	8,7
Ima jako malo knjiga	43	8,5
Jako je malo otvorena	32	6,3
Zatvorska knjižnica ne postoji	25	5
Literatura je u jako lošem stanju (oštećena i sl.)	25	5
Knjige i novine/časopisi jako su loše organizirani	15	3
Ne mogu/smijem ju posjećivati zbog uvjeta izvršavanja kazne	12	2,4
To je gubitak vremena	12	2,4
Ne osjećam se dobrodošlim u knjižnicu	12	2,4
Nema propisano radno vrijeme pa ne znam kad je otvorena	9	1,8

Na pitanje „Kako dolazite do literature za čitanje (knjige, novine, časopisi) koju ne možete pronaći u zatvorskoj knjižnici?“ ispitanici su mogli dati više odgovora. Najčešći način na koji ispitanici dolaze do literature koje nema u zatvorskoj knjižnici je posuđivanjem literature od ostalih zatvorenika; takav način prakticira 281 (55,8%) ispitanik. Također, više od polovice ispitanika, njih 259 (51,4%) navodi da im potrebnu literaturu koju ne mogu pronaći u zatvorskoj knjižnici donose/šalju članovi obitelji ili prijatelji. 116 (23%) ispitanika kupuju literaturu do koje ne mogu doći u kaznionici vlastitim sredstvima, a 54 (10,7%) ispitanika posuđuje literaturu iz gradske knjižnice ili bibliobusa koji posjećuje zatvor. U knjižnici uvijek mogu pronaći ono traže 26 (5,2%) ispitanika. S druge strane, 25 (5%) ispitanika navodi da ne postoji nikakav način da dođu do građe koja nije dostupna u

zatvorskoj knjižnici. 13 (2,6%) ispitanika nema nikakvu potrebu za posuđivanjem građe za čitanje. Odgovor nešto drugo navela su 29 (5,8%) ispitanika. Načini na koji oni dolaze do literature koje nema u zatvorskoj knjižnici su: dobivanje knjiga iz vana (N=1), traženje literature od zatvorskog osoblja (N=1), uz pomoć donacija (N=1) te krijumčarenjem (N=1). Jedan (0,2%) ispitanik navodi da odgađa traženje literature dok je u kaznionici jer će ju potražiti kada izađe na slobodu. Također, jedan (0,2%) ispitanik navodi da je iz trenutnih uvjeta jako teško nabaviti dobar i željen naslov. Rezultati su prikazani u Tablici 34.

Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da ispitanice literaturu češće traže od članova obitelji i prijatelja nego ispitanici ($\chi^2 = 4.633$, $p=0.031$). Kod ostalih odgovora nije utvrđena značajnija statistička razlika.

Istraživanje u Ugandi pokazalo je da zatvorenici također preferiraju posuđivanje knjiga od drugih zatvorenika.

Tablica 34. Načini dolaženja do literature koje nema u zatvorskoj knjižnici

Način	N	%
Posuđujem od ostalih zatvorenika	281	55,8
Donose mi/šalju mi članovi obitelji i prijatelji	259	51,4
Kupujem vlastitim sredstvima	116	23
Posuđujem iz gradske knjižnice ili bibliobusa koji posjećuje zatvor	54	10,7
Nešto drugo	29	5,8
U knjižnici uvijek nađem ono što tražim	26	5,2
Ne postoji način da dođem do takve građe	25	5
Nemam potrebu ni za kakvom građom za čitanje	13	2,6

Kao odgovor na pitanje „Koje biste knjige voljeli čitati, a zatvorska ih knjižnica ne posjeduje?“ ispitanici su trebali navesti vrstu knjiga ili točne naslove koje bi voljeli posuđivati i čitati u zatvorskoj knjižnici. Rezultati su dobiveni nakon provedene sadržajne analize odgovora ispitanika. 27 (5,4%) ispitanika izrazila su želju za čitanjem stručne literature iz raznih područja, kao što je primjerice sociologija, informatika, strojarstvo ili pak voćarstvo. 23 (4,6%) ispitanika voljela bi čitati razne novije romane modernih pisaca, odnosno voljeli bi čitati bestselere. 22 (4,4%) ispitanika voljela bi čitati kriminalističke romane, kao što je primjerice *Đavolja zvijezda* autora Jo Nesboa (N=2) ili *Princ tame* autora Sidneya Sheldona (N=1). Razni naslovi iz područja povijesti zanimaju 11 (2,2%) ispitanika, dok bi isti broj ispitanika volio čitati knjige iz područja psihologije, primjerice knjigu *Govor tijela* autora Kamila Antolovića (N=1). 9 (1,8%) ispitanika izrazilo je želju za čitanjem autobiografija i biografija, kao što je *Gola istina* autorice Nives Zeljković (Nives Celzius) (N=2). Trilere, poput primjerice *Anđela i demona* autora Dana Browna (N=1), voljelo bi čitati 8 (1,6%) ispitanika, a 7 (1,4%) ispitanika su navela knjige iz područja znanstvene fantastike, kao što je primjerice knjiga *Povijest je u krivu* autora Ericha von Daenikena. 6 (1,2%) bi ispitanika u kaznionici voljelo čitati enciklopedije. 4 (0,8%) ispitanika voljela bi čitati knjige političke tematike, primjerice knjigu *Duh samoporicanja* autora Mile Lompara (N=1). Razne naslove za učenje stranih jezika čitala bi 3 (N=0,6%) ispitanika. 2 (0,4%) bi ispitanika voljela čitati godišnje statistike iz raznih područja, a 1 (0,2%) bi volio razne knjige pisane na albanskom jeziku. Potpuni popis knjiga koje bi ispitanici voljeli čitati nalazi se u Prilogu 3.

Rezultati istraživanja Sandre de Ville pokazali su da ispitanice obuhvaćene njezinim istraživanjem žele čitati novije naslove i bestselere, stručnu literaturu iz kriminalistike, putopise, rječnike stranih riječi, medicinske enciklopedije, knjige o Domovinskom ratu, stručnu sudsku literaturu te pravnu literaturu. Rezultati Michael D. Jonesa pokazuju da Afroamerikanci žele čitati priručnike za samopomoć i biografije poznatih ljudi. Uspoređujući rezultate ta 2 istraživanja s ovim, možemo zaključiti da su želje zatvorenika za čitanjem određene literature gotovo identične.

Kao odgovor na pitanje „Koje biste novine i časopise voljeli čitati, a zatvorska ih knjižnica ne nabavlja?“ ispitanici su trebali navesti vrstu novina i časopisa ili točne naslove koje bi voljeli čitati u kaznionici. 130 (25,8%) ispitanika voljelo bi čitati dnevne novine, kao

što su primjerice 24 sata (N=26), Večernji list (N=23), Jutarnji list (N=20) ili Glas Slavonije (N=8). 44 (8,7%) ispitanika izrazila su želju za čitanjem časopisa namijenjenih muškarcima, kao što su Men's Health (N=11) i Klik (N=7). 34 (6,7%) ispitanika voljela bi čitati časopise o autima i motorima. To su primjerice Auto moto magazin (N=9) i Moto puls (N=6). 30 (5,9%) ispitanika voljelo bi čitati sportske novine i časopise, kao što su, primjerice, Sportske novosti (N=18), a isti broj ispitanika izrazio je želju za čitanjem političkih časopisa, kao što je Globus (N=21). 19 (3,8%) ispitanika imaju želju čitati informatičke časopise, primjerice BUG (N=7) i PC Play (N=2). Želju za čitanjem geografskih časopisa, poput National Geographic-a (N=10), izrazilo je 17 (3,4%) ispitanika. 10 (2%) ispitanika zanimaju časopisi koji govore o životu bogatih i slavnih, kao što je primjerice Gloria (N=5). Časopise posvećene životnim pričama voljelo bi čitati 9 (1,8%) ispitanika. To je, primjerice, časopis Moja tajna (N=3). Regionalne novine u kaznionici bi voljelo čitati 8 (1,6%) ispitanika, a to su primjerice Bjelovarski list (N=2) ili Županijske novine (N=1). Isti broj ispitanika, njih 8 (1,6%) izrazili su želju za čitanjem znanstveno fantastičnih časopisa, kao što je Nexus (N=2). Glazbeni časopisi, poput Rolling stonea (N=2) zanimaju 7 (1,4%) ispitanika. 6 (1,2%) ispitanika voljelo bi čitati časopise posvećene lovu i ribolovu, primjerice časopis Sportski ribolov (N=1). Časopise posvećene kulturi, kao što je Hrvatska revija (N=1), voljelo bi čitati 5 (1%) ispitanika. 2 (0,4%) ispitanika voljela bi čitati Oglasnik, a 1 (0,2%) enciklopedijski časopis Drvo znanja. Potpuni popis časopisa nalazi se u Prilogu 4.

Ispitanice koje su sudjelovale u istraživanju Sandre de Villa navele su da bi voljele čitati Vjesnik, Vitu, Doktor u kući, Arenu, Globus, Teen, OK, Slobodnu Dalmaciju i 24 sata. Možemo zaključiti da su to sve naslovi koje žele čitati i ispitanici obuhvaćeni našim istraživanjem.

Kako se očekuje da će rezultati ovog istraživanja pridonijeti razvoju domaćih zatvorskih knjižnica, ispitanici su upitani i slijedeće „Koju biste opremu, programe i aktivnosti za slobodno vrijeme voljeli imati na raspolaganju u kaznionici i zatvorskoj knjižnici?“ kako bi se dobili konkretni prijedlozi za njihovo unapređenje. Ispitanici su mogli odabrati više ponuđenih odgovora. Velika većina ispitanika, njih 378 (75%) u kaznionici bi voljeli imati računala i pristup internetu. 175 (34,7%) ispitanika izrazila su želju za održavanjem i pohađanjem informatičkih tečajeva. Tečajeve upoznavanja s hrvatskim

pravnim sustavom, zakonima i sudskom praksom volio bi pohađati 141 (28%) ispitanik, dok bi ih 133 (26,4%) voljela imati opremu za slušanje glazbe u prostoru kaznionice i zatvorske knjižnice. 103 (20,4%) ispitanika izrazila su želju za nabavljanjem društvenih igara, dok bi ih 102 (20,2%) voljelo ići na koncerte u prostoru kaznionice. Nadalje, 94 (18,7%) ispitanika voljela bi pohađati psihološke radionice različitih tematika, primjerice radionice posvećene stresu, depresiji, ovisnosti ili mirnom rješavanju sukoba. Želju za održavanjem kazališnih predstava u kaznionici izrazila su 86 (17,1%) ispitanika, a 82 (16,3%) ispitanika voljela bi imati organizirane proslave blagdana u kaznionici. 61 (12,1%) ispitanik volio bi da se u zatvorskoj knjižnici organiziraju susreti s književnicima, 55 (10,9%) bi ih voljelo pohađati umjetničke radionice (npr. Slikanje), a 52 (10,3%) bi voljelo da se u kaznionici organiziraju razne izložbe. Tečajeve pisanja životopisa voljelo bi pohađati 47 (9,3%) ispitanika. 39 (7,7%) ispitanika voljela bi da zatvorska knjižnica organizira razgovore o pročitanim knjigama, a 35 (6,9%) ispitanika smatraju da bi u kaznionici i zatvorskoj knjižnici bilo dobro organizirati tečajeve za učenje čitanja i pisanja. Najmanje ispitanika, njih 33 (6,5%) voljelo bi u kaznionici pohađati kreativne radionice pisanja. 44 (8,7%) ispitanika izjasnila su se da bi u kaznionici i zatvorskoj knjižnici voljeli imati nešto drugo. 7 (1,4%) ispitanika izrazilo je želju za organiziranjem tečajeva za učenje stranih jezika, 3 (0,6%) ispitanika voljela bi imati kino i projekcije raznih filmova, a 2 (0,4%) ispitanika voljela bi imati Play station. Po jedan (0,2%) ispitanik naveo je da bi volio imati: nekoga da mu čita, opremu za crtanje (N=1), radio (N=1), organizirane susrete sa hrvatskim slikarima (N=1), organizirane susrete sa sucima vrha Ustavnog suda RH te sa sucima izvršenja kazne (N=1), organizirane susrete sa stručnim ljudima iz područja poljoprivrede i poljoprivredne proizvodnje (N=1), tečaj šivanja (N=1), tečaj sviranja klavira (N=1), radionice o pisanju autobiografije i memoara (N=1), više stručno obrazovanje (N=1), dodatno stručno osposobljavanje (za primjerice kuhara, mehaničara ili soboslikara) (N=1), organizirano vježbanje joge (N=1), teniski teren (N=1), više televizijskih programa sa filmovima, sportom i dokumentarnim emisijama te vraćanje kabela televizije (N=1), stručne posjete psihologa (N=1), natjecanje u računalnim igricama putem LAN-a (N=1), opremu za produkciju glazbe (Acid, Cubase, Pro Tools) (N=1), mogućnost korištenja mobitela (N=1) te mogućnost izlaska u grad (N=1). Jedan (0,2%) ispitanik naveo je da bi volio imati program za prevođenje pisama na neke rjeđe i manje poznate jezike (poput tajlandskog, kineskog, ruskog) jer na Tajlandu ima suprugu i dijete pa bi mu takav program pomogao u komunikaciji s njima. Također jedan (0,2%) ispitanik navodi da smatra da bi bilo korisno da se prema praksi zapadnih zemalja u kaznionice uvede tečaj socijalizacije pasa koji

bi se kasnije mogli koristiti kao pomoć invalidima i slijepim osobama. Rezultati su prikazani u Tablici 35.

Provedena je i dodatna statistička analiza u odnosu na spol ispitanika. Utvrđeno je da je veći broj ispitanika nego ispitanica izrazio želju za pohađanjem tečajeva na kojima bi učili čitati i pisati ($\chi^2 = 5.681$, $p = 0.017$). S druge pak strane, ispitanice su u većem broju izrazile želju za organiziranjem susreta s književnicima ($\chi^2 = 0.001$, $p = 10.463$), organiziranjem razgovora o pročitanim knjigama ($\chi^2 = 5.813$, $p = 0.016$) te o posjećivanju kazališnih predstava u zatvoru ($\chi^2 = 14.128$, $p = 0.000$). Kod ostalih odgovora nije utvrđena značajnija statistička razlika.

Istraživanje Sandre de Ville dalo je slične rezultate. Najveći broj ispitanica izrazio je želju za pristupom internetu, a slijede želje za nabavom računala, fotokopirnog aparata, stolne rasvjete, telefonskog imenika, DVD playera, Playstationa, videa, opreme za slušanje glazbe i cvijeća. Od aktivnosti su ispitanice izrazile želju za organiziranjem raznolikih tečajeva, nabavljanjem društvenih igara, organiziranjem književnih večeri i susreta s književnicima.

Tablica 35. Što bi ispitanici voljeli imati u kaznionici

Programi/aktivnosti	N	%
Računala i Internet	378	75
Informatički tečajevi	175	34,7
Tečajevi upoznavanja s hrvatskim pravnim sustavom, zakonima i sudskom praksom	141	28
Oprema za slušanje glazbe	133	26,4
Društvene igre	103	20,4
Koncerti	102	20,2
Psihološke radionice (stres, depresija, ovisnosti, mirno rješavanje sukoba itd.)	94	18,7
Kazališne predstave	86	17,1
Proslave blagdana	82	16,3

Susreti s književnicima	61	12,1
Umjetničke radionice (npr. Slikanje)	55	10,9
Izložbe	52	10,3
Tečajevi pisanja životopisa	47	9,3
Nešto drugo	44	8,7
Razgovori o pročitanim knjigama	39	7,7
Tečajevi za učenje čitanja i pisanja	35	6,9
Kreativne radionice pisanja	33	6,5

U posljednjem pitanju ispitanicima je ponuđeno 7 tvrdnji te su oni morali označiti svoje slaganje s njima biranjem sljedećih ocjena: 1 (uopće se ne slažem), 2 (ne slažem se), 3 (niti se slažem niti se ne slažem), 4 (slažem se) i 5 (u potpunosti se slažem). U nastavku slijedi analiza svake pojedine tvrdnje.

Svoje slaganje s prvom tvrdnjom „Sada čitam više nego što sam čitao/la prije dolaska u kaznionicu.“ Izrazio je 491 (97,4%) ispitanik. 149 (30,3%) ispitanika se ne slaže s navedenom tvrdnjom te su ju ocijenili s 1 (N=61) ili 2 (N=88), što znači da ne čitaju više nego prije dolaska u kaznionicu. S tvrdnjom se niti slaže niti ne slaže 149 (30,3%) ispitanika te su ju ocijenili ocjenom 3, što znači da čitaju približno isto kao što su čitali prije dolaska u kaznionicu. Više od polovice ispitanika, njih 249 (50,7) smatraju da sada čitaju više nego prije dolaska u kaznionicu te su tvrdnju ocijenila ocjenom 4 (N=156) ili 5 (N=93). Srednja vrijednost iznosi 3,27. Rezultati su prikazani u Tablici 36.1. Ispitanice su slaganje s tvrdnjom ocijenile nešto većim ocjenama (Mean 3.31) nego ispitanici (Mean 3.26) ($p=0.788$), no razlika u odgovorima nije statistički značajna.

Tablica 36.1. Sada čitam više nego što sam čitao/la prije dolaska u kaznionicu

Čitam više nego prije dolaska u kaznionicu	N	%
Ne slažem se	149	30,3
Niti se slažem niti se ne slažem	93	18,9
Slažem se	249	50,7

Svoje slaganje s drugom tvrdnjom „Moje su potrebe za različitim informacijama i literaturom za čitanje veće sada nego što su bile prije dolaska u kaznionicu.“ Izrazila su 483 (95,8%) ispitanika. 149 (30,8%) ispitanika smatraju da njihove potrebe za različitim informacijama i literaturom za čitanje nisu veće nego što su bile prije dolaska u kaznionicu te su tvrdnju ocijenili ocjenom 1 (N=62) ili 2 (N=87). 96 (19,9%) ispitanika se niti slaže niti ne slaže s tvrdnjom, što znači da su njihove potrebe za informacijama i literaturom za čitanje približno jednake onima koje su imali prilikom dolaska u kaznionicu. Gotovo polovica ispitanika, njih 238 (49,3%) smatraju da su njihove potrebe sada veće te su tvrdnju ocijenili ocjenom 4 (N=154) ili 5 (N=84). Srednja vrijednost iznosi 3,23. Rezultati su prikazani u Tablici 36.2. Ispitanici su slaganje s tvrdnjom ocijenili nešto većim ocjenama (Mean 3.27) nego ispitanice (Mean 2.98) ($p=0.104$), no razlika u odgovorima nije statistički značajna.

Tablica 36.2. Moje su potrebe za različitim informacijama i literaturom za čitanje veće sada nego što su bile prije dolaska u kaznionicu

Potrebe za čitanjem su veće sada nego prije dolaska u kaznionicu	N	%
Ne slažem se	149	30,8
Niti se slažem niti se ne slažem	96	19,9

Slažem se	238	49,3
-----------	-----	------

Svoje slaganje s trećom tvrdnjom „Zahvaljujući knjigama i čitanju brže mi prolazi vrijeme u kaznionici.“ Izrazila su 483 (95,8%) ispitanika. 71 (14,7%) ispitanik naveo je da mu vrijeme ne prolazi brže zbog knjiga i čitanja te je tvrdnju ocijenio ocjenom 1 (N=33) ili 2 (N=38). 89 (18,4%) ispitanika su označila da niti se slažu niti se ne slažu s tvrdnjom, što znači da im vrijeme zbog čitanja knjiga ponekad brže prođe, a ponekad ne. Više od polovice ispitanika, njih 323 (66,9%) smatraju da im zahvaljujući knjigama i čitanju brže prolazi vrijeme u kaznionici te su tvrdnju ocijenili ocjenom 4 (N=192) ili 5 (N=131). Srednja vrijednost iznosi 3,72. Rezultati su prikazani u Tablici 36.3. Ispitanice su slaganje s tvrdnjom ocijenile većim ocjenama (Mean 4.16) nego ispitanici (Mean 3.66) ($p=0.001$). To znači da ispitanicama vrijeme u kaznionici prolazi brže zbog knjiga i čitanja nego ispitanicima.

Tablica 36.3. Zahvaljujući knjigama i čitanju brže mi prolazi vrijeme u kaznionici

Vrijeme mi prolazi brže zbog knjiga i čitanja	N	%
Ne slažem se	71	14,7
Niti se slažem niti se ne slažem	89	18,4
Slažem se	323	66,9

Svoje slaganje s četvrtom tvrdnjom „Knjige i čitanje olakšavaju mi život u kaznionici.“ Izrazio je 481 (95,4%) ispitanik. 71 (14,7%) ispitanik smatra da mu vrijeme u kaznionici ne prolazi brže zbog knjiga i čitanja te su tvrdnju ocijenili ocjenom 1 (N=37) ili 2 (N=56). 89 (18,4%) ispitanika smatraju da im vrijeme u kaznionici ponekad brže prođe zahvaljujući knjigama i čitanju. Većina ispitanika, njih 323 (66,9%) knjige i čitanje smatraju

važnima i korisnima te im zbog njih brže prolazi vrijeme u kaznionici pa su stoga tvrdnju ocijenili ocjenom 4 (N=159) ili 5 (N=124). Srednja vrijednost iznosi 3,58. Rezultati su prikazani u Tablici 36.4. Ispitanice su slaganje s tvrdnjom ocijenile nešto većim (Mean 4.05) nego ispitanici (Mean 3.51) ($p=0.001$). To znači da ispitanice u većoj mjeri smatraju da im knjige i čitanje olakšavaju život u kaznionici nego ispitanici.

Tablica 36.4. Knjige i čitanje olakšavaju mi život u kaznionici

Knjige i čitanje olakšavaju mi život u kaznionici	N	%
Ne slažem se	93	19,3
Niti se slažem niti se ne slažem	105	21,8
Slažem se	283	58,8

Svoje slaganje s petom tvrdnjom „Knjige i čitanje najbolji su način za provođenje slobodnog vremena u kaznionici.“ Izrazila su 482 (95,6%) ispitanika. Najmanje ispitanika, njih 101 (21%) se ne slažu s tvrdnjom da su knjige i čitanje najbolji način za provođenje slobodnog vremena u kaznionici te su ju ocijenili ocjenom 1 (N=32) ili 2 (N=69). 156 (32,4%) ispitanika se niti slažu niti se ne slažu s navedenom tvrdnjom, što znači da su za njih knjige i čitanje ponekad najbolji način provođenja slobodnog vremena. Za skoro polovicu ispitanika, njih 225 (46,7%), knjige i čitanje su najbolji način za provođenje slobodnog vremena te su tvrdnju ocijenili ocjenom 4 (N=151) ili 5 (N=74). Srednja vrijednost iznosi 3,34. Rezultati su prikazani u Tablici 36.5. Ispitanice su slaganje s tvrdnjom ocijenile većim ocjenama (Mean 3.75) nego ispitanici (Mean 3.28) ($p=0.002$). To znači da su ispitanicama knjige i čitanje najbolji način provođenja slobodnog vremena u kaznionici više nego ispitanicima.

Tablica 36.5. Knjige i čitanje najbolji su način za provođenje slobodnog vremena u kaznionici

Knjige i čitanje najbolji su način za provođenje slobodnog vremena u kaznionici	N	%
Ne slažem se	101	21
Niti se slažem niti se ne slažem	156	32,4
Slažem se	225	46,7

Svoje slaganje s šestom tvrdnjom „Knjige i čitanje moja su veza sa svijetom izvan kaznionice.“ Izrazio je 481 (95,4%) ispitanik. 195 (40,5%) ispitanika se ne slaže s tvrdnjom i smatraju da knjige i čitanje nisu njihova veza sa svijetom izvan kaznionice pa su ju stoga ocijenili ocjenom 1 (N=77) ili 2 (N=118). 142 (29,5%) ispitanika se niti slažu niti se ne slažu s tvrdnjom, odnosno smatraju da su knjige i čitanje ponekad njihova veza sa svijetom izvan kaznionice. Nekoliko ispitanika više, točnije njih 144 (29,9%) navode da su knjige i čitanje njihova veza sa svijetom izvan kaznionice te su tvrdnju ocijenili ocjenom 4 (N=95) ili 5 (N=49). Srednja vrijednost iznosi 2,84. Rezultati su prikazani u Tablici 36.6. Ispitanice su slaganje s tvrdnjom ocijenile nešto većim ocjenama (Mean 3.11) nego ispitanici (Mean 2.80) ($p=0.055$), no razlika u odgovorima nije statistički značajna.

Tablica 36.6. Knjige i čitanje moja su veza sa svijetom izvan kaznionice

Knjige i čitanje moja su	N	%
---------------------------------	----------	----------

veza sa svijetom izvan kaznonice		
Ne slažem se	195	40,5
Niti se slažem niti se ne slažem	142	29,5
Slažem se	144	29,9

Svoje slaganje s sedmom tvrdnjom „Zatvorska knjižnica uspješno zadovoljava moje potrebe i interese vezane uz čitanje i pronalaženje informacija.“ Izrazila su 483 (95,8%) ispitanika. Najveći broj ispitanika, njih 195 (40,4%) se ne slažu s tvrdnjom te su ju ocijenili ocjenom 1 (N=85) ili 2 (N=110). To znači da nisu zadovoljni zatvorskom knjižnicom te ona nije učinkovita u zadovoljavanju njihovih potreba i interesa vezanih uz čitanje i pronalaženje informacija. 162 (33,5%) ispitanika se niti slažu niti se ne slažu s navedenom tvrdnjom, što znači da je knjižnica ponekad uspješna, a ponekad nije u zadovoljavanju njihovih potreba. Najmanje ispitanika, njih 126 (26,1%) se slažu s tvrdnjom te su ju ocijenili ocjenom 4 (N=92) ili 5 (N=34). To znači da zatvorska knjižnica uspješno zadovoljava njihove potrebe i interese vezane uz čitanje i pronalaženje informacija. Srednja vrijednost iznosi 2,75. Rezultati su prikazani u Tablici 36.7. Ispitanice su slaganje s tvrdnjom ocijenile nešto većim ocjenama (Mean 2.76) nego ispitanici (Mean 2.75) ($p=0.949$), no razlika u odgovorima nije statistički značajna.

Tablica 36.7. Zatvorska knjižnica uspješno zadovoljava moje potrebe i interese vezane uz čitanje i pronalaženje informacija

Zatvorska knjižnica uspješno zadovoljava moje potrebe i interese vezane uz čitanje i pronalaženje informacija	N	%
Ne slažem se	195	40,4

Niti se slažem niti se ne slažem	162	33,5
Slažem se	126	26,1

Analizom dobivenih odgovora možemo utvrditi da se najviše ispitanika složilo s tvrdnjom „Zahvaljujući knjigama i čitanju brže mi prolazi vrijeme u kaznionici“ (srednja vrijednost 3,72), a najmanje se slaže s tvrdnjom „Zatvorska knjižnica uspješno zadovoljava moje potrebe i interese vezane uz čitanje i pronalaženje informacija“ (srednja vrijednost 2,75). Rezultati su prikazani u Tablici 36.8.

Tablica 36.8. Slaganje s postavljenim tvrdnjama

Tvrdnja	Srednja vrijednost
Sada čitam više nego što sam čitao/la prije dolaska u kaznionicu	3,27
Moje su potrebe za različitim informacijama i literaturom za čitanje veće sada nego što su bile prije dolaska u kaznionicu	3,23
Zahvaljujući knjigama i čitanju brže mi prolazi vrijeme u kaznionici	3,72
Knjige i čitanje olakšavaju mi život u kaznionici	3,58
Knjige i čitanje najbolji su način za provođenje slobodnog vremena u kaznionici	3,34
Knjige i čitanje moja su veza sa svijetom izvan kaznionice	2,84
Zatvorska knjižnica uspješno zadovoljava moje potrebe i interese vezane uz čitanje i pronalaženje informacija	2,75

5.4 Rasprava

Analizirani su podaci dobiveni iz 504 anketna upitnika. Utvrđeno je da su upitnik ispunila 437 ispitanika i 66 ispitanica. Ovaj podatak o znatno manjem broju ispitanica ne čudi s obzirom da u Hrvatskoj postoji samo jedan zatvor u kojemu žene izdržavaju kaznu, a to je zatvor u Požegi. Samim time podrazumijeva se da je broj zatvorenica općenito manji od broja zatvorenika. Najveći broj ispitanika, njih 182, pripada dobnoj kategoriji od 26-35 godina, dok najmanji broj ispitanika, njih 32, pripada dobnoj kategoriji od 60 i više godina. Što se tiče obrazovanja, najviše ispitanika ima završenu srednju školu, 89 ima višu školu ili fakultet, dok samo 5 ispitanika nemaju nikakvu školsku izobrazbu, odnosno nemaju završenu ni osnovnu školu. Vještina kojom ispitanici najbolje vladaju je vještina čitanja za materinjem jeziku. Čak 457 ispitanika smatraju da su ju svladali vrlo dobro ili odlično, dok samo 15 ispitanika smatra da je njihova vještina čitanja vrlo loša ili loša. Što se tiče vještine pisanja na materinjem jeziku, ispitanici su dali slične odgovore kao i za vještinu čitanja. Točnije, njih 439 smatra da su vještinu pisanja svladali vrlo dobro ili izvrsno, dok 14 ispitanika smatraju da je njihova vještina pisanja loša ili vrlo loša. Ispitanici smatraju da nešto slabije poznaju drugi strani jezik što je vidljivo iz podatka da 232 ispitanika smatraju da je njihova vještina poznavanja drugog stranog jezika vrlo dobra ili dobra, dok ih 108 smatra da poznavanjem drugog jezika vladaju loše ili jako loše. Vještina kojom ispitanici najslabije vladaju je vještina rada na računalu. 117 ispitanika procijenila su da s njom vladaju loše ili jako loše, dok je 236 ispitanika procijenilo da je njihovo poznavanje rada na računalu vrlo dobro ili izvrsno. Prije dolaska u kaznionicu više od polovice ispitanika bilo je zaposleno. Zanimljiv je podatak da je 15 ispitanika pohađalo školu ili fakultet, a 53 ispitanika su bila u mirovini. Iznenaduje da su člansku iskaznicu u gradskoj knjižnici imala 372 ispitanika, dok ih 132 nikada u životu nisu bili članovi gradske knjižnice. Nadalje, u kaznionici je najviše ispitanika do sada provelo između 1 i 5 godina, dok je najmanje ispitanika odslužilo više od 10 godina kazne. Većina ispitanika u kaznionici treba provesti još između 1 i 5 godina. Nešto manji broj za odslužiti ima još manje od 6 mjeseci, dok najmanje ispitanika, njih 26, treba odslužiti još više od 10 godina kazne. Više od polovice ispitanika kaznu služi u kaznionicama zatvorenog tipa, dok ih je najmanje na služenju kazne u kaznionici otvorenog tipa koja se nalazi u Valturi. Što se tiče

slobodnog vremena, 285 ispitanika na raspolaganju imaju između 1 i 5 sati, 122 ispitanika imaju između 5 i 10 sati, 49 ima više od 10 sati, dok samo 44 ima slobodno sat vremena ili manje. Aktivnosti kojima se ispitanici bave u slobodno vrijeme su vrlo raznolike. No ipak, omiljena aktivnost u kaznionici je čitanje knjiga, novina i časopisa koju preferira 346 ispitanika. Nešto manji broj, točnije 335 ispitanika preferiraju gledanje TV-a, slušanje radija, bavljenje sportom i šetanje. Popularne aktivnosti su i razgovor s drugim zatvorenicima, razmišljanje i igranje društvenih igara. Nešto manji broj ispitanika u slobodno vrijeme uživa u crtanju, ručnom radu (heklanju), modelarstvu, pjevanju u klapi, pisanju knjige o iskustvu iz zatvora, rješavanju križaljki, izrađivanju razglednica, meditaciji, uređivanju glasila kaznionice, ali i u popravljanju stvari. Jedan ispitanik smatra da su postupci službenika i uvjeti izdržavanja kazne nehumani pa stoga slobodno vrijeme koristi za pisanje tužbi. Iz odgovora možemo vidjeti da zatvorenici imaju široki raspon interesa te da se vole baviti raznolikim aktivnostima u slobodno vrijeme. Njihovi odgovori mogu poslužiti kao smjernica zatvorskim knjižnicama prilikom organizacije aktivnosti i programa u prostoru knjižnice. Svaki zatvor bi trebao osigurati svojim štićenicima mogućnost pohađanja obrazovnih programa i stručnog osposobljavanja, kao što su primjerice programi opismenjavanja, rada na računalu, prekvalifikacije za određeno zanimanje ili završavanje osnovne/srednje škole. Upravo ti programi mogu pomoći zatvorenicima u lakšem povratku u društvo nakon određenog vremena provedenog u zatvoru. No ipak, većina ispitanika izjavila je da ne sudjeluju ni u kakvim obukama ili obrazovnim programima. Maleni broj ispitanika pohađa programe stručnog osposobljavanja za određeno zanimanje (kuhar, krojač, rad u tiskari, rad na raznim mašinama), računalne tečajeve, tečajeve opismenjavanja, tečajeve učenja osnova novinarstva i programe učenja stranih jezika. Samo 14 ispitanika završavaju osnovnu, srednju školu ili fakultet. Nekoliko ispitanika pohađaju edukacije iz prometa i edukacije o zlouporabi opojnih droga. Poznata je činjenica da zatvorenici teže dolaze do željenih i potrebnih informacija nego ostali ljudi te da imaju ograničen pristup informacijama. Više od polovice ispitanika informacije traži od osoba kojima najviše vjeruju – obitelji i prijateljima. Nešto manji broj ispitanika informacije traži od službenika odjela tretmana ili traže pomoć ostalih zatvorenika. Najmanje ispitanika, točnije njih samo 24 informaciju traži od osobe koja radi u zatvorskoj knjižnici. Uzimajući u obzir odgovore ispitanika možemo zaključiti da je prethodno postavljena hipoteza – *Zatvorenici do potrebnih informacija dolaze preko obitelji i prijatelja* potvrđena. Informacije koje najčešće trebaju ispitanicima su informacije o njihovim pravima u kaznionici, informacije o obitelji te informacije o životu nakon izlaska iz kaznionice. Nešto manji, no i dalje veliki broj ispitanika treba informacije o mogućnostima

zaposlenja, o pravilima ponašanja i životu u kaznionici, o aktualnim sportskim događanjima i životu izvan kaznionice. Najmanje interesa ispitanici pokazuju za informacije o poznatim osobama. Zanimljiva je i činjenica da ispitanici pokazuju vrlo malo interesa prema informacijama iz područja psihologije, kao što su primjerice informacije o tome kako se nositi sa stresom ili depresijom. Nekoliko ispitanika navelo je da su im potrebne informacije o tome kako doći do kontakta s psihijatrom nakon izlaska iz kaznionice, kako otvoriti OPG i informacije o najnovijim medicinskim dostignućima i novitetima. Budući da više od polovice ispitanika najviše ima potrebu za informacijama o vlastitim pravima u kaznionici, a slijede ih informacije o obitelji, životu izvan kaznionice, mogućnostima zaposlenja i slično, možemo potvrditi hipotezu koja je postavljena na početku istraživanja – *Informacije koje su potrebne osobama u hrvatskim kaznionicama su informacije vezane za život i prava u kaznionici*. Kao najveću prepreku u traženju informacija više od polovice ispitanika, točnije njih 262, smatraju nemogućnost korištenja interneta u zatvoru. 128 ispitanika kao najveću prepreku vide zatvorsko osoblje koje im otežava pronalaženje potrebnih informacija, 98 ispitanika smatraju da knjige kojima imaju pristup ne sadrže traženu informaciju, a 94 ispitanika preprekom smatraju to što nemaju gdje potražiti potrebnu informaciju. S druge pak strane, 21 ispitanik nema nikakvu potrebu za informacijama. Što se tiče korisnosti dobivenih informacija, 280 ispitanika smatra da su te informacije nekad korisne, a nekad nisu korisne, ovisno o situaciji. 152 ispitanika dobivene informacije smatraju najčešće korisnima, dok ih 56 smatra najčešće nekorisnima. Prosječna ocjena zadovoljstva trenutnom potrebom za informacijama je 2,85. To pokazuje da njihove potrebe za informacijama nisu u potpunosti zadovoljene. Dok su u zatvoru, zatvorenici često izbjegavaju određene informacije. Informacije koje izbjegava 145 ispitanika su loše i nepovoljne informacije o njihovom sudskom postupku, 139 ispitanika izbjegava informacije o problemima s kojima se suočava njihova obitelj, 75 ispitanika izbjegava informacije o životu izvan kaznionice, 16 ispitanika izbjegavaju informacije o drugim zatvorenicima, a 10 o lošem stanju u državi i o politici. Za razliku od njih, 67 ispitanika ne izbjegava nikakve informacije te žele znati sve, bez obzira koliko su surove informacije koje dobiju. Ponekad zatvorenici svjesno odustaju od traženja informacija. Najčešći razlog za prestanak traženja potrebnih informacija je svjesnost zatvorenika da se tako i tako ništa ne može promijeniti u trenutnim uvjetima, ali i stav o tome da osobe koje stalno nešto zapitkuju nisu dobro prihvaćene u društvu. Najmanje ispitanika odustaje od traženja informacija zato što smatraju da nemaju koga pitati za informaciju koja im je potrebna. Velika većina ispitanika, njih 349, čitanje smatraju jednom od omiljenih aktivnosti. Za razliku od njih, 16 ispitanika smatra čitanje gubitkom vremena. U skladu s tim, velika

većina ispitanika često (svakodnevno ili više puta tjedno) čita knjige, novine ili časopise. 90 ispitanika čitaju ponekad (jednom do dva puta mjesečno), 47 rijetko (par puta godišnje), dok samo 7 ispitanika nikada ne čita. Što se tiče broja pročitanih knjiga u zadnjih godinu dana, najviše je ispitanika pročitalo između 1 i 10 knjiga, a slijede ih ispitanici sa između 11 i 20 pročitanih knjiga. Najmanje ispitanika pročitalo je između 81 i 90 knjiga. Zanimljiv podatak je da je 9 ispitanika pročitalo više od 100 knjiga, a 31 ispitanik nije pročitao ni jednu knjigu. Ispitanici su ukupno pročitali 708 naslova. Najpopularniji žanr su kriminalistički romani. Od naslova se mogu izdvojiti Sidney Sheldon – Ako dočekam sutra, Lee Child – Cijena života ili pak Jo Nesbo – Nemeza. Sljedeći najčitaniji žanr su trileri, kao što su primjerice Lee Child – Čovjek s dva lica, Robert Ludlum – Holcroftova pogodba ili Stieg Larsson – Djevojka koja se igrala vatrom. Slijede povijesni romani, kao što su Marija Jurić Zagorka – Grička vještica, Ivo Andrić – Na Drini Čuprija ili Marija Jurić Zagorka – Tajna krvavog mosta. Idući najčitaniji žanr su religija i duhovnost. Tu se izdvajaju djela poput Biblije, David Wilkerson – Dosta mi je, ne mogu dalje ili pak Tomislav Ivančić – Lijepo je što postojiš. Nakon njih slijede biografije i autobiografije, poput Nicky Cruz – Trči mali trči, Renzo Allegri – Padre Pio: čudesni život te Martin Špegelj – Sjećanje vojnika. Slijede duhovni romani, a najčitaniji autor ovoga žanra je Paulo Coelho čija su djela dosta popularna u zatvorima. Od ostalih žanrova, ispitanici su još čitali društvene romane (primjerice Edo Popović – Oči), zatim knjige iz područje psihologije i priručnike za samopomoć (primjerice Mirjana Krizmanić – Tkanje života), zatim memoare (primjerice Karlo Štajner – 7000 dana u Sibiru), ratne romane (primjerice Sven Hassel – Kažnjenička bojna), slijede fantastični romani (primjerice Igre prijestolja autora George R. R. Martina), zatim erotski romani (primjerice 50 nijansi sive čija je autorica E. L. James) i ljubavni romani (primjerice Cecilia Ahern – P.S Volim te). Od ostalih žanrova, čitani su još i špijunski romani, horori, SF romani, poezija, stručna literatura, stripovi, knjige o zdravlju i slično. No ipak, većina ispitanika navodi da im su im omiljena vrsta literature novine i časopisi. Slijede kriminalistički romani, povijesni romani, biografije i autobiografije, pustolovni romani te knjige o zdravlju i medicini. U skladu s dobivenim odgovorima možemo potvrditi hipotezu postavljenu na početku istraživanja – *Zatvorenici vole čitati kriminalističke romane*. Najmanje ispitanika je navelo da su im omiljena vrsta literature bajke, basne i slikovnice. Veoma su zanimljivi i načini na koje ispitanici biraju knjige koje će čitati. Više od polovice ispitanika knjigu za čitanje bira prema preporuci obitelji ili prijatelja, dok nešto manji broj knjigu bira prema temi. Drugim riječima, zatvorenik koji voli čitati povijesne romane uglavnom će posuđivati isključivo povijesne romane. Ispitanici ne vole knjigu birati prema broju stranica ili prema izgledu naslovnice, naime, takav način odabira

practicira svega 34 ispitanika. Što se tiče omiljenih vrsta novina i časopisa, ispitanici najviše vole čitati dnevne/tjedne novine posvećene društveno – političkim događanjima u zemlji i svijetu. Naime, njih čita 411 ispitanika. Slijede ih specijalizirani časopisi posvećeni različitim temama (npr. sport, zdravlje). Najmanje ispitanika voli čitati specijalizirane časopise posvećene životnim pričama i osobnim isповijestima. Najčešći razlozi zbog kojih ispitanici trebaju informacije, knjige, novine i časopise su kako bi naučili nešto novo, kako bi bili bolje obaviješteni općenito o životu i događanjima, kako bi nešto bolje razumjeli, ali i kako bi se zabavili i opustili. Najmanje ispitanika informacije, knjige i časopise trebaju kako bi položili ispite i druge obaveze u obrazovnim tečajevima. Ispitanici uglavnom zatvorsku knjižnicu posjećuju ponekad, odnosno jednom do dva puta mjesečno. Zanimljivo je da 89 ispitanika knjižnicu posjećuje svaki dan, dok 95 ispitanika nikada ne posjećuju zatvorsku knjižnicu. Ispitanici koji posjećuju knjižnicu najčešće se koriste uslugom posudbe građe. Nešto manji broj u knjižnicu dolazi čitati knjige i dnevni tisak te gledati TV ili slušati radio. Prema odgovorima ispitanika može se zaključiti da knjižnice ne organiziraju često različite programe i aktivnosti pa ni ne čudi da je to najslabije korištena usluga knjižnice. Budući da većina korisnika knjižnice koristi uslugu posudbe, zanimljivo je vidjeti kako odabiru građu za čitanje. Najčešće ispitanici samostalno biraju knjige na policama, ali i knjige odabiru prema preporukama drugih zatvorenika. Nešto manji broj traži pomoć knjižničara koji im predlaže zanimljive naslove, dok najmanje ispitanika građu za čitanje odabiru pretraživanjem knjižničnog kataloga. Jedan ispitanik čita samo bestselere i knjige prema kojima su snimani filmovi. Ispitanici koji posjećuju knjižnicu ocijenili su svoje zadovoljstvo ponudom građe za čitanje, što uključuje vrstu i količinu građe, prosječnom ocjenom 2,95. To bi značilo da ispitanici nisu najzadovoljniji građom za čitanje, no nisu ni pretjerano nezadovoljni. Ispitanici koji nikada ne posjećuju zatvorsku knjižnicu kao glavni razlog navode zastarjelu literaturu, odnosno smatraju da knjižnica posjeduje zastarjele brojeve časopisa i da ne naručuje nove knjige. Iduća zamjerka se odnosi na neposjedovanje računala i pristupa internetu, ali i na činjenicu da knjižnica ne sadrži zanimljive knjige. Zanimljivo je da dosta ispitanika knjižnicu ne posjećuju jer ne nudi nikakve zanimljive programe i aktivnosti svojim korisnicima. Dio korisnika se ne osjeća dobrodošlima u knjižnicu pa je stoga izbjegavaju. Još jedan od većih problema je i to što ne postoji propisano radno vrijeme pa dio ispitanika ne zna kada je knjižnica otvorena. Iz odgovora je vidljivo da dio ispitanika nije zadovoljan ponudom građe za čitanje u knjižnici pa stoga oni sami nabavljaju građu za čitanje koja ih zanima. Najpopularniji način na koji ispitanici dolaze do takve građe je posuđivanjem od ostalih zatvorenika koji imaju željene novine, časopis ili knjigu. Tek nešto manjem broju ispitanika

željenu građu donose članovi obitelji ili prijatelji. Još jedan od popularnijih načina nabavljanja građe za čitanje je kupovina vlastitim sredstvima. Najmanje ispitanika izjavilo je da nemaju nikakvu potrebu za čitanjem pa ni ne pokušavaju doći do građe za čitanje na druge načine. Nadalje, ispitanici su dali svoje prijedloge za knjige ili žanrove koje bi voljeli čitati u zatvorskoj knjižnici. Ispitanici su izrazili najveću želju za čitanjem stručne literature iz raznih područja (primjerice sociologija, poljoprivreda, ekonomija, strojarstvo i slično), ali i za čitanjem bestselera. Također, voljeli bi da knjižnice nabave više kriminalističkih romana, knjiga iz područja povijesti i psihologije, biografija i autobiografija, trilera, enciklopedija, knjiga za učenje stranih jezika i znanstveno fantastičnih romana. Jedan ispitanik bi volio čitati knjige na albanskom jeziku jer je Albanac i u knjižnici ne može pronaći niti jednu knjigu na materinjem jeziku. Konkretni naslovi koje bi željeli čitati su primjerice Jo Nesbo – Đavolja zvijezda, Sidney Sheldon – Princ tame, Nives Zeljković (Nives Celzjus) – Gola istina, Erich Von Daeniken – Povijest je u krivu, Dan Brown – Anđeli i demoni i slično. Ispitanici su dali i svoje prijedloge za nabavu časopisa koje knjižnica ne nabavlja, a voljeli bi ih čitati. Najviše ispitanika izrazilo je želju za čitanjem raznih dnevnih novina, a slijede ih časopisi posvećeni muškarcima, časopisi o autima i motorima, sportske novine i časopisi, politički časopisi, informatički časopisi, geografski časopisi, regionalne novine, glazbeni časopisi, časopisi posvećeni lovu i ribolovu itd. Konkretni naslovi koje su predložili su: 24 sata, Večernji list, Jutarnji list, Glas Slavonije, Men's Health, Klik, Auto moto magazin, Moto puls, Sportske novosti, Globus, BUG, PC Play, National Geographic, Gloria, Nexus, Oglasnik ili pak Sportski ribolov. Zatvorska knjižnica bi trebala biti opremljena u skladu sa željama ispitanika, naravno, ukoliko one ne predstavljaju prijetnju za sigurnost zaposlenika i ostalih zatvorenika. Također, trebala bi usmjeriti aktivnosti prema korisnicima i organizirati raznolike programe kako bi ih privukla u knjižnicu. Velika većina ispitanika, njih 378, izrazila je želju za nabavljanjem računala i uvođenjem interneta u zatvore. Pristup internetu se inače može osigurati i u zatvorima, samo je potrebno znati kako ograničiti pristup sadržajima koji mogu nepovoljno djelovati na zatvorenike. U skladu sa željama za nabavljanjem računala, ispitanici bi voljeli imati više organiziranih informatičkih tečajeva koji bi ih naučili osnovama rada na računalu. Značajan broj ispitanika je izrazio želju i za organiziranjem tečajeva upoznavanja s hrvatskim pravnim sustavom, zakonima i sudskom praksom. Najmanje interesa ispitanici pokazuju prema organiziranju kreativnih radionica pisanja. Nadalje, većina ispitanika u zatvoru čita više nego što su čitali prije. Njihove su potrebe za različitim informacijama i literaturom za čitanje veće nego što su bile prije dolaska u kaznionicu. Zahvaljujući knjigama i čitanju većini brže prolazi vrijeme u kaznionici. Također, knjige im i olakšavaju život u

kaznionici te smatraju da su knjige i čitanje najbolji način za provođenje slobodnog vremena za vrijeme boravka u kaznionici. No ipak, većina ispitanika smatra da knjige i čitanje nisu njihova veza sa svijetom izvan kaznionice. Važno je napomenuti i da većina ispitanika smatra da zatvorska knjižnica ne zadovoljava njihove potrebe i interese vezane uz čitanje i pronalaženje informacija.

6. ZAKLJUČAK

Jedno od osnovnih i temeljnih prava svake osobe je pravo na slobodan pristup informacijama. Ono je regulirano raznolikim međunarodnim i domaćim dokumentima i zakonima. No ipak, u suvremenom društvu postoje brojne korisničke skupine kojima je ograničen i otežan pristup informacijama. Osobe koje su lišene slobode i nalaze se u zatvorskim ustanovama pripadaju jednoj takvoj skupini korisnika. Zbog okruženja u kojemu se nalaze zatvorenici do informacija dolaze otežano, na razne načine. Najpopularniji način dolaženja do potrebnih informacija je traženje informacija preko obitelji ili prijatelja. Veliki broj zatvorenika informacije traži i od zatvorskog osoblja – službenika tretmana i službenika osiguranja. Dva istraživanja provedena u Engleskoj (istraživanje provedeno u gradu Sheffieldu u 1992. godine te istraživanje provedeno u ženskim zatvorima Styal i HMP New Hall u Londonu 2009. godine) pokazuju da engleski zatvorenici do informacija najčešće dolaze pitajući druge zatvorenike. Nadalje, informacije koje su najpotrebnije zatvorenicima su informacije o životu i pravima u kaznionici, o obitelji, životu nakon izlaska iz kaznionice, mogućnostima zaposlenja nakon izlaska na slobodu te informacije o sportovima i aktualnim sportskim događanjima. Zatvorenici malo interesa pokazuju prema informacijama iz područje psihologije, kao što su primjerice informacije o tome kako se nositi sa stresom ili depresijom. No ipak, zatvorenici izbjegavaju određene informacije prilikom boravka u kaznionici. Najviše ih izbjegava loše i nepovoljne informacije o sudskom postupku, a slijede informacije o problemima s kojima se suočavaju njihove obitelji. Ponekad i svjesno odustaju od traženja informacija i to uglavnom zbog činjenice da se tako i tako ne može ništa promijeniti u trenutnim uvjetima u kojima se nalaze, ali i zbog stava da osobe koje stalno nešto zapitkuju nisu dobro prihvaćene u društvu. Prilikom traženja potrebnih informacija zatvorenici često nailaze na određene prepreke. Najvećom preprekom smatraju nemogućnost korištenja interneta u kaznionicama, ali i zatvorsko osoblje koje im otežava dolaženje do potrebnih

informacija. Zatvorenici većinom smatraju da su informacije do kojih uspiju doći nekad korisne, a nekad nisu, ovisno o situaciji za koju su im potrebne. U skladu s tim, prosječna ocjena zadovoljstva trenutnom potrebom za informacijama iznosi 2,85. Zatvorenici se u kaznionicama bave raznim aktivnostima, a jedna od najomiljenijih je čitanje. U prilog tome govori i podatak da su zatvorenici obuhvaćeni istraživanjem u proteklih godinu dana pročitali 708 naslova. Većina zatvorenika obuhvaćenih istraživanjem godišnje pročita između 1 i 10 knjiga. Najomiljeniji žanr su kriminalistički romani, a slijede ih trileri, povijesni romani, knjige iz područja religije i duhovnosti te biografije i autobiografije. Najčitaniji autori su Paulo Coelho, Lee Child, Jo Nesbo, Agatha Christie, E. L. James, Sidney Sheldon i Ivo Andrić. U kaznionicama se puno čitaju i dnevne novine i specijalizirani časopisi posvećeni određenim temama (npr. sportski časopisi). Knjige za čitanje zatvorenici uglavnom odabiru prema preporuci obitelji ili prijatelja, a najmanje ih knjigu odabire prema broju stranica ili izgledu naslovnice. Pri tome najčešće samostalno pretražuju police te im nije potrebna pomoć zatvorskog knjižničara. Zatvorsku knjižnicu zatvorenici većinom posjećuju ponekad, odnosno jednom do dva puta mjesečno, a prilikom posjete se najčešće koriste uslugom posudbe građe. Zatvorenici u Hrvatskoj smatraju da je građa za čitanje u zatvorskim knjižnicama prosječna, no ipak ne uspijeva u potpunosti zadovoljiti njihove potrebe. Manji dio zatvorenika koji je u potpunosti nezadovoljan ponudom građe za čitanje kao razloge navodi zastarjelu literaturu i činjenicu da knjižnica ne nabavlja aktualne i zanimljive knjige. Strani zatvorenici također nisu zadovoljni ponudom građe za čitanje u zatvorskim knjižnicama. Prije svega, nezadovoljstvo su izrazili zbog zastarjele literature, cenzure, manjka literature iz određenih područja (primjerice, nedostatak literature iz područja prava) te zbog nemogućnosti dolaženja do potrebnih naslova jer knjižnica ne uvažava njihove želje što se tiče nabave naslova koje bi voljeli čitati. No ipak, prema Afroamerikancima u Američkom zatvorskom sustavu se ciljano nabavljaju knjige autora koji su i sami Afroamerikanci. Na taj se način oni privlače u knjižnicu te se kod njih stvara svojevrsan osjećaj pripadnosti i ponosa. Razlozi neposjećivanja zatvorske knjižnice u svijetu i Hrvatskoj su dosta slični. I jedni i drugi navode da kao problem vide nepropisano radno vrijeme knjižnice te to što knjižnica ne radi u skladu s njihovim potrebama. Jedna knjižnica u Hrvatskoj otvorena je korisnicima samo sat vremena tjedno pa zatvorenici stoga nemaju naviku posjećivati ju redovito. Budući da zatvorske knjižnice nemaju svu građu koju zatvorenici žele čitati, oni su izrazili želju za čitanjem stručne literature, bestselera, kriminalističkih romana, enciklopedija, ali i knjiga na albanskom jeziku kojih nema u kaznionicama. Upravo takvu građu koju ne posjeduje zatvorska knjižnica zatvorenici pokušavaju nabaviti sami. Do nje najčešće dolaze posuđivanjem od ostalih

zatvorenika ili kupovinom vlastitim sredstvima. Dosta mali broj zatvorenika knjige do kojih ne mogu doći u zatvorskoj knjižnici posuđuju iz gradske knjižnice ili bibliobusa pa bi stoga zatvorske knjižnice trebale više surađivati s narodnim knjižnicama u vidu međuknjižnične posudbe. Na taj način bi zatvorenici mogli jednostavno i brzo doći do željenog naslova za čitanje. Dolaženje do potrebnih informacija može se olakšati i nabavom računala i uvođenjem Interneta pri čemu je potrebno filtrirati sadržaje koji mogu nepovoljno utjecati na zatvorenike. U samim zatvorskim knjižnicama zatvorenici bi voljeli imati više organiziranih programa i tečajeva, no knjižnice im takve programe i tečajeve ne organiziraju redovno. Prije svega, zatvorenici bi voljeli imati mogućnost korištenja računala u prostoru knjižnice, a u skladu s tim nameće se i organiziranje informatičkih tečajeva kojima bi se zatvorenike naučile osnove rada na računalu. Knjižnice taj problem mogu riješiti zapošljavanjem školovanih knjižničara koji imaju znanje o tome kako opremiti knjižnicu prema potrebama zatvorenika te koje programe mogu organizirati i ponuditi štićenicima. Također, prilikom nabave knjiga za zatvorsku knjižnicu potrebno je poslušati želje zatvorenika jer su u konačnici upravo oni ti zbog kojih knjižnica postoji.

Svrha ovoga rada je ukazivanje na informacijske potrebe osoba koje se nalaze u odabranim hrvatskim kaznionicama. Rad može pomoći ravnateljima i voditeljima kaznionica jer daje konkretne podatke o tome koje su informacije potrebne zatvorenicima, kako do njih dolaze i s kojim se preprekama susreću prilikom traženja potrebnih informacija. Rad može pomoći i zatvorskim knjižničarima jer daje konkretne podatke o tome kakav je stav zatvorenika prema zatvorskoj knjižnici i čitanju. Isto tako daje i podatke o razlozima neposjećivanja knjižnice. Ti podaci se mogu iskoristiti u poboljšanju kvalitete usluga koje se nude štićenicima što u konačnici može dovesti do veće posjećenosti zatvorske knjižnice. Na temelju odgovora ispitanika napravljen je popis knjiga i časopisa koje žele čitati pa taj dio može pomoći voditeljima kaznionica i knjižničarima prilikom nabave novih naslova za zatvorsku knjižnicu. Također se dio s popisom željenih aktivnosti u knjižnici i kaznionici može iskoristiti za organiziranje određenih tečajeva ili prilikom nabavljanja opreme za knjižnicu.

U budućnosti se ovo istraživanje može proširiti na sve kaznionice u Hrvatskoj kako bi se dobila što šira slika stvarnog stanja u kaznionicama. Osim povećanja broja ispitanika putem anketnih upitnika do podataka bi se moglo doći i intervjuiranjem određenog broja zatvorenika. Pri tome bi ih se moglo pitati da detaljnije iznesu prijedloge za poboljšanje usluga koje im se nude.

7. POPIS LITERATURE

1. Asiimwe, Glorias; Kinengyere, Alison A. Role of libraries and information in the empowerment of women prisoners in Uganda. URL: <http://conference.ifla.org/past-wlic/2011/150-assiimwe-en.pdf> (2014-10-20)
2. De Villa, Sandra. Zatvorske knjižnice u Republici Hrvatskoj. Rešetari : KLD Rešetari; Nova Gradiška : Arca, 2011.
3. European prison rules. 2006. URL: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=955747> (2014-09-09)
4. Europska Konvencija o ljudskim pravima, 1950. URL: [http://www.zakon.hr/z/364/\(Europska\)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda](http://www.zakon.hr/z/364/(Europska)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda) (2014-09-09)
5. Greenway, Sandra Annette. Library services behind bars, 2007. URL: https://apps.lis.illinois.edu/wiki/download/attachments/4363017/Greenway_LibraryServicesBehindBars.pdf (2014-09-09)
6. IFLA - International Federation of Library Associations and Institutions. URL: <http://www.ifla.org/> (2014-09-09)
7. Information needs of women in prison with mental health issues. London : Nacro, 2009. URL: <http://www.ohrn.nhs.uk/resource/policy/InformationNeedsWomenPrisoners.pdf> (2014-10-20)
8. Jones, Michael D. Information needs of African Americans in the prison system. London: The Scarecrow Press, Inc., 1994.
9. LeDonne, Marjorie. Survey of Library and Informational Problems in Correctional Facilities: A Retrospective Review. // Library trends 26 (1), 1977., str. 53-61. URL: https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/6944/librarytrendsv26i1f_opt.pdf?sequence=1 (2014-10-25)
10. Lehmann, Vibeke; Locke, Joanne. Smjernice za knjižnične usluge za zatvorenike. – 1. hrvatsko izd. – Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2007., str. 10.
11. Ministarstvo pravosuđa RH – kaznena tijela. URL: <http://www.mprh.hr/kaznena-tijela01> (2014-09-22)
12. Opća deklaracija o ljudskim pravima, 1948. URL: <http://www.ffzg.unizg.hr/hredc/Deklaracijalj.pdf> (2014-09-09)
13. Rubin, Rhea Joyce. U.S. prison library services and their theoretical bases, 1973. URL: <https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/3853/gslisoccasionalpv00000i00110.pdf?sequence=1> (2014-09-09)
14. Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj. URL: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/270810.html> (2014-09-09)
15. Stevens, Tony. The information needs of prisoners: a study of three penal establishments. // Library and information research 18, 60 (1994), str. 29-33. URL: <http://www.lirjournal.org.uk/lir/ojs/index.php/lir/article/view/435/461> (2014-10-25)
16. UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. URL: http://dzs.ffzg.unizg.hr/text/UNESCOv_manifest_za_narodne_knjiznice.htm (2014-12-19)
17. Ustav Republike Hrvatske, 2014. URL:

<http://www.usud.hr/uploads/Redakcijski%20prociscen%20tekst%20Ustava%20Republike%20Hrvatske,%20Ustavni%20sud%20Republike%20Hrvatske,%2015.%20sijecnja%202014.pdf> (2014-09-09)

18. Vogel, Brenda. The prison library primer: a program for the twenty-first century, 2009. URL: http://books.google.hr/books?id=iI9aQVzZ2WcC&pg=PA21&lpg=PA21&dq=prison+library+computer+literacy&source=bl&ots=Q0sV_0KNGV&sig=4dCCwJ8N8-hK54XT5dnCevSIcOQ&hl=hr&sa=X&ei=MuoKUYWFBcTPsgafnIGoAg&ved=0CHQQ6AEwBzgK#v=onepage&q=prison%20library%20computer%20literacy&f=false (2014-09-09)
19. Wiegand, A. Wayne; Davis, Donald. G. Prison libraries // Encyclopedia of library history. USA: Taylor & Francis, 1994. URL: http://books.google.hr/books?id=WR9bsvhc4XMC&pg=PA512&lpg=PA512&dq=history+of+prison+libraries+in+world&source=bl&ots=idui5vkze4&sig=ehG1Y-G7jgSSR9izpT9E1hAv0jo&hl=hr&sa=X&ei=EQ0KVL_jHoS7Od7UgJAP&ved=0CDIQ6AEwAw#v=onepage&q=prison&f=false (2014-09-09)

8. PRILOZI

Prilog 1 Anketni upitnik

Poštovani,
Molimo Vas da za potrebe znanstvenog istraživanja koje se na Filozofskom fakultetu u Osijeku ispunite ovaj upitnik. Cilj je istraživanja utvrditi čitateljske navike i informacijske potrebe osoba koje su nalaze u odabranim ustanovama Hrvatskog zatvorskog sustava kako bi se mogli predložiti poboljšani modeli organizacije i poslovanja njihovih knjižnica. Molimo Vas da odgovorite na sva pitanja te napominjemo kako ne postoje točni i netočni odgovori, važno je da budu iskreni. Anketa je anonimna, a dobiveni podaci koristit će se isključivo u znanstvene svrhe. Za ispunjavanje će Vam trebati oko 15 minuta.
Unaprijed hvala!

1. Spol

- Muško₁
 Žensko₂

2. Dob, navedite koliko imate godina: _____

3. Najviši postignuti stupanj obrazovanja

- bez školske izobrazbe₁ srednja škola₃
 osnovna škola₂ viša škola ili fakultet₄

4. Procijenite koliko dobro vladate niže navedenim znanjima i vještinama odabirući na skali ocjenu od 1 do 5, pri čemu je 1 – jako loše, a 5 – izvrsno.

	Jako loše				Izvrsno
	1	2	3	4	5
a. čitanje na materinjem jeziku	☐	☐	☐	☐	☐
b. pisanje na materinjem jeziku	☐	☐	☐	☐	☐
c. poznavanje drugog stranog jezika	☐	☐	☐	☐	☐
d. vještine rada na računalu	☐	☐	☐	☐	☐

5. Radni status prije dolaska u kaznionicu:

- učenik/student₁ domaćica₄
 zaposlen₂ umirovljenik₅
 nezaposlen₃

6. Jeste li ikada u životu bili član gradske knjižnice?

- da₁
- ne₂

7. Koliko ste vremena do sada proveli u kaznionici?

- manje od 6 mjeseci₁
- između 6 i 10 godina₄
- od 6 do 12 mjeseci₂
- više od 10 godina₅
- između 1 i 5 godina₃

8. Koliko biste još vremena trebali služiti kaznu?

- manje od 6 mjeseci₁
- između 6 i 10 godina₄
- od 6 do 12 mjeseci₂
- više od 10 godina₅
- između 1 i 5 godina₃

9. Kakvi su uvjeti izvršavanja kazne na odjelu na kojem ste trenutno smješteni?

- zatvoreni₁
- poluotvoreni₂
- otvoreni₃

10. Koliko dnevno imate slobodnog vremena koje možete utrošiti prema vlastitim interesima i sklonostima?

- do 1 sat₁
- između 1 i 5 sati₂
- između 5 i 10 sati₃
- više od 10 sati₄

11. Kojim se aktivnostima najčešće bavite u slobodno vrijeme u kaznionici? Moguće je zaokružiti više odgovora.

- gledam TV/slušam radio₁
- pišem dnevnik, pjesme, prozu...₁
- razgovaram s ostalim zatvorenicima₁
- spavam₁
- igram društvene igre (npr. šah)₁
- razmišljam₁
- čitam knjige, novine i časopise₁
- radim₁
- šetam ili se bavim sportom₁
- nešto drugo: _____₁

12. U kojem obrazovnom programu ili programu stručnog osposobljavanja trenutno sudjelujete? Moguće je zaokružiti više odgovora.

- opismenjavanje (čitanje, pisanje)₁
- računalni tečajevi₁

- završavanje osnovne/srednje/više škole ili fakulteta.
- stručno osposobljavanje u kaznionici₁
- nešto drugo: _____₁
- ne sudjelujem ni u kakvoj obuci niti obrazovnim programima

13. U svakodnevnom životu često imamo pitanja na koja tražimo odgovore ili probleme za čije nam rješavanje trebaju neke informacije. Kada imate neko pitanje ili problem koji želite riješiti, pa trebate neku informaciju, gdje te informacije obično tražite? Moguće je zaokružiti više odgovora.

☐ pitam članove obitelji i prijatelje ₁	☐ pitam svog odvjetnika ₁
☐ pitam druge zatvorenike ₁	☐ tražim na internetu ₁
☐ pitam osobu koja radi u zatvorskoj knjižnici ₁	☐ tražim u knjigama, časopisima i novinama ₁
☐ pitam službenike odjela tretmana ₁	☐ nešto drugo: _____ ₁
☐ pitam službenike osiguranja – čuvare ₁	

14. Koje informacije Vama najčešće trebaju, odnosno o čemu imate potrebu više saznati? Moguće je zaokružiti više odgovora.

- o pravilima ponašanja i životu u kaznionici₁
- o mojim pravima u kaznionici₁
- o mom sudskom procesu₁
- o pravnim izvorima, sudskim praksama i zakonima₁
- o životu izvan kaznionice₁
- o obitelji (npr. briga o članovima obitelji, odnos s djecom, pravo na financijsku pomoć i sl.)₁
- o prijateljima i poznanicima₁
- o životu nakon izlaska iz kaznionice₁
- o mogućnostima stručnog usavršavanja i obrazovanju₁
- o mogućnostima zaposlenja₁
- financijske informacije (mogućnosti i pravo na financijsku potporu nakon izlaska iz kaznionice, troškovi života općenito itd.)₁
- informacije iz područja psihologije (kako se nositi sa stresom ili depresijom i sl.)₁
- o zdravlju općenito ili nekom zdravstvenom problemu₁
- o aktualnim društveno-političkim događanjima u Hrvatskoj i svijetu₁
- o sportovima, sportskim događanjima i sl.₁
- o vjeri₁

- o kulturnim događanjima (nove knjige, kazališne predstave, filmovi u kinu i sl.)₁
- o poznatim osobama (estradni umjetnici, sportaši itd.)₁
- nešto drugo: _____₁

15. Što Vam otežava traženje i pronalaženje potrebnih informacija?

Moguće je zaokružiti više odgovora.

- ne znam kako bih pitao₁
- ne znam koga bih pitao ili nemam koga pitati₁
- osobe koje pitam nemaju tu informaciju₁
- nikoga ne zanimaju moja pitanja i problemi₁
- zatvorsko osoblje (službenici osiguranja, tretmana itd.) ne želi mi dati traženu informaciju₁
- nemam gdje potražiti potrebnu informaciju₁
- ne znam gdje tražiti potrebnu informaciju₁
- knjige kojima imam pristup ne sadrže potrebnu informaciju₁
- nemam mogućnost korištenja interneta
- nešto drugo: _____₁
- nemam nikakvu potrebu za informacijama₁

16. Koliko su Vam korisne informacije do kojih dolazite?

- najčešće nisu korisne₁
- nekad su korisne, a nekad nisu korisne (ovisi o situaciji)₂
- najčešće su korisne₃

17. Procijenite koliko su dobro zadovoljene Vaše trenutne potrebe za informacijama na ljestvici od 1 do 5, pri čemu je 1 – uopće nisu zadovoljene, a 5 – u potpunosti su zadovoljene.

Uopće nisu zadovoljene			U potpunosti su zadovoljene	
1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

18. Ponekad u životu neke informacije ne želimo saznati pa ih

izbjegavamo. Koje informacije Vi izbjegavate? Moguće je zaokružiti više odgovora.

- informacije o životu izvan kaznionice₁
- informacije o problemima s kojima se suočava moja obitelj₁
- loše i nepovoljne informacije o mom sudskom postupku₁
- nešto drugo: _____₁

19. Iako u životu često imamo potrebu za informacijama ponekad svjesno odlučimo da ih nećemo tražiti. Ukoliko se to događa i Vama, navedite

zašto najčešće odustajete od traženja informacija. Moguće je zaokružiti više odgovora.

- tako i tako se ništa ne može promijeniti ₁
- nove informacije mogu samo dodatno pogoršati postojeću situaciju ₁
- osobe koje stalno nešto zapitkuju nisu prihvaćene ₁
- nemam koga pitati ₁
- nemam gdje tražiti ₁
- nešto drugo: _____ ₁

20. Što mislite o dobrovoljnom čitanju, onom iz zabave i užitka?

- čitanje je jedna od mojih omiljenih aktivnosti ₁
- čitam samo onda kad moram ₂
- čitanje je gubljenje vremena ₃

21. Koliko često čitate (knjige, novine, časopise) u slobodno vrijeme?

- često (svaki dan ili više puta tjedno) ₁
- ponekad (jednom do dva puta mjesečno) ₂
- rijetko (par puta godišnje) ₃
- nikada ₄

22. Koliko ste (otprilike) knjiga pročitali u zadnjih godinu dana?

23. Ako se sjećate, navedite naslove (i autore) jedne ili više knjiga koje ste zadnje pročitali i koje su Vam se svidjele:

24. Koju vrstu literature volite čitati? Moguće je zaokružiti više odgovora.

- povijesne romane i priče ₁
- kriminalističke romane i priče ₁
- pustolovne romane i priče ₁
- ljubavne romane i priče ₁
- vesterne ₁
- znanstvenu fantastiku (npr. o svemiru, izmišljena bića i svjetovi) ₁
- legende i mitove ₁
- poeziju ₁

- drame (komedije, tragedije) ₁
- putopise ₁
- bajke i basne ₁
- slikovnice ₁
- stripove i crtane romane ₁
- enciklopedije, leksikone ₁
- knjige o stvarnim ljudima, biografije poznatih ₁
- knjige o sportu i sportašima ₁
- knjige o računalima ₁
- znanstveno-popularne knjige iz raznih područja ₁
- stručnu literaturu (npr. udžbenici i priručnici za potrebe obrazovanja) ₁
- savjetnike o životnim problemima (samopomoć) ₁
- pravnu literaturu i zakone ₁
- vjersku literaturu ₁
- knjige o zdravlju i medicini ₁
- knjige o hobijima (npr. slikanje, izrada maketa itd.) ₁
- kuharice ₁
- novine ₁
- časopise ₁
- nešto drugo: _____ ₁

25. Kako birate knjige koje ćete čitati, tj. što utječe na Vaš izbor? Moguće je zaokružiti više odgovora.

- izgled naslovnice ₁
- broj stranica ₁
- preporuka prijatelja, obitelji ₁
- preporuka drugih zatvorenika ₁
- preporuka osobe koja radi u zatvorskoj knjižnici ₁
- poznati i omiljeni autor ₁
- zanimljiv naslov ₁
- tema knjige (npr. volite povijesne romane ili krimiće) ₁
- nešto drugo: _____ ₁

26. Koje novine i časopise volite čitati? Moguće je zaokružiti više odgovora.

- dnevne/tjedne novine o društveno-političkim događajima u zemlji i svijetu ₁
- specijalizirane časopise posvećene različitim temama (npr. sport, zdravlje) ₁
- specijalizirane časopise posvećene društvenim događanjima, poznatima i njihovim životima ₁
- specijalizirane časopise posvećene životnim pričama i osobnim ispovijestima (npr. Moja tajna) ₁

nešto drugo: _____¹

27. Zašto su Vam općenito potrebne informacije, knjige, novine i časopisi?

Moguće je zaokružiti više odgovora.

- kako bih riješio neki problem¹
- kako bih donio neku odluku¹
- kako bih nešto bolje razumio¹
- kako bih smanjio osjećaj nesigurnosti ili neizvjesnosti¹
- kako bih naučio nešto novo¹
- kako bih položio ispite odnosno ispunio svoje obveze u obrazovnim tečajevima¹
- kako bih se zabavio i opustio¹
- kako bi mi brže prošlo vrijeme¹
- kako bih bio bolje obavješten općenito o životu i događanjima¹
- kako bih imao o čemu razgovarati s drugima¹
- nešto drugo: _____¹

28. Koristite li se uslugama zatvorske knjižnice i/ili čitaonice?

- da, jako često (svaki dan ili više puta tjedno)¹
- da, često (jednom do dva puta tjedno)²
- da, ponekad (jednom do dva puta mjesečno)³
- da, rijetko (par puta godišnje)⁴

ne, nikada⁵

AKO JE ODGOVOR NE, PRIJEĐITE NA PITANJE BROJ 32.

29. Kojim se uslugama zatvorske knjižnice koristite? Moguće je zaokružiti više odgovora.

- čitam u knjižnici/čitaonici¹
- posuđujem nešto za čitanje¹
- družim se s drugim zatvorenicima u knjižnici¹
- igram društvene igre¹
- gledam TV / slušam radio¹
- sudjelujem u različitim programima i aktivnostima koje knjižnica organizira¹
- nešto drugo: _____¹

30. Kako odabirete građu za čitanje iz zatvorske knjižnice? Moguće je zaokružiti više odgovora.

- osoba zadužena za knjižnicu predlaže mi zanimljive naslove¹
- samostalno biram na polici¹
- pretražujem popis knjiga koje knjižnica posjeduje (knjižnični katalog)¹
- na temelju preporuke ostalih zatvorenika¹

nešto drugo: _____¹

31. Ocijenite svoje zadovoljstvo ponudom građe za čitanje (vrsta i količina građe) u zatvorskoj knjižnici na skali od 1 do 5, pri čemu je 1 – uopće nisam zadovoljan, a 5 – sasvim sam zadovoljan.

uopće nisam zadovoljan			sasvim sam zadovoljan	
1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

32. Ako ne posjećujete zatvorsku knjižnicu ili to činite rijetko, molimo, navedite razlog. Moguće je zaokružiti više odgovora.

☐ zatvorska knjižnica ne postoji ¹	☐ knjige i novine/časopisi jako su loše organizirani ¹
☐ ne mogu/smijem ju posjećivati zbog uvjeta izvršavanja kazne ¹	☐ nema računala/nema interneta ¹
☐ jako je malo otvorena ¹	☐ ne nude se nikakvi zanimljivi programi i aktivnosti ¹
☐ nema propisano radno vrijeme pa ne znam kad je otvorena ¹	☐ nema novina ni časopisa ili ih je premalo ¹
☐ ima jako malo knjiga ¹	☐ to je gubitak vremena ¹
☐ nema zanimljivih knjiga ¹	☐ ne osjećam se dobrodošlim u knjižnici ¹
☐ zastarjela literatura (stari brojevi časopisa, ne nabavljaju se nove knjige) ¹	☐ nešto drugo: _____ ¹
☐ literatura je u jako loše stanju (oštećena i sl.) ¹	

33. Kako dolazite do literature za čitanje (knjige, novine, časopisi) koju ne možete pronaći u zatvorskoj knjižnici? Moguće je zaokružiti više odgovora.

☐ donose mi / šalju mi članovi obitelji i prijatelji ¹	☐ u knjižnici uvijek nađem ono što tražim ¹
☐ posuđujem od ostalih zatvorenika ¹	☐ nemam potrebu ni za kakvom građom za čitanje ¹
☐ kupujem vlastitim sredstvima ¹	☐ nešto drugo: _____ ¹
☐ posuđujem iz gradske knjižnice ili bibliobusa koji posjećuje zatvor ¹	
☐ ne postoji način da dođem do takve građe ¹	

34. Koje biste knjige voljeli čitati, a zatvorska ih knjižnica ne posjeduje? Navedite vrstu knjiga ili točne naslove/autore:

35. Koje biste novine i časopise voljeli čitati, a zatvorska ih knjižnica ne nabavlja? Navedite vrstu novina i časopisa ili točne naslove:

36. Koju biste opremu, programe i aktivnosti za slobodno vrijeme voljeli imati na raspolaganju u kaznionici i zatvorskoj knjižnici? Moguće je zaokružiti više odgovora.

- računala i internet ₁
- opremu za slušanje glazbe ₁
- društvene igre ₁
- tečajeve za učenje čitanja i pisanja ₁
- informatičke tečajeve ₁
- kreativne radionice pisanja ₁
- umjetničke radionice (npr. slikanja) ₁
- susrete s književnicima ₁
- razgovore o pročitanim knjigama ₁
- tečajeve upoznavanja s hrvatskim pravnim sustavom, zakonima i sudskom praksom ₁
- tečajeve pisanja životopisa ₁
- psihološke radionice (stres, depresija, ovisnosti, mirno rješavanje sukoba itd.) ₁
- kazališne predstave ₁
- koncerte ₁
- izložbe ₁
- proslave blagdana ₁
- nešto drugo:

_____ ₁

37. Molimo, navedite u kojoj se mjeri slažete s niže navedenim tvrdnjama odabirući jednu brojku na skali od 1 do 5, pri čemu je 1 – uopće se ne slažem, 2 – ne slažem se, 3 – niti se slažem niti se ne slažem, 4 – slažem se, 5 – u potpunosti se slažem.

	Uopće se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem
a. Sada čitam više nego što sam čitao/la prije dolaska u kaznionicu.	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
b. Moje su potrebe za različitim informacijama i literaturom za čitanje veće sada nego što su bile prije dolaska u kaznionicu.	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
c. Zahvaljujući knjigama i čitanju brže mi prolazi vrijeme u kaznionici.	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
d. Knjige i čitanje olakšavaju mi život u kaznionici.	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
e. Knjige i čitanje najbolji su način za provođenje slobodnog vremena u kaznionici.	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
f. Knjige i čitanje moja su veza sa svijetom izvan kaznionice.	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅
g. Zatvorska knjižnica uspješno zadovoljava moje potrebe i interese vezane uz čitanje i pronalaženje informacija.	☐ ₁	☐ ₂	☐ ₃	☐ ₄	☐ ₅

Hvala na suradnji!

Prilog 2 Knjige koje čitaju ispitanici

Autor	Naslov	Žanr	Nacionalna književnost kojoj pripada autor	Vrsta knjiga koju autor piše	Broj ponavljanja
	1001 svjetska zavjera				
	360 dana – knjiga o ratu u Vukovaru				
	7 dana života, 14 dana smrti				
(postoji više autora koji su napisali knjigu pod tim imenom)	Atlantida				
	Autogeni trening				2
	Bajke	Bajke			
	Basne				
	Bhagavad Gita	Ep	Indijska književnost	Ep	
	Biblija	Religija			23
	Budućnost je već tu				
(postoji više autora koji su napisali knjigu pod tim imenom)	Depresija				
	Dora				
	Đavolje utočište				
	Facebook				
	G5				
	Gola giljotina				
	Gusari				
	Hitlerov konačni pad				
	Igra				
	Iskupljenje u Shawshanku				
	Istraživanje svemira				
	Isus				
	Iza ponoći				

	Java				
	Jugoslavenska poezija	Poezija			
	Jovo Čaruga				2
	jQuery				
	Kardinal Alojzije Stepinac				
	Knjiga o boravku Engleskinja u kaznionici u Tajlandu (ne znam naslov)				
	Korak nade				
	Kost				
	Kriminalistika				
	Kuran	Religija			
	Lepoglavski dnevni				2
	Ljekovito bilje				
	Marketing				
	Media export				
	Međunarodni tribunal za suđenje licima odgovornim za teške povrede međunarodnog humanitarnog prava na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine	Pravo			
	Molitva moje obitelji				
	Monsinjur zla				
	Najveće tajne ovoga svijeta				
	Najveći monstri svijeta				
	O čovjeku i PTSP-u				
	Okrutni poker				
	Operacija škorpiona				
	Osnova masonskog				

	klesarstva				
	Pet stoljeća hrvatske književnosti		Hrvatska književnost		
	Poezija				
	Popadić – biografija				
	Proroci				
	Povijesna enciklopedija	Enciklopedija			
	Radiologija u hitnoj medicini				
	Rat u Dubrovniku				
	Reiki				
	R.I.P				
	Smisao života				
	Spring				
	Stanje uma				
	Svoju zvizdu sudin				
	Šetnja u Parizu				
	Što je potrebno za uspjeh				
	Tajna				2
	Tajne ulice Pariza				
	Tehnička enciklopedija	Enciklopedija			
	Tisuću sonata				
	Tri đavolje dlake				
	U duši povijesti				
	Velike kulture - Kina				
	Vesela djeca Samefielda				
	Vinograd				
	Vječni zid				
	Zakon o kaznenom postupku	Pravo		Zakoni	
	Zaljubljenost				
	Zbornici Pravnog fakulteta	Zbornik			
	Život i smrt				
	Život u zatvoru				
Adolf Hitler	Moja borba	Politika	Njemačka književnost	Knjige iz područja	2

				politike	
Adrian Predrag Kezele			Hrvatska književnost	Simbolički romani, duhovni romani, legende, priručnici za duhovne vježbe, popularni priručnici	
Agatha Christie			Engleska književnost	Kriminalistički romani	8
Agatha Christie	Iskričavi cijanid	Kriminalistički roman	Engleska književnost	Kriminalistički romani	
Aldous Huxley	Otok	Psihološki roman	Engleska književnost	Psihološki romani, mistični romani, znanstvena fantastika, knjige iz područja filozofije	
Aldous Huxley			Engleska književnost	Psihološki romani, mistični romani, znanstvena fantastika, knjige iz područja filozofije	2
Aleksa Benigar	Alojzije Stepinac – hrvatski kardinal	Biografija	Hrvatska književnost	Biografije, knjige iz teologije	
Aleksandr Isaevič Solženicyn	Arhipelag Gulag	Memoari	Ruska književnost	Memoari, psihološki romani, politički romani, povijesni romani	3
Aleksandr Isaevič Solženicyn	Jedan dan Ivana Denisoviča	Povijesni roman	Ruska književnost	Memoari, psihološki romani, politički romani, povijesni romani	
Alexandre Dumas			Francuska književnost	Povijesni romani, pustolovni romani	
Alexandre Dumas	Dama s kamelijama	Ljubavni roman	Francuska književnost	Ljubavni romani, povijesni romani, drame	
Alexandre Dumas	Grof Monte Christo	Pustolovni roman	Francuska književnost	Povijesni romani, pustolovni romani	2
Alexandre	Napoleon	Povijesno –	Francuska književnost	Povijesni romani,	

Dumas		pustolovni roman		pustolovni romani	
Alexandre Dumas	Tri mušketira	Povijesno - pustolovni roman	Francuska književnost	Povijesni romani, pustolovni romani	
Allain de Botto	Kako vam Proust može promijeniti život	Biografija	Engleska književnost	Znanstvena fantastika, eseji, biografije	
Anders Roslund			Švedska književnost	Kriminalistički romani	
Anders Roslund	Ćelija 8	Kriminalistički roman	Švedska književnost	Kriminalistički romani	5
Anders Roslund	Pretinac 21	Kriminalistički roman	Švedska književnost	Kriminalistički romani	
Anders Rosslund	Tri sekunde	Švedska književnost	književnost	Kriminalistički romani	2
Anders Roslund	Zvijer	Kriminalistički romani	Švedska književnost	Kriminalistički romani	
Andrea Petrlik Huseinović	Noina arka	Religiozna priča, slikovnica	Hrvatska književnost	Slikovnice, religiozne priče, bajke, basne,	
Andrew Clover	Sve o ljubavi u tjedan dana	Humoristični roman	Engleska književnost	Humoristični romani, ljubavni romani	
Andrew Davidson	Vodoriga	Ljubavni roman	Kanadska književnost	Ljubavni roman	
Andy McNab	Bravo two zero	Ratni roman	Engleska književnost	Ratni romani	
Ante Matić	Diva i slava	Priča	Hrvatska književnost	Poezija, kritike, eseji, priče	
Anthony Cave Brown	Velike obmane Drugog svjetskog rata	Povijest	Američka književnost	Knjige o povijesti i ratu	
Anthony de Mello	Buđenje svijesti	Duhovnost	Indijska književnost	Knjige iz područja duhovnosti	2
Anthony de Mello	Izvori	Duhovnost	Indijska književnost	Knjige iz područja duhovnosti	
Anthony de Mello	Pjev ptice	Duhovnost	Indijska književnost	Knjige iz područja duhovnosti	
Anthony de Mello	Ponovno otkrivanje života	Duhovnost	Indijska književnost	Knjige iz područja duhovnosti	
Anthony Giddens	Odbjegli svijet: kako globalizacija oblikuje naše živote	Znanstveno popularna knjiga	Engleska književnost	Knjige iz područja sociologije	
Anton Ingolič	Gimnazijalka	Psihološki roman	Slovenska književnost	Psihološki romani, društveni romani, pustolovni romani	
Anton	Putovi prema	Duhovnost	Hrvatska književnost	Knjige iz područja	

Trstenjak	čovjeku			duhovnosti i teologije	
Antonio Tabucchi	Tristano umire	Psihološki roman	Talijanska književnost	Pripovijetke, eseji, psihološki romani	
Antun Gustav Matoš			Hrvatska književnost	Memoari, poezija, pripovijetke, eseji	
Antun Gustav Matoš	Kritike i eseji	Kritički prikazi	Hrvatska književnost	Memoari, poezija, pripovijetke, eseji	
Archibald Joseph Cronin			Engleska književnost	Društveni romani, psihološki romani	
Archibald Joseph Cronin	Šeširdžijin zamak	Društveni roman	Engleska književnost	Društveni romani, psihološki romani	2
Arkadije Petrov			Srpska književnost	Znanstveno popularne knjige	
Arthur C. Clarke	Misterije svijeta	Znanstvena fantastika	Engleska književnost	Znanstvena fantastika	2
Arthur C. Clarke	Svijet zagonetnih sila	Znanstvena fantastika	Engleska književnost	Znanstvena fantastika	
Arthur C. Clarke	Svjetlost drugih dana	Znanstvena fantastika	Engleska književnost	Znanstvena fantastika	
Arthur Golden	Sjećanja jedne gejše	Društveni roman	Američka književnost	Društveni romani	
Arthur Hailey	Aerodrom	Triler	Američka književnost	Trileri	
Arthur Hailey	Bolnica	Triler	Američka književnost	Trileri	
Arthur Hailydy	Mjenjači novca	Triler	Engleska književnost	Trileri	
Ashley Lippert	Aladinov princip	Psihološki savjetnik	Američka književnost	Priručnici za samopomoć, psihološki savjetnici	
August Šenoa	Zlatarevo zlato	Povijesni roman	Hrvatska književnost	Povijesni romani, pripovijetke, pjesme, realistički romani	
Ayaan Hirsi Ali	Nevjernica	Memoari	Američka književnost	Memoari, autobiografija	
Barbara Frale	Templari	Povijest	Talijanska književnost	Knjige iz područja povijesti	
Barry Sears	Bez starenja u zoni	Savjetnik o zdravoj prehrani	Američka književnost	Knjige o nutricionizmu i zdravoj prehrani	
Bela Hamvas			Mađarska književnost	Eseji, pripovijetke, znanstveno popularne knjige	
Ben Elton	Popcorn	Triler	Engleska književnost	Humoristični romani, trileri	
Berislav Jelinić	Zašto je ubijen Ivo Pukanić - Tko je naručio, tko je izvršio, a	Politika	Hrvatska književnost	Publicistika, knjiga iz područja politike	

	tko i zašto nije spriječio teroristički atentat u središtu Zagreba				
Berislav Pavišić	Kazneno pravo Vijeća Europe	Pravo	Hrvatska književnost	Stručne knjige iz područja prava	2
Bertrand Russel	Mudrost Zapada	Filozofija	Engleska književnost	Knjige iz područja filozofije	
Boerge Hellstrom			Švedska književnost	Kriminalistički romani	
Boris Prikrl	Nevidljivi neprijatelj na Atlantiku	Pomorske bitke	Hrvatska književnost	Knjige o pomorskim bitkama	
Bredna Shoshanna	Bez straha	Psihološki savjetnik	Američka književnost	Psihološki savjetnici	
C. Holiwod					
C. J. Sansom	Kraljevska krv	Povijesni roman	Engleska književnost	Povijesni romani	
Carl Gustav Jung	Psihologija i alkemija	Analitička psihologija	Švicarska književnost	Knjige iz područja psihologije, psihoterapije, analitičke psihologije	
Carl Gustav Jung	Psihologija i religija	Psihologija, religija	Švicarska književnost	Knjige iz područja psihologije, psihoterapije, analitičke psihologije	
Carl Sagan			Američka književnost	Znanstveno popularne knjige	
Carlo Alberto Brioschi	Kratka povijest korupcije	Ekonomija	Talijanska književnost	Knjige iz područja ekonomije	
Carlos Castaneda			Peruanska književnost	Znanstveno popularne knjige	2
Carlos Castaneda	Učenje don Juana	Antropologija	Peruanska književnost	Znanstveno popularne knjige	2
Carlos Castaneda	Umijeće sanjanja	Antropologija	Peruanska književnost	Znanstveno popularne knjige	2
Catherine Anderson	Samo tvojim dodirom	Ljubavni roman	Američka književnost	Ljubavni romani	2
Cecilia Ahern	Kao nikad u životu	Ljubavni roman	Irska književnost	Ljubavni romani, kratke priče	2
Cecilia Ahern	P.S. Volim te	Ljubavni roman	Irska književnost	Ljubavni romani, kratke priče	3
Cesar Millan	Šaptač psima	Knjiga o odgoju pasa	Američka književnost	Knjige o odgoju i dresuri pasa	2
Charles Bukowski	Užici prokletih	Egzistencijalistička poezija	Američka književnost	Poezija, pripovijetke,	

				humoristični romani, društveni romani, eseji	
Charles Bukowski	Zabilješke starog pokvarenjaka	Esej	Američka književnost	Poezija, pripovijetke, humoristični romani, društveni romani, eseji	
Charles Darwin	Podrijetlo vrsta	Znanstveno popularna knjiga	Engleska književnost	Znanstveno popularne knjige	
Charlotte Greig	Teorije zavjere	Politika	Engleska književnost	Biografije, teorije zavjere	
Chevy Stevens	Nestala bez traga	Triler	Kanadska književnost	Kriminalistički romani, trileri, psihološki romani	
Christopher Knight	Hiramov ključ	Znanstveno popularna knjiga	Američka književnost	Znanstveno popularne knjige	
CJ Lyons	Linija života	Medicinski triler	Američka književnost	Trileri	
Clarissa Pinkola Estes	Žene koje trče s vukovima	Psihologija	Američka književnost	Knjige iz područja psihologije, društveni romani	
Clive Cussler, Dirk Cussler	Crni vjetar	Pustolovni roman	Američka književnost	Pustolovni romani	
Clive Cussler	Virus	Pustolovni roman	Američka književnost	Pustolovni romani	
Cody Mcfaden	U okovima tame	Triler	Američka književnost	Kriminalistički romani, trileri	
Conn Iggulden	Imperator	Povijesni roman	Engleska književnost	Povijesni romani	
Connie Islin	Kristali : vrste, upotreba i značenje	Alternativa	Američka književnost	Knjige o alternativnom liječenju	
Cookie Rodriguez	Daj da zaplačem	Autobiografija	Američka književnost književnost	Autobiografski roman	
Cris Carter	Dosje X	Znanstveno fantastični roman, horror	Američka književnost	Znanstveno fantastični romani, horrori	
Dan Brown			Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani, pustolovni romani	
Dan Brown	Anđeli i demoni	Triler	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani, pustolovni romani	9
Dan Brown	Da Vincijev kod	Detektivski roman, triler	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani, pustolovni romani	2
Dan Brown	Iluminati	Triler	Američka književnost	Trileri,	3

				kriminalistički romani, pustolovni romani	
Dan Brown	Inferno	Triler	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani, pustolovni romani	2
Dan Brown	Izgubljeni simbol	Kriminalistički roman, triler	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani, pustolovni romani	2
Dan Wells	Ja nisam serijski ubojica	Triler	Američka književnost	Horror, znanstvena fantastika, trileri, psihološki romani	2
Dan Wells	Gospodin monstrum	Psihološki roman	Američka književnost	Horror, znanstvena fantastika, trileri, psihološki romani	2
Dane Mirić	Stepinac u Lepoglavi	Publicistika	Hrvatska književnost	Publicistika	
Daniel L. Jimmer	Emergency care	Medicina	Američka književnost	Stručne knjige iz područja medicine	
Daniel Rembrand					
Daniel Silva	Afera Rembrandt	Špijunski roman	Američka književnost	Špijunski romani, trileri	2
Daniel Silva	Moskovska pravila	Špijunski roman	Američka književnost	Špijunski romani, trileri	7
Daniel Silva	Prebjeg	Špijunski roman	Američka književnost	Špijunski romani, trileri	3
Daniel Suarez			Američka književnost	Znanstvena fantastika, trileri	
Danielle Trussoni	Angelologija	Fantastični roman	Američka književnost	Znanstvena fantastika	
Dante Alighieri			Talijanska književnost	Pripovijetke, soneti, alegorijski spjev	
Darija Popov	Enciklopedija razvojnih igara za djecu od 3-7 godina	Pedagogija	Hrvatska književnost	Stručne knjige iz područja pedagogije, pedagoški savjetnici, metodički priručnici	
Darko Lukić	Bijeg od budućnosti	Suvremeni roman	Hrvatska književnost	Suvremeni romani, društveni romani, drame	
David Benioff	Grad lopova	Ratni roman	Američka književnost	Ratni romani, kriminalistički	

				romani	
David Brin			Američka književnost	Znanstvena fantastika	
David Icke	Najveća tajna	Politika	Engleska književnost	Teorije zavjere	
David Icke	Priče iz vremenske omče	Tajna povijest čovječanstva	Engleska književnost	Teorije zavjere	
David Lagercrantz	Ja sam Zlatan Ibrahimović	Biografija	Švedska književnost	Biografije	
David Lodge	Krasan posao	Društveni roman	Engleska književnost	Društveni romani, ljubavni romani, psihološki romani	
David S. Painter	Hladni rat: povijest međunarodnih odnosa	Povijest	Američka književnost	Stručne knjige iz područja povijesti	
David Wilkerson	Dosta mi je, ne mogu dalje	Religija i duhovnost	Američka književnost	Knjige iz područja religije i duhovnosti	2
David Wilkerson	Trijumf kroz tragediju	Znanstveno popularna knjiga	Američka književnost	Knjige iz područja religije i duhovnosti	
Dean R. Koontz	Čuvari	Triler	Američka književnost	Trileri, horrori	
Dean R. Koontz	Iskoristi noć	Triler	Američka književnost	Trileri, horrori	
Dejan Lučić	Tajne albanske mafije	Tajne službe	Srpska književnost	Knjige iz područja kriminaliteta i tajnih službi	
Derek Prince	Darovi duha svetog	Religija i duhovnost		Knjige iz područja religije i duhovnosti	
Diane Carey	Harem	Ljubavni roman	Engleska književnost	Ljubavni romani	
Diane Hammond	Hannin san	Simbolički roman	Američka književnost	Simbolički romani, društveni romani	
Dinko Jonjić	Goli na Golom otoku	Memoari	Hrvatska književnost	Memoari	
Dobriša Cesarić			Hrvatska književnost	Poezija	
Donald Trump			Američka književnost	Knjige iz područja ekonomije	
Donald Trump	Biznis	Ekonomija	Američka književnost	Knjige iz područja ekonomije	
Donatien Alphonse Francois de Sade	Filozofija u Budoaru: nemoralni učitelji	Erotska drama	Francuska književnost	Erotski romani, erotske drame, erotske pripovijetke	
Doreen Virtue	Anđeoska	Duhovnost	Američka književnost	Knjige iz područja	

	terapija			duhovnosti, meditacije, mistike	
Dragutin Domjanić	Inje i ruže	Poezija	Hrvatska književnost	Poezija	
Dražen Katunarić	Prosjakinja	Psihološki roman	Hrvatska književnost	Poezija, eseji, kratke priče, psihološki romani, znanstveno popularne knjige	
Đorđe Ličina	Kornjačin hod	Špijunski roman	Hrvatska književnost	Kriminalistički romani, pustolovni romani, špijunski romani, povijesni romani	
Đurđa Knežević	Feminizam i kako ga steći	Društvene znanosti	Hrvatska književnost	Knjige iz područja društvenih znanosti	
Đuro Szabo	Stari Zagreb	Monografija	Hrvatska književnost	Monografije, povijesne knjige	
E. L. James	50 nijansi sive	Erotski roman	Engleska književnost	Erotski romani	12
Earl Mindell	Hrana kao lijek	Prehrana	Američka književnost	Priručnici za zdravu prehranu	
Eda Vujević	U Sfinginoj sjeni	Ljubavni roman	Hrvatska književnost	Ljubavni romani, društveni romani, poezija, znanstveno popularne knjige	2
Eden Bušić	Ljubavnici i luđaci	Politički roman	Američka književnost	Politički romani, intimistički romani	
Edgar Wallace	Grimizni krug	Kriminalistički roman	Engleska književnost	Kriminalistički romani	
Edna Buchanan	Namještaljka	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani	
Edo Popović	Oči	Društveni roman	Hrvatska književnost	Društveni romani, socijalni romani, pripovijetke, putopisi	2
Elizabeth Kostova	Povjesničarka	Povijesni roman	Američki roman	Povijesni romani	
Ellen White	Čežnja vjekova: život Isusov	Teologija	Američka književnost	Knjige iz područja teologije	
Ellen White	Djela apostolska	Teologija i religija	Američka književnost	Knjige iz područja teologije	
Ellen White	Isusov život	Teologija i religija	Američka književnost	Knjige iz područja teologije	2
Ellen White	Izraelski proroci i kraljevi	Teologija i religija	Američka književnost	Knjige iz područja teologije	

Ellen White	Koraci prema Kristu	Teologija	Američka književnost	Knjige iz područja teologije	
Ellen White	Veliki sukob	Teologija i religija	Američka književnost	Knjige iz područja teologije	
Emile Zola	Nana	Društveni roman, ljubavni roman	Francuska književnost	Ljubavni romani, društveni romani, socijalni romani, naturalistički romani	
Ephraim Kishon			Hebrejska književnost	Satiričke priče, humorističke priče	
Erhard F. Freitag	Pomoć iz nesvjesnog: duhovni put u uspjeh	Psihofiziologija	Njemačka književnost	Knjige iz područja psihofiziologije, savjetnici za samopomoć	
Erica Jong			Američka književnost	Erotski romani, feministički romani, erotska poezija	
Erich Fromm			Američka književnost	Knjige iz područje psihologije i psihoanalize, filozofija	
Erich Fromm	Anatomija ljudske destruktivnosti	Psihoanaliza	Američka književnost	Knjige iz područje psihologije i psihoanalize, filozofija	2
Erich Fromm	Imati ili biti?	Psihologija	Američka književnost	Knjige iz područje psihologije i psihoanalize, filozofija	
Erich Fromm	Psihoanaliza i religija	Psihoanaliza	Američka književnost	Knjige iz područje psihologije i psihoanalize, filozofija	2
Erich Fromm	Umijeće ljubavi	Psihologija	Američka književnost	Knjige iz područje psihologije i psihoanalize, filozofija	
Erich Fromm	Zdravo društvo	Filozofija	Američka književnost	Knjige iz područje psihologije i psihoanalize, filozofija	
Erich Maria Remarque	Na zapadu ništa novo	Ratni roman, psihološki roman	Njemačka književnost	Ratni romani, socijalni romani, politički romani, psihološki romani	
Erich Maria Remarque	Tri ratna druga	Ratni roman	Njemačka književnost	Ratni romani, socijalni romani, politički romani,	

				psihološki romani	
Erich Maria Remarque	Vrijeme života, vrijeme smrti	Ratni roman	Njemačka književnost	Ratni romani, politički romani, psihološki romani	
Erich von Daeniken	Moj svijet u slikama	Znanstvena fantastika	Švicarska književnost	Znanstvena fantastika	
Erich von Daeniken	Sjećanja na budućnost	Znanstvena fantastika	Švicarska književnost	Znanstvena fantastika	
Erich von Daeniken	Tragom bogova	Znanstvena fantastika	Švicarska književnost	Znanstvena fantastika	
Erika Jong	Strah od letenja	Erotski roman	Američka književnost	Erotski romani, feministički romani	
Ernest Hemingway			Američka književnost	Putopisi, pripovijetke, ratni romani, psihološki romani, egzistencijalni romani, pustolovni romani, simbolički romani	
Ernest Hemingway	Kome zvono zvoni	Ratni roman	Američka književnost	Putopisi, pripovijetke, ratni romani, psihološki romani, egzistencijalni romani, pustolovni romani, simbolički romani	
Ernest Hemingway	Starac i more	Simbolički roman, psihološki roman	Američka književnost	Putopisi, pripovijetke, ratni romani, psihološki romani, egzistencijalni romani, pustolovni romani, simbolički romani	2
Ernest Hemingway	Zbogom oružje	Ratni roman	Američka književnost	Putopisi, pripovijetke, ratni romani, psihološki romani, egzistencijalni romani, pustolovni romani, simbolički romani	
Esteban Martin	Gaudijev ključ	Triler	Španjolska književnost	Trileri, filozofski romani	
Eugen Kumičić	Urota Zrinjsko – Frankopanska	Povijesni roman	Hrvatska književnost	Povijesni romani, drame, društveni romani, ljubavni	

				romani	
F. William Engdahl	Stoljeće rata	Povijest, politika	Američka književnost	Knjige iz područja politike i povijesti	
F. X. Toole	Djevojka od milijun dolara	Psihološka pripovijetka	Američka književnost	Psihološke pripovijetke	
Fjodor Mihajlovič Dostojevski	Bijedni ljudi	Društvena pripovijetka	Ruska književnost	Pripovijetke, psihološki romani, politički romani, društveni romani, autobiografski romani	3
Fjodor Mihajlovič Dostojevski	Braća Karamazovi	Filozofski roman, psihološki roman	Ruska književnost	Pripovijetke, psihološki romani, politički romani, društveni romani, autobiografski romani	
Fjodor Mihajlovič Dostojevski	Kockar	Autobiografski roman	Ruska književnost	Pripovijetke, psihološki romani, politički romani, društveni romani, autobiografski romani	3
Fjodor Mihajlovič Dostojevski	Selo Stepančikovo	Društveni roman	Ruska književnost	Pripovijetke, psihološki romani, politički romani, društveni romani, autobiografski romani	
Fjodor Mihajlovič Dostojevski	Ujakov san	Društveni roman	Ruska književnost	Pripovijetke, psihološki romani, politički romani, društveni romani, autobiografski romani	
Fjodor Mihajlovič Dostojevski	Zločin i kazna	Društveni roman, psihološki roman	Ruska književnost	Pripovijetke, psihološki romani, politički romani, društveni romani, autobiografski romani	2
Francine Rivers			Američka književnost	Duhovni romani, povijesni romani,	
Francine Rivers	Iskupljenje	Religiozni roman	Američka književnost	Religiozni romani, duhovni romani	4
Franco Bandini	Posljednjih 95 sati Benita Mussolinija	Povijest	Talijanska književnost	Knjige iz područja povijesti	
Frank E. Peretti	Prodor u svijet tame	Mistični roman	Američka književnost	Mistični romani, duhovni romani	

Frank Louner	Leonardo				
Franz Kafka	Amerika	Psihološki roman	Austrijska književnost	Pripovijetke, crtice, korespondencije, psihološki romani, ljubavni romani, društveni romani	
Franz Kafka	Pisma Mileni	Ljubavni roman	Austrijska književnost	Pripovijetke, crtice, korespondencije, psihološki romani, ljubavni romani, društveni romani	
Franz Kafka	Preobražaj	Egzistencijalistička pripovijetka	Austrijska književnost	Pripovijetke, crtice, korespondencije, psihološki romani, ljubavni romani, društveni romani	2
Franz Kafka	Proces	Psihološko-društveni roman	Austrijska književnost	Pripovijetke, crtice, korespondencije, psihološki romani, ljubavni romani, društveni romani	2
Frederik Pohl	Dolaze kvantne mačke	Znanstvena fantastika	Američka književnost	Znanstveno fantastični romani	
Friedrich Nietzsche	Volja za moć	Filozofija	Njemačka književnost	Knjige iz područja filozofije	
Fulvio Tomizza	Mladenci iz ulice Rossetti	Ratni roman	Talijanska književnost	Ratni romani, politički romani, društveni romani, povijesni romani, autobiografski romani, priče	
Gabriel Garcia Marquez			Kolumbijska književnost	Ljubavni romani, pripovijetke, egzistencijalistički romani, fantastični romani, politički romani	
Gabriel Garcia Marquez	Sjećanje na moje tužne kurve	Ljubavni roman	Kolumbijska književnost	Ljubavni romani, pripovijetke, egzistencijalistički romani, fantastični romani, politički romani	
Gabro Vidović	Kurir sa Psunja	Ratni roman	Hrvatska književnost	Ratni romani	
Gajo Petrović	Filozofski	Filozofija	Hrvatska književnost	Knjige iz područja	

	pogledi Plehanova			filozofije	
Geoffrey Parrinder	Afrička mitologija	Mitologija	Engleska književnost	Knjige iz područja mitologije	
George O. Wood	Život po Svetom Duhu	Duhovnost	Američka književnost	Knjige iz područja teologije i duhovnosti	
George R. R. Martin	Igra prijestolja	Fantastični roman	Američka književnost	Znanstvena fantastika, horror	2
George R. R. Martin	Pjesma leda i vatre	Fantastični roman	Američka književnost	Znanstvena fantastika, horror	
George R. R. Martin	Sraz kraljeva	Fantastični roman	Američka književnost	Znanstvena fantastika, horror	
Giuseppe Montanari	Zona sumraka	Strip	Talijanska književnost	Stripovi	
Glenn Cooper	Biblioteka mrtvih	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, trileri	3
Goran Tribuson			Hrvatska književnost	Memoari, društveni romani, kriminalistički romani, humoristički romani, zbirke priča	2
Graham Pelton	Ovlašten za ubijanje	?			
Greg Iles			Američka književnost	Trileri	
Greg Mortenson	Tri šalice čaja - izvanredno osobno putovanje u službi mira	Autobiografija	Američka književnost	Autobiografija	
Gulshan Esther	Poderani veo	Duhovnost	Engleska književnost	Knjige iz područja duhovnosti i religije	2
Gustav Krklec	San ljetne noći	Poezija	Hrvatska književnost	Basne, poezija, eseji, autobiografske priče, epigrama	
Gustave Flaubert	Gospođa Bovary	Društveni roman	Francuska književnost	Društveni romani, povijesni romani, pripovijetke	
Hans Helmut Kirst	Die Nachte der langen Messer	Povijesni roman	Njemačka književnost	Kriminalistički romani, povijesni romani, društveni romani	
Hans Helmut Kirst	Osuđen na uspjeh	Društveni roman	Njemačka književnost	Ratni romani, povijesni romani, društveni romani	

Harlan Coben	Nikom ni riječ	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani	
Harlan Coben	Samo jedna prilika	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani	
Harlan Coben	Šuma	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani	
Harold Robbins			Američka književnost	Društveni romani, pustolovni romani, trileri, kriminalistički romani	4
Harold Robbins	Avanturist	Pustolovni roman	Američka književnost	Društveni romani, pustolovni romani, trileri, kriminalistički romani	2
Harold Robbins	Betsy	Pustolovni roman	Američka književnost	Društveni romani, pustolovni romani, trileri, kriminalistički romani	
Harold Robbins	Gusar	Triler	Američka književnost	Društveni romani, pustolovni romani, trileri, kriminalistički romani	2
Harold Robbins	Jednostavan	Triler	Američka književnost	Društveni romani, pustolovni romani, trileri, kriminalistički romani	
Harold Robbins	Lovci u mutnom	Društveni roman	Američka književnost	Društveni romani, pustolovni romani, trileri, kriminalistički romani	
Harold Robbins	Opčinitelj	Triler	Američka književnost	Društveni romani, pustolovni romani, trileri, kriminalistički romani	
Harold Robbins	Park Avenija 79	Kriminalistički roman	Američka književnost	Društveni romani, pustolovni romani, trileri, kriminalistički romani	
Haso Duchting	Kandinsky	Umjetnost	Njemačka književnost	Knjige iz područja umjetnosti	
Henri Daniel-Rops	Život Isusa Krista	Religija	Francuska književnost	Knjige iz područja religije i	

				duhovnosti	
Henri Jean Aubin	Kako prestati pušiti	Priručnik za samopomoć	Francuska književnost	Priručnici za samopomoć	
Henry Miller			Američka književnost	Egzistencijalistički romani, erotski romani, proza	
Herman Hesse			Njemačka književnost	Filozofski romani, pripovijetke, eseji, psihološki romani, biografije	4
Herman Hesse	Igra staklenim perlama	Filozofski roman	Njemačka književnost	Filozofski romani, pripovijetke, eseji, psihološki romani, biografije	
Herman Hesse	Sidarta	Filozofski roman	Njemačka književnost	Filozofski romani, pripovijetke, eseji, psihološki romani, biografije	
Homer			Grčka književnost	Epovi	
Homer	Ilijada	Ep	Grčka književnost	Epovi	
Homer	Odiseja	Ep	Grčka književnost	Epovi	
Honore de Balzac	Otac Goriot	Društveni roman	Francuska književnost	Društveni romani, realistički romani, pripovijetke, drame	
Husejn H. Jahić	Moje uspomene	Memoari	Hrvatska književnost	Memoari	
Ian Rankin	A good Hanging	Kriminalistički roman	Engleska književnost	Kriminalistički romani, trileri	
Ian Rankin	Pitanje krvi	Kriminalistički roman	Engleska književnost	Kriminalistički romani, trileri	
Ian Stewart	Kocka li se Bog?	Matematika	Engleska književnost	Znanstveno popularne knjige	
Igor Mandić	Oklop od papira	Autobiografija	Hrvatska književnost	Autobiografije, polemike, kritike, eseji	
Irving Stone	Žudnja za životom : životopis Vincenta van Gogha	Biografija	Američka književnost	Ljubavni romani, biografije	
Irving Wallace	Ljubav na američki način	Društveni roman	Američka književnost	Društveni romani, erotski romani, biografske priče	
Isaac Asimov	Primicanje katastrofa : propasti koje prijete našem svijetu	Znanstveno popularne knjige	Američka književnost	Znanstveno popularne knjige, znanstveno fantastični romani	
Isaac	Ništarija	Psihološki roman,	Američka književnost	Psihološki romani,	2

Bashevis Singer		društveni roman		društveni romani, pripovijetke, memoari, pripovijetke za djecu	
Isaac Bashevis Singer	Rob	Povijesni roman	Američka književnost	Povijesni romani, psihološki romani, biografski romani, bajke	2
Ivan Aleksandrovič Gončarov	Ponor	Društveni roman	Ruska književnost	Psihološki romani, socijalni romani, društveni romani	
Ivan Aralica			Hrvatska književnost	Memoari, društveni romani, obiteljski romani, ljubavni romani, psihološki romani, povijesni romani	3
Ivan Aralica	Duše robova	Povijesni roman	Hrvatska književnost	Memoari, društveni romani, obiteljski romani, ljubavni romani, psihološki romani, povijesni romani	
Ivan Aralica	Graditelj svratišta	Povijesni roman	Hrvatska književnost	Memoari, društveni romani, obiteljski romani, ljubavni romani, psihološki romani, povijesni romani	
Ivan Aralica	Konjanik	Povijesni roman	Hrvatska književnost	Memoari, društveni romani, obiteljski romani, ljubavni romani, psihološki romani, povijesni romani	
Ivan Aralica	Put bez sna	Povijesni roman	Hrvatska književnost	Memoari, društveni romani, obiteljski romani, ljubavni romani, psihološki romani, povijesni romani	
Ivan Marijanović	Sedmi pečat	Duhovna poezija	Hrvatska književnost	Knjige iz područja duhovnosti i teologije	
Ivan Raos	Prosjaci i sinovi	Društveni roman	Hrvatska književnost	Društveni romani, pripovijetke, poezija, drame	
Ivan S. Turgenjev	Lovčevi zapisi	Realistička pripovijetka	Ruska književnost	Pripovijetke, društveni romani,	

				psihološki romani	
Ivan S. Turgenjev	Proljetne vode	Ljubavna pripovijetka	Ruska književnost	Pripovijetke, društveni romani, psihološki romani	
Ivan Supek			Hrvatska književnost	Znanstvena fantastika, knjige iz područja filozofije, knjige iz područja politike	
Ivana Brlić Mažuranić	Priče iz davnine	Bajke	Hrvatska književnost	Bajke, basne, dnevnička proza, pripovijetke, pustolovni romani, povijesni romani	
Ivanka Borovac	Povrće i voće iz vlastita vrta	Priručnik za povrtlarstvo		Priručnici za prehranu, kuharice, poezija, slikovnice, priručnici o zdravlju	
Ivo Andrić			Srpska književnost	Poezija, eseji, novele, pripovijetke, društveni romani, povijesni romani	2
Ivo Andrić	Kuća na osami	Psihološka pripovijetka	Srpska književnost	Poezija, eseji, novele, pripovijetke, društveni romani, povijesni romani	
Ivo Andrić	Na Drini Čuprija	Povijesni roman	Srpska književnost	Poezija, eseji, novele, pripovijetke, društveni romani, povijesni romani	5
Ivo Andrić	Omerpaša Latas	Povijesni roman	Srpska književnost	Poezija, eseji, novele, pripovijetke, društveni romani, povijesni romani	3
Ivo Andrić	Prokleta Avlija	Psihološki roman, simbolički roman	Srpska književnost	Poezija, eseji, novele, pripovijetke, društveni romani, povijesni romani	3
Ivo Andrić	Travnička hronika	Povijesni roman	Srpska književnost	Poezija, eseji, novele, pripovijetke, društveni romani,	3

				povijesni romani	
Ivo Andrić	Žeđ	Psihološka pripovijetka	Srpska književnost	Poezija, eseji, novele, pripovijetke, društveni romani, povijesni romani	2
Ivo Balenović	Metastaze	Suvremeni roman	Hrvatska književnost	Suvremeni romani, psihološki romani	
Ivo Brešan			Hrvatska književnost	Simbolički romani, drame, društveni romani, pripovijetke, satirički romani	
Ivo Brešan	Ispovijedi nekarakternog čovjeka	Humoristički roman	Hrvatska književnost	Simbolički romani, drame, društveni romani, pripovijetke, satirički romani	2
Ivo Brešan	Ništa sveto	Simbolički roman	Hrvatska književnost	Simbolički romani, drame, društveni romani, pripovijetke, satirički romani	
Ivo Rojnica	Susreti i doživljaji	Memoari	Hrvatska književnost	Memoari, knjige o politici	
Izabela D.	Seks skandal	Autobiografija	Hrvatska književnost	Autobiografija	
J. D. Salinger	Lovac u žitu	Psihološki roman	Američka književnost	Psihološki romani, psihološke pripovijetke	
J. G. Ballard	Carstvo sunca	Ratni roman	Engleska književnost	Horrori, ratni romani, memoari, znanstvena fantastika, kriminalistički romani	
J. K. Rowling	Harry Potter	Bajka, fantastični roman	Engleska književnost	Bajke, fantastični romani, kriminalistički romani, društveni romani	2
J. M. Roberts	Povijest Europe	Povijest	Engleska književnost	Knjige iz područja povijesti	
J. R. R. Tolkien			Engleska književnost	Bajke, fantastične priče	2
J. R. R. Tolkien	Gospodar prstenova	Fantastični roman	Engleska književnost	Bajke, fantastične priče	4
J. R. Ward	Bratstvo crnog bodeža	Fantastični roman	Američka književnost	Znanstvena fantastika, ljubavni romani	

J. R. Ward	Noćni lovac	Fantastični roman	Američka književnost	Znanstvena fantastika, ljubavni romani	
Jack Higgins	Solo	Kriminalistički roman	Engleska književnost	Trileri, kriminalistički romani, ratni romani	
Jack London	Željezna peta	Povijesni roman	Američka književnost	Povijesni romani, pustolovni romani, pripovijetke, socijalni romani, animalistički romani	2
Jackie Pullinger i Andrew Quicke	Hajka na zmaja	Biografija	Engleska književnost	Biografije, religiozne knjige	2
Jacquelyn Mitchard	Dublji dio oceana	Psihološki roman	Američka književnost	Psihološki romani, eseji, knjige za djecu i mlade	
James Clavell	Shogun: roman o Japanu	Povijesni roman	Američka književnost	Povijesni romani, društveni romani, pustolovni romani	
James Clavell	Taj-pan	Društveni roman	Američka književnost	Povijesni romani, društveni romani, pustolovni romani	
James Grippando	Oporuka	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani	
James Joyce			Engleska književnost	Pripovijetke, poezija, suvremeni romani, roman struje svijesti	
James L. Garlow, Peter Jones	Razbijanje Da Vincijsva koda	Književna kritika	Američka književnost	Književna kritika	
James Patterson	1. žrtva	Triler	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	
James Patterson	3. stupanj	Kriminalistički roman	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	
James Patterson			Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	
James Redfield	Celestinsko proročanstvo	Duhovni roman	Američka književnost	Duhovni romani	2
Jane Johnson	Put soli	Pustolovni roman	Engleska književnost	Pustolovni romani, povijesni romani, ljubavni romani	
Janis Mink	Joan Miro	Umjetnost	Engleska književnost	Knjige iz područja	

				umjetnosti	
Janko Bučar			Hrvatska književnost	Aforizmi, eseji, humorističke priče, pripovijetke	
Janko Matko			Hrvatska književnost	Ljubavni romani, socijalni romani, eseji	2
Janko Matko	Moć zemlje	Socijalni roman	Hrvatska književnost	Ljubavni romani, socijalni romani, eseji	
Jasna Omejec	Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda kroz praksu Europskog suda za ljudska prava	Pravo	Hrvatska književnost	Konvencije, knjige iz područja prava (ljudsko pravo)	2
Jean Bruce	Dijamanti u kavijaru	Kriminalistički roman	Francuska književnost	Kriminalistički romani, pustolovni romani	
Jean Plaidy	Žena zmija	Povijesni roman	Engleska književnost	Povijesni romani, ljubavni romani, pustolovni romani, društveni romani	
Jean Sasson	Princeza sultana	Biografski roman	Američka književnost	Biografski romani	
Jeanne Kalogridis	Nevjesta obitelji Borgia	Povijesni roman	Američka književnost	Povijesni romani	
Jean-Paul Sartre	Mučnina	Egzistencijalistički roman	Francuska književnost	Drame, knjige iz područja filozofije, eseji i kritike, egzistencijalistički romani	
Jelena Vrsaljko	NLP – Uvod u osobni rast i razvoj	Psihoterapija	Hrvatska književnost	Knjige iz područja psihoterapije	3
Jennifer Cruise	Iskušenje	Ljubavni roman	Američka književnost	Ljubavni romani, humoristički romani, trileri	
Jennifer Cruise	Laži mi	Humoristički roman, ljubavni roman	Američka književnost	Ljubavni romani, humoristički romani, trileri	
Jerzy Kosiński			Poljska književnost	Egzistencijalistički romani, psihološki romani	
Jerzy	Cokpit	Psihološki roman	Američka književnost	Psihološki romani	

Kosiński			književnost		
Jiddu Krishnamurti			Indijska književnost	Knjige iz područja duhovnosti	
Jim Marrs	Vladari iz sjene	Politika	Američka književnost	Teorije zavjere	
Jo Nesbo			Norveška književnost	Kriminalistički romani, trileri, dječje knjige	10
Jo Nesbo	Crvendać	Kriminalistički roman	Norveška književnost	Kriminalistički romani, trileri, dječje knjige	2
Jo Nesbo	Đavolja zvijezda	Kriminalistički roman	Norveška književnost	Kriminalistički romani, trileri, dječje knjige	
Jo Nesbo	Nemeza	Kriminalistički roman	Norveška književnost	Kriminalistički romani, trileri, dječje knjige	3
Joanne Harris	Čokolada	Društveni romani	Engleska književnost	Kratke priče, društveni romani, intimistički romani	
Joao Tordo	Tri života	Triler	Portugalska književnost	Trileri, psihološki romani	
Johannes Mario Simmel	Ne gubite nadu	Pustolovni roman	Njemačka književnost	Pustolovni romani, špijunski romani, trileri, kriminalistički romani, psihološki romani	
John Burdett	Bangkok 8	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, trileri	
John Dunning	Knjižarev trag	Kriminalistički romani	Američka književnost	Kriminalistički romani	
John Grisham			Američka književnost	Kriminalistički romani, trileri	
John Grisham	Čudotvorac	Triler	Američka književnost	Kriminalistički romani, trileri	
John Grisham	Der Klient	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, trileri	
John Grisham	Die akte	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, trileri	
John Grisham	Klijent	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, trileri	
John Grisham	Odmetnuta porota	Pravni triler	Američka književnost	Kriminalistički romani, trileri	
John Grisham	Posrednik	Triler	Američka književnost	Kriminalistički romani, trileri	
John Grisham	Slučaj pelikan	Politički triler	Američka književnost	Kriminalistički romani, trileri	
John Henry	Kalista	Povijesni roman	Engleska književnost	Povijesni romani,	

Newman				knjige iz religije i duhovnosti	
John Le Carre	Mala bubnjarica	Špijunski roman	Engleska književnost	Špijunski romani, društveni romani, trileri, politički roman, satirički romani	
John le Carre	Unser Spiel	Špijunski roman	Engleska književnost	Špijunski romani, društveni romani, trileri, politički roman, satirički romani	
John Taylor	Crne rupe : kraj Svemira ?	Astronomija	Američka književnost	Znanstveno popularne knjige	
John Virapen	Nuspojava smrt	Medicina	Engleska književnost	Knjige iz područja farmacije, memoari	
Jonathan Vankin	80 najvećih zavjera svih vremena	Politika	Američka književnost	Teorije zavjere	
Jorge Bucay	Ispričaj ću ti priču	Psihološke priče	Argetinska književnost	Psihološke priče, humorističke priče, psihološki romani, psihološki savjetnici	
Jose Maria Caro y Rodriguez	Otkrivena tajna Masona		Čileanska književnost	Knjige religioznog i duhovnog sadržaja	
Joseph Murphy	Moć vaše podsvijesti	Savjetnik za samopomoć		Savjetnici za samopomoć, knjige iz područja psihologije	
Joseph Ratzinger			Njemačka književnost	Knjige iz područja religije i duhovnosti, autobiografija	
Josip Jurčević	Slučaj Perković: spašavanje zločinačke budućnosti	Politika	Hrvatska književnost	Knjige iz područja politike, knjige o ratnim događanjima	
Josip Kozarac			Hrvatska književnost	Proza, pripovijetke, polemike, društveni romani	
Josip Meštrović	Osam	Poezija	Hrvatska književnost	Poezija, autobiografija, knjige iz područja religije	
Joža Horvat	Besa	Putopis	Hrvatska književnost	Putopisi, poezija,	2

				humoristički roman, pustolovni romani, ratni romani	
Joža Horvat	Piloti pučina	Fantastični roman	Hrvatska književnost	Putopisi, poezija, humoristički roman, pustolovni romani, ratni romani	
Jude Deveraux	Stvoreni za ljubav	Ljubavni roman	Američka književnost	Ljubavni romani,	
Judith Krantz	Mistralova kći	Ljubavni roman	Američka književnost	Ljubavni romani	
Juliette Benzoni	Marijana	Povijesni roman	Francuska književnost	Povijesni romani, pustolovni romani, ljubavni romani, biografije	
Julije Meštrović	Hitna stanja u pedijatriji	Medicina	Hrvatska književnost	Stručne knjige iz područja medicine	
Jurica Pavičić	Nedjeljni prijatelj	Triler	Hrvatska književnost	Trileri, ratni romani, suvremeni romani, drame	
Jussi Adler-Olsen	Ubojice fazana	Triler	Danska književnost	Trileri, kriminalistički romani	
Kai Hermann	Mi djeca s kolodvora ZOO	Autobiografski roman	Njemačka književnost	Autobiografski romani	3
Karin Slaughter	Krhotine	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, trileri	2
Karin Slaughter	Postanak	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, trileri	
Karl May			Njemačka književnost	Vesterni, pustolovni romani, špijunski romani	
Karlo Štajner			Hrvatska književnost	Memoari	
Karlo Štajner	7000 dana u Sibiru	Memoari	Hrvatska književnost	Memoari	4
Karlo Štajner	Povratak iz Gulaga	Memoari	Hrvatska književnost	Memoari	2
Karlo Štajner	Ruka iz groba	Memoari	Hrvatska književnost	Memoari	
Kate Quinn	Gospodarica Rima	Ljubavni roman, povijesni roman	Američka književnost	Ljubavni romani, povijesni romani,	
Kate Quinn	Ljubavnica Rima	Ljubavni roman, povijesni roman	Američka književnost	Ljubavni romani, povijesni romani,	
Katja Korljan	Cosa Nostra	Suvremene pripovijetke	Hrvatska književnost	Pripovijetke	
Keith Ward	Bog – vodič za zbunjene	Teologija	Engleska književnost	Knjige iz područja teologije	
Ken Follet			Engleska književnost	Povijesni romani, kriminalistički	2

				romani, obiteljski romani, trileri	
Ken Follet	Na krilima orlova	Triler	Engleska književnost	Povijesni romani, kriminalistički romani, obiteljski romani, trileri	
Ken Follet	Opasno bogatstvo	Društveni roman	Engleska književnost	Povijesni romani, kriminalistički romani, obiteljski romani, trileri	
Ken Follett	Stupovi zemlje	Povijesni roman	Engleska književnost	Povijesni romani, kriminalistički romani, obiteljski romani, trileri	
Ken Follett	Ušica igle	Politički triler	Engleska književnost	Povijesni romani, kriminalistički romani, obiteljski romani, trileri	
Ken Follett	Vijavica	Triler	Engleska književnost	Povijesni romani, kriminalistički romani, obiteljski romani, trileri	
Kurt Vonnegut	Kolijevka za macu	Znanstvena fantastika	Američka književnost	Satirički romani, znanstveno fantastični romani	
L. A. Tonante	Maje : nestali u vremenu	Povijest	Američka književnost	Znanstveno popularne knjige	
L. J. Smith	Vampirski dnevnik	Fantastični roman	Američka književnost	Znanstvena fantastika	
Lauren Kate	Pali anđeo	Fantastični roman	Američka književnost	Znanstveno fantastični romani	
Lav Nikolajevič Tolstoj			Ruska književnost	Povijesni romani, psihološki romani, društveni romani, basne, pripovijetke, socijalni romani	
Lav Nikolajevič Tolstoj	Ana Karenjina	Društveni roman	Ruska književnost	Povijesni romani, psihološki romani, društveni romani, basne, pripovijetke, socijalni romani	3
Lav Nikolajevič Tolstoj	Rat i mir	Povijesni roman	Ruska književnost	Povijesni romani, psihološki romani, društveni romani, basne, pripovijetke, socijalni romani	2
Lav	Uskrsnuće	Socijalni roman	Ruska književnost	Povijesni romani,	

Nikolajevič Tolstoj				psihološki romani, društveni romani, basne, pripovijetke, socijalni romani	
Laza Lazarević	Pripovetke	Pripovijetka	Srpska književnost	Pripovijetke	
Lee Child			Engleska književnost	Kriminalistički romani, trileri	6
Lee Child	61 sat	Kriminalistički roman	Engleska književnost	Kriminalistički romani, trileri	3
Lee Child	Cijena života	Kriminalistički roman	Engleska književnost	Kriminalistički romani, trileri	3
Lee Child	Čovjek s dva lica	Triler	Engleska književnost	Kriminalistički romani, trileri	3
Lee Child	Jedan hitac	Kriminalistički roman	Engleska književnost	Kriminalistički romani, trileri	2
Lee Child	Usijanje	Triler	Engleska književnost	Kriminalistički romani, trileri	
Lee Child	Živa meta	Triler	Engleska književnost	Kriminalistički romani, trileri	
Leonard Gedlin	Iza zidina Kremlja	Biografija, memoari	Ruska književnost	Biografija, memoari	
Lidija Gajski	Lijekovi ili priča o obmani : zašto raste potrošnja lijekova i kako je zaustaviti	Medicina	Hrvatska književnost	Knjige iz područja medicine	
Lionel Davidson	Kolimski visovi	Politički triler	Engleska književnost	Trileri	
Lisa Ballantyne	Krivnja	Psihološki triler	Engleska književnost	Psihološki triler	
Lorna Bryne	Anđeli u mojoj kosi	Duhovno svjedočanstvo	Irska književnost	Knjige duhovnog sadržaja, svjedočanstva	
Louis de Wohl			Engleska književnost	Povijesni romani, religiozni romani	
Louis de Wohl	Drvo života	Povijesno – religiozni roman	Engleska književnost	Povijesni romani, religiozni romani	
Louis de Wohl	Koplje	Povijesno – religiozni roman	Engleska književnost	Povijesni romani, religiozni romani	
Louis de Wohl	Posljednji križar	Povijesno – religiozni roman	Engleska književnost	Povijesni romani, religiozni romani	
Louis de Wohl	Radosni prosjak	Povijesno – religiozni roman	Engleska književnost	Povijesni romani, religiozni romani	
Louis de Wohl	Tiho svjetlo	Povijesno – religiozni roman	Engleska književnost	Povijesni romani, religiozni romani	
Lucy		Najveća ljubavna	Engleska književnost	Ljubavni romani	2

Robinson		priča svih vremena			
M.H.Clark	Ponovni susret	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, misterije, trileri	
Maja Gluščević	Vuk samotnjak	Pustolovni roman	Hrvatska književnost	Ratni romani, pustolovni romani, pripovijetke, kriminalistički romani	
Majda Rijavec	Razgovor sa zrcalom	Psihološki savjetnik	Hrvatska književnost	Knjige iz područja psihologije, psihološki savjetnici	
Malcolm Gladwell			Američka književnost	Knjige iz područja sociologije i psihologije	
Malcolm Gladwell	Točka preokreta: kako male stvari mogu dovesti do velike promjene	Psihološki savjetnik	Američka književnost	Knjige iz područja psihologije, knjige iz područja sociologije	
Marcel Pagnol	Vrijeme ljubavi	Autobiografski roman	Francuska književnost	Autobiografski romani	
Marija Jurić Zagorka			Hrvatska književnost	Povijesni romani, ljubavni romani, drame	8
Marija Jurić Zagorka	Grička vještica	Povijesni roman	Hrvatska književnost	Povijesni romani, ljubavni romani, drame	7
Marija Jurić Zagorka	Kći Lotrščaka	Povijesni roman	Hrvatska književnost	Povijesni romani, ljubavni romani, drame	2
Marija Jurić Zagorka	Kneginja iz Petrinjske ulice	Povijesno – kriminalistički roman	Hrvatska književnost	Povijesni romani, ljubavni romani, drame	2
Marija Jurić Zagorka	Tajna krvavog mosta	Povijesni roman	Hrvatska književnost	Povijesni romani, ljubavni romani, drame	2
Marija Jurić Zagorka	Vitez slavonske ravni	Povijesni roman	Hrvatska književnost	Povijesni romani, ljubavni romani, drame	
Marina Fiorato	Gospa od badema	Ljubavni roman	Engleska književnost	Ljubavni romani, povijesni romani	
Marina Vujčić	Tuđi život	Suvremeni roman	Hrvatska književnost	Suvremeni romani, psihološki romani	
Mario Puzo			Američka književnost	Kriminalistički romani, pripovijetke	

Mario Puzo	Kum	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, pripovijetke	4
Mario Puzo	Omerta	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, pripovijetke	5
Mario Puzo	Sicilijanac	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, pripovijetke	7
Mark Lauren	Vježbajte bez sprava	Tjelovježba	Američka književnost	Priručnici za tjelovježbu	
Marko Kornelije Glogović	Samo za stotu ovcu	Religija i duhovnost	Hrvatska književnost	Knjige iz područja religije i duhovnosti	
Marko Oršolić	On	Religiozna poezija	Hrvatska književnost	Poezija, knjige iz područja religije	
Markus Zusak	Kradljivica knjiga	Fantastični roman, simbolički roman	Australska književnost	Društveni romani, simbolički romani, fantastični romani	
Martin Špegelj	Sjećanje vojnika	Autobiografija	Hrvatska književnost	Autobiografija	
Martin Zimmermann	Svezadar	Leksikon	Hrvatska književnost	Leksikoni, knjige iz područja povijesti	
Maya Banks	Trilogija Bez daha	Erotski roman	Američka književnost	Erotski romani, ljubavni romani	
Meg Cabbot	Maturalne večeri iz pakla	Horror priče	Američka književnost	Dnevnička proza, humoristički romani, horror	
Melvin Burgess	Hors	Proza u trapericama	Engleska književnost	Društveni romani, pustolovni romani, proza u trapericama	
Meša Selimović	Derviš i smrt	Psihološki roman, društveni roman	Bosanskohercegovačka književnost	Psihološki romani, društveni romani, pripovijetke, eseji, memoari	
Michael Baigent	Sveta krv, sveti gral	Misteriji	Američka književnost	Knjige iz područja religije, misteriji	
Michael Connelly	Vidikovac	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani	
Michael Crichton			Američka književnost	Znanstvena fantastika, trileri	
Michael D. O'Brien	Dnevnik nevolje	Futuristički roman	Američka književnost	Duhovni romani, religiozni romani, kriminalistički romani, futuristički romani, politički romani	

Michael D. O'Brien	Očeva pripovijest	Duhovni roman	Američka književnost	Duhovni romani, religiozni romani, kriminalistički romani, futuristički romani, politički romani	
Michael D. O'Brien	Otok svijeta	Politički roman	Američka književnost	Duhovni romani, religiozni romani, kriminalistički romani, futuristički romani, politički romani	
Michael D. O'Brien	Pomrčina sunca	Kriminalistički roman	Američka književnost	Duhovni romani, religiozni romani, kriminalistički romani, futuristički romani, politički romani	
Michael D. O'Brien	Posljednja vremena	Kriminalistički roman	Američka književnost	Duhovni romani, religiozni romani, kriminalistički romani, futuristički romani, politički romani	
Michael D. O'Brien	Sofijina kuća	Povijesni roman	Američka književnost	Duhovni romani, religiozni romani, kriminalistički romani, futuristički romani, politički romani	
Michael Newton			Američka književnost	Znanstveno popularne knjige	
Michael Newton	Putovanje duša	Znanstveno popularna knjiga	Američka književnost	Znanstveno popularne knjige	
Michael Newton	Sudbina duša	Znanstveno popularna knjiga	Američka književnost	Znanstveno popularne knjige	
Michael Nostradamus	Nostradamusov horoskop	Astrologija	Francuska književnost	Knjige iz područja astrologije i mistike	
Michel Houellebecq	Platforma	Suvremeni roman	Francuska književnost	Suvremeni romani, pripovijetke, poezija	
Mihail Aleksandrović	Uzorana ledina	Društveni roman	Ruska književnost	Pripovijetke, društveni romani,	

Šolohov				povijesni romani	
Mihailo Lalić	Gledajući dolje na drumove	Autobiografski roman	Crnogorska književnost	Autobiografski roman, ratni roman, politički roman	
Mihajlo Pažanin	Skrivene poruke tibetskog budizma	Duhovnost i religija	Hrvatska književnost	Knjige iz područja religije i duhovnosti	
Mika Waltari	Sinuhe Egipćanin	Povijesni roman	Finska književnost	Povijesni romani, psihološki romani	
Milan Begović	Dunja u kovčegu	Ljubavni roman	Hrvatska književnost	Drame, poezija, ljubavni romani, društveni romani	
Milan Kundera			Češka književnost	Drame, eseji, pripovijetke, ljubavni romani, politički romani, društveni romani	
Milan Lukić	Ispovest Haškog sužnja	Biografija	Srpska književnost	Biografija	
Milan Osmak	Ispraznite Titanic	Kriminalistički roman	Hrvatska književnost	Pustolovni romani, kriminalistički romani, psihološki romani	
Milana Vuković Runjić	Demoni i novinari	Simbolički roman	Hrvatska književnosti	Simbolički romani, satirički romani, kolumne, pripovijetke, ljubavne priče, društveni romani	
Mile Dedaković-Jastrebović	Bitka za Vukovar	Domovinski rat	Hrvatska književnost	Knjige o Domovinskom ratu	
Milorad Ulemek – Legija	Gvozdeni rov	Ratni roman	Srpska književnost	Ratni romani	2
Milorad Ulemek – Legija	Momci iz Brazila	Ratni roman	Srpska književnost	Ratni romani	
Miljenko Jergović			Hrvatska književnost	Suvremeni romani, povijesni romani, obiteljski romani, pripovijetke, poezija	3
Miljenko Jergović	Mama Leone	Obiteljski roman	Hrvatska književnost	Suvremeni romani, povijesni romani, obiteljski romani,	

				pripovijetke, poezija	
Miljenko Jergović	Sarajevski Marlboro	Ratna pripovijetka	Hrvatska književnost	Suvremeni romani, povijesni romani, obiteljski romani, pripovijetke, poezija	
Minette Walters	Kiparica	Kriminalistički roman	Engleska književnost	Kriminalistički romani, trileri	
Miphama Rihnpoecha	Prolazak kroz dveri znanja				
Miquel de Cervantes	Don Quijote	Viteški roman	Španjolska književnost	Viteški romani, komedije, pripovijetke	
Mirjana Krizmanić	Tkanje života	Psihološki savjetnik	Hrvatska književnost	Knjige iz područja psihologije, priručnici za samopomoć	
Miro Gavran	Klara	Ljubavni roman	Hrvatska književnost	Knjige za djecu i mlade, pripovijetke, drame, ljubavni romani, psihološki romani	2
Miroslav Krleža			Hrvatska književnost	Poezija, eseji, drame, dnevници, putopisi, pripovijetke, memoari, socijalni romani	2
Mladen Lojkić	Vladari svijeta	Proza	Hrvatska književnost	Proza, znanstveno popularne knjige, povijesne knjige	
Mo Hayder	Ptičar	Kriminalistički roman	Engleska književnost	Kriminalistički romani	
Morgan Scott Peck	Put kojim se rjeđe ide	Duhovnost	Američka književnost	Knjige iz područja duhovnosti i psihologije	
Morris L. West	Đavolov odvjetnik	Novela	Australska književnost	Novele	
Nada Landeka	Neka mi sudi Hrvatska, a ne hrvatsko pravosuđe	Politika	Hrvatska književnost	Knjige iz područja politike i pravosuđa	
Naomi Klein	Doktrina šoka	Kritika ekonomije	Kanadska književnost	Kritike, znanstveno popularne knjige	
Neil Strauss	Igra: prodiranje u tajno društvo	Suvremeni roman	Američka književnost	Suvremeni romani, društveni	

	umjetnika u upucavanju			romani	
Neven Orhel	Uzbuna na odjelu za rak	Medicinski triler	Hrvatska književnost	Trileri, pustolovni romani, obiteljski romani	2
Niccolo Ammaniti	Pokupit ću te i odvesti	Ljubavni roman	Talijanska književnost	Društveni romani, psihološki romani, satirički romani	
Nick Evans	Anatomija bodybuildinga	Bodybuilding	Američka književnost	Knjige o bodybuildingu	
Nicky Cruz	Trči mali trči	Biografija	Američka književnost	Biografije	4
Nicola Marsh	Bogataševa ljubavnica	Ljubavni roman	Američka književnost	Ljubavni romani, erotski romani, knjige za mlade	
Nikola Cvetić	Himmlerov pokusni kunić	Autobiografija	Srpska književnost	Autobiografije	
Nikola Romanov Turk	Tri košice - kvarat mesa	Autobiografija	Hrvatska književnost	Autobiografije	
Nikolaj Vasiljevič Gogolj	Revizor	Komedija	Ruska književnost	Pripovijetke, društveni romani,	
Nikolaj Velimirović	Misli o dobru i zlu	Duhovnost	Srpska književnost	Knjige iz područja duhovnosti, filozofije, povijesti, poezija	
Nives Zeljković	Gola istina	Autobiografija	Hrvatska književnost	Suvremeni romani, autobiografije	3
Norman Vincent Peale	Moć pozitivnog mišljenja	Psihološki savjetnik	Američka književnost	Psihološki savjetnici, knjige iz područja psihologije	2
Osho Rajneesh			Indijska književnost	Znanstveno popularne knjige, savjetnici, knjige iz područja duhovnosti	
Osho Rajneesh	I sada i ovdje	Duhovnost	Indijska književnost	Znanstveno popularne knjige, savjetnici, knjige iz područja duhovnosti	
Osho Rajneesh	Put do srca	Duhovnost	Indijska književnost	Znanstveno popularne knjige, savjetnici, knjige iz područja duhovnosti	
Osho Rajneesh	Tantra : vrhovno	Duhovnost	Indijska književnost	Znanstveno popularne knjige,	

	saznanje			savjetnici, knjige iz područja duhovnosti	
Otto Skorzeny	Tajni memoari	Memoari	Njemačka književnost	Memoari	
P. D. James	Smrt na bogosloviji	Kriminalistički roman	Engleska književnost	Kriminalistički romani	
Patricia Cornwell	Corpus Delicti	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, medicinski trileri	
Patricia Cornwell	Scarpetta	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, medicinski trileri	
Paul Litwin, Ken Getz, Mike Gilbert	Access - Priručnik za programere	Informatika	Američka književnost	Priručnici iz područja informatike	
Paul Young	Prekretnica	Psihološki roman	Američka književnost	Psihološki romani	
Paulo Coelho			Brazilska književnost	Duhovni romani, filozofski romani, psihološki romani	5
Paulo Coelho	11. minuta	Psihološki roman	Brazilska književnost	Duhovni romani, filozofski romani, psihološki romani	2
Paulo Coelho	Alkemičar	Duhovni roman	Brazilska književnost	Duhovni romani, filozofski romani, psihološki romani	13
Paulo Coelho	Brida	Duhovni roman	Brazilska književnost	Duhovni romani, filozofski romani, psihološki romani	
Paulo Coelho	Hodočašće	Duhovni roman	Brazilska književnost	Duhovni romani, filozofski romani, psihološki romani	3
Paulo Coelho	Na oblu rijeke Piedre sjela sam i plakala	Duhovni roman	Brazilska književnost	Duhovni romani, filozofski romani, psihološki romani	3
Paulo Coelho	Priručnik za ratnika svjetlosti	Duhovni roman	Brazilska književnost	Duhovni romani, filozofski romani, psihološki romani	2
Paulo Coelho	Veronika je odlučila umrijeti	Duhovni roman	Brazilska književnost	Duhovni romani, filozofski romani, psihološki romani	3
Paulo Coelho	Zahir	Duhovni roman	Brazilska književnost	Duhovni romani, filozofski romani, psihološki romani	2
Pavao Brajša	Umijeće svađanja	Psihološki savjetnik	Hrvatska književnost	Psihološki savjetnici, knjige iz područja psihologije	
Pavao Pavličić	Eter	Društveni roman	Hrvatska književnost	Kriminalistički romani, romani za djecu i mlade,	

				društveni romani, psihološki romani, eseji	
Pearl S. Buck			Američka književnost	Društveni romani, socijalni romani	
Petar Petrović Njegoš	Gorski vijenac	Povijesni ep	Crnogorska književnost	Poezija, povijesne priče	2
Philip Kerr	Rešetka	Triler	Engleska književnost	Trileri, povijesni romani, znanstveno fantastični romani	
Philip Kotler	Marketing u javnom sektoru	Ekonomija	Američka književnost	Knjige iz područja ekonomije	
Philip Zimbardo	Luciferov učinak	Psihologija	Američka književnost	Knjige iz područja psihologije	
Philippa Gregory	Časni trgovci	Povijesni roman	Engleska književnost	Povijesni romani	
Piper Kerman	Narančasta je nova crna : moja godina u ženskom zatvoru	Autobiografska proza	Američka književnost	Autobiografska proza	
Predrag Lucić	Mjesec iznad Splita	Suvremena poezija	Hrvatska književnost	Poezija, pripovijetke	
Ralph Barger	Hell's Angel : Anđeo pakla	Biografija	Američka književnost	Biografija	
Ranko Marinković	Kiklop	Psihološki roman	Hrvatska književnost	Psihološki romani, ratni romani, društveni romani, drame, komedije, pripovijetke	2
Raymond Chandler	Dama u jezeru	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani	
Regine Deforger	Plavi bicikl	Obiteljski roman	Francuska književnost	Obiteljski romani, ljubavni romani, ratni romani	2
René Belbenoît	Suha giljotina	Politički roman	Francuska književnost	Politički romani	3
Renzo Allegri	Padre Pio : čudesni život	Biografija	Talijanska književnost	Biografije	2
Richard Branson	Kako sam izgubio nevinost	Autobiografija	Engleska književnost	Autobiografija	
Richard David Precht	Tko sam ja?	Filozofija	Njemačka književnost	Knjige iz područja filozofije	
Richard Morgan	Digitalni ugljik	Znanstveno- fantastični roman	Engleska književnost	Znanstvena fantastika	
Richard Templar	100 pravila života	Priručnik za samopomoć	Engleska književnost	Priručnici za samopomoć	

Rita Monaldi, Francesco Sorti			Talijanska književnost	Povijesni romani, kriminalistički romani	
Rita Monaldi, Francesco Sorti	Imprimatur	Povijesni roman	Talijanska književnost	Povijesni romani, kriminalistički romani	
Rob Yeung	Samopouzdanje : umijeće postizanja svega što poželimo	Psihologija	Američka književnost	Psihološki priručnici za samopomoć	
Robert Crais	Anđeo uništenja	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, obiteljski romani, ljubavni romani	
Robert Harris			Engleska književnost	Znanstvena fantastika, pripovijetke	2
Robert Harris	Domovina	Proza	Engleska književnost	Znanstvena fantastika, pripovijetke	2
Robert Littell	Legende	Kriminalistički roman	Američka književnost	Špijunski romani, kriminalistički romani	
Robert Ludlum			Američka književnost	Trileri, špijunski romani	6
Robert Ludlum	Holcroftova pogodba	Triler	Američka književnost	Trileri, špijunski romani	3
Robert Ludlum	Varka škorpiona	Politički triler	Američka književnost	Trileri, špijunski romani	
Robert T. Kiyosaki	Bogati otac, siromašni otac	Ekonomija	Američka književnost	Knjige iz područja ekonomije	
Roberto Saviano	Gomora	Dokumentarna proza	Talijanska književnost	Proza, pripovijetke	
Robin Cook	Invazija	Medicinski triler	Američka književnost	Trileri	
Robin Cook	Vektor	Medicinski triler	Američka književnost	Trileri	
Robin Maxwell	Tajni dnevnik Anne Boleyn	Biografski roman, povijesni roman	Američka književnost	Biografski romani, povijesni romani	
Robin Norwood	Žene koje previše vole : za one koje stalno priželjkuju i nadaju se da će se on promijeniti	Psihološki savjetnik	Američka književnost	Psihološki savjetnici, savjetnici za samopomoć	
Roman Leljak	Udba	Politika	Slovenska književnost	Knjige o politici	2
Rudi Supek			Hrvatska književnost	Knjige iz područja filozofije i sociologije,	

				patopsihologije	
Sandra Gregory	Zaboravite da ste imali kćer : izdržavanje kazne u Bangkok Hiltonu : priča Sandre Gregory	Memoari	Engleska književnost	Memoari	2
Sandy Gall	War Against the Taliban: Why It All Went Wrong in Afghanistan	Ratni izvještaj	Engleska književnost	Izvještaji iz ratnih područja	
Sanja Majer Bobetko	Osnove glazbene kulture	Udžbenik iz glazbene kulture	Hrvatska književnost	Knjige o glazbi	
Sara Gruen	Voda za slonove	Simbolički roman	Američka književnost	Simbolički romani, društveni romani	
Sarah Bower	Grijesi obitelji Borgia	Povijesni roman	Engleska književnost	Povijesni romani, pripovijetke	
Saul Bellow	Herzog	Egzistencijalistički roman	Američka književnost	Egzistencijalistički romani, psihološki romani, društveni romani, kratke priče	
Sergej Jesenjin			Ruska književnost	Poezija	
Sergio Bambaran	Dupin	Duhovna pripovijetka	Peruanska književnost	Duhovne pripovijetke, putopisi	
Shrimad Bhagavatam	Bhagavata Purana	Religija i duhovnost	Indijska književnost	Knjige o religiji i duhovnosti (hinduizam)	
Sidney Sheldon			Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	11
Sidney Sheldon	Ako dočekam sutra	Kriminalistički roman	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	5
Sidney Sheldon	Anđeo tame	Kriminalistički roman	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	
Sidney Sheldon	Bojiš li se mraka?	Kriminalistički roman	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	
Sidney Sheldon	Gnjev anđela	Kriminalistički roman	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	2

Sidney Sheldon	Golo lice	Kriminalistički roman	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	
Sidney Sheldon	Ispričaj mi svoje snove	Kriminalistički roman	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	
Sidney Sheldon	Krvna veza	Kriminalistički roman	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	4
Sidney Sheldon	Majstor igre	Kriminalistički romani	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	
Sidney Sheldon	Ništa nije vječno	Medicinski triler	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	2
Sidney Sheldon	Stranac u ogledalu	Kriminalistički roman	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	
Sigmund Freud			Austrijska književnost	Knjige iz područja psihoanalize	2
Sigmund Freud	Budućnost jedne iluzije	Psihoanaliza	Austrijska književnost	Knjige iz područja psihoanalize	
Simon Toyne	Sanctus	Triler	Engleska književnost	Trileri	2
Slavenka Drakulić	Mramorna koža	Psihološki roman	Hrvatska književnost	Psihološki romani, humorističke crtice, memoari, ispovjedna proza	
Slobodan Praljak	Zločini nad Hrvatima u Bosni i Hercegovini 1991.-1995.	Knjiga o ratnim događanjima	Hrvatska književnost	Knjige o ratnim događanjima	
Sri Srimad A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada	Otkrivanje jastva	Meditacija	Indijska književnost	Knjige iz područja meditacije	2
Stephan von Stupski Doliwa	Sai Baba govori o odgoju	Pedagogija	Njemačka književnost	Znanstveno popularne knjige	
Stephanie Laurens	Đavolja nevjesta	Ljubavni roman	Australska književnost	Ljubavni romani	
Stephanie Meyer	Sumrak	Fantastični roman	Američka književnost	Fantastični romani, knjige za mlade	
Stephen King			Američka književnost	Horror, znanstvena fantastika, drame	2
Stephen King	Godišnja doba	Horror	Američka književnost	Horror,	

				znanstvena fantastika, drame	
Stephen King	Logonjeri	Horror	Američka književnost	Horror, znanstvena fantastika, drame	
Stephen King	Mobitel	Horror	Američka književnost	Horror, znanstvena fantastika, drame	2
Stephen King	Nesanica	Horror	Američka književnost	Horror, znanstvena fantastika, drame	
Stephen King	Ono (1 i 2 dio)	Horror	Američka književnost	Horror, znanstvena fantastika, drame	2
Stephen King	Snovolovka	Horror	Američka književnost	Horror, znanstvena fantastika, drame	
Stephen King	Tamna polovica	Horror	Američka književnost	Horror, znanstvena fantastika, drame	
Stephen King	Vreća kostiju	Horror	Američka književnost	Horror, znanstvena fantastika, drame	
Stephen King	Zelena milja	Horror	Američka književnost	Horror, znanstvena fantastika, drame	
Stephen King	Zmajeve oči	Fantastični roman	Američka književnost	Horror, znanstvena fantastika, drame	
Steve Biddulph	Tajna sretne djece	Psihologija	Australska književnost	Knjige iz područja psihologije	
Steve Wohlberg	Od Hollywooda do Neba	Autobiografija	Američka književnost	Autobiografija	
Stieg Larsson	Djevojka koja se igrala vatrom	Politički triler	Švedska književnost	Trileri, kriminalistički romani	
Stipe Božić			Hrvatska književnost	Putopisi	
Sun Tzu	Umijeće ratovanja	Vojna strategija	Kineska književnost	Knjiga o vojnoj strategiji	6
Suzana Rog	Gospođa	Erotski roman	Hrvatska književnost	Erotski romani	
Suzana Sontag	O fotografiji	Fotografija	Američka književnost	Knjige o fotografiji, eseji, suvremeni romani	
Sv. Aurelije Augustin	Ispovijesti	Religija i duhovnost		Knjige iz područja religije i duhovnosti	
Sven Hassel	Gestapo	Ratni roman	Danska književnost	Ratni romani	

Sven Hassel	Kažnjenička bojna	Ratni roman	Danska književnost	Ratni romani	2
Sven Hassel	Monte Cassino	Ratni roman	Danska književnost	Ratni romani	
Terry Moore	Život je lijep	Strip	Američka književnost	Stripovi	
Thomas de Wesselow	Znak - Torinsko platno	Misterije	Engleska književnost	Znanstveno popularne knjige	
Thomas Harris			Američka književnost	Kriminalistički romani, horrori	
Thomas Harris	Crveni zmaj	Triler, horror	Američka književnost	Trileri, horrori	3
Tihomir Vranić	Kad Bog šuti	Duhovnost	Hrvatska književnost	Knjige iz područja duhovnosti i teologije	
Tilly Bagshawe	Skandalozno	Ljubavni roman	Engleska književnost	Ljubavni romani, kriminalistički romani	
Tin Ujević			Hrvatska književnost	Poezija	
Tom Clancy			Američka književnost	Politički romani, špijunski romani, politički trileri	
Tom Robbins	Villa incognito	Satirički roman	Američka književnost	Suvremeni romani, satirički romani, fantastični romani	
Tomislav Ivančić	Lijepo je što postojiš	Religija i duhovnost	Hrvatska književnost	Knjige iz područja religije i duhovnosti	
Tony Parson	Za moju dragu	Intimistički roman	Engleska književnost	Psihološki romani, simbolički romani, obiteljski romani, suvremeni romani, intimistički romani	
Tracy Chevalier	Djevojka s bisernom naušnicom	Povijesni roman, ljubavni roman	Američka književnost	Povijesni romani, ljubavni romani, društveni romani	
Vadim Zeland			Ruska književnost	Znanstveno popularne knjige	
Vanja Grbac Gredelj	Zaposleni u zoni	Savjetnik o zdravoj prehrani	Hrvatska književnost	Knjige o zdravlju i zdravoj prehrani	
Vatsyayana	Kama sutra	Priručnik	Indijska književnost		
Velimir Srića	Hrvatska 2020	Znanstveno popularna knjiga	Hrvatska književnost	Znanstveno popularne knjige	3
Vera Čudina	Koa	Duhovni roman	Hrvatska književnost	Duhovni romani, poezija	
Vera Peiffer	Pozitivno razmišljanje	Psihologija	Američka književnost	Psihološki priručnici za samopomoć	
Vilim	Preživio sam	Memoari	Hrvatska književnost	Memoari	2

Karlović	Vukovar i Ovčaru				
Virginia Woolf	Orlando	Psihološki roman	Engleska književnost	Roman struje svijesti, psihološki romani, simbolički romani, eseji	
Vjekoslav Kaleb			Hrvatska književnost	Pripovijetke, društveni romani, ratni romani, poezija	
Vladimir Bukovski	Moj život disidenta	Memoari	Ruska književnost	Memoari	
Vladimir Nabokov	Lolita	Društveni roman	Američka književnost	Poezija, društveni romani, psihološki romani, obiteljski romani	
Vladimir P. Goss	Nada	Autobiografski roman	Hrvatska književnost	Ratni romani, autobiografski romani, pripovijetke	
Vojin Jelić	Domino	Društveni roman, psihološki roman	Hrvatska književnost	Poezija, psihološki romani, ratni romani, društveni romani, pustolovni romani, povijesni romani	
Vojislav Šešelj	Ideologija srpskog nacionalizma	Publicistika	Srpska književnost	Knjige iz područja politike, publicistika	
Vuk Drašković	Noć đenerala	Povijest	Srpska književnost	Knjiga o povijesti, ratni romani	
Vuk Drašković	Nož	Ratni roman	Srpska književnost	Knjiga o povijesti, ratni romani	
W. K. C. Guthrie	Povijest grčke filozofije	Filozofija	Engleska književnost	Knjige iz područja filozofije i povijesti	
Walter Isaacson	Steve Jobs	Biografija	Američka književnost	Biografije	
Walter Schellenberg	Memoari	Memoari	Njemačka književnost	Memoari	
Warren Buffett			Američka književnost	Knjige iz područja ekonomije	
Waren Buffet	Život poslovanja	Ekonomija	Američka književnost	Knjige iz područja ekonomije	
Werner Heisenberg			Njemačka književnost	Knjige iz područja fizike	
William Faulkner	Krik i bijes	Roman struje svijesti	Američka književnost	Društveni romani, obiteljski romani, romani struje svijesti,	

				pripovijetke	
William Glasser			Američka književnost	Knjige iz područja psihologije	
William Landay	Slijed zločina	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, drame	
William Lashner	Kobna pogreška	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani	
William P. Young	Koliba	Duhovni roman	Američka književnost	Duhovni romani, psihološki romani	8
Yasmina Khadra	Atentat	Suvremeni roman	Francuska književnost	Suvremeni romani, društveni romani,	
Zane Grey			Američka književnost	Vesterni	2
Zecharia Sitchin	Dvanaesti planet	Alternativna arheologija	Američka književnost	Znanstveno-popularne knjige	2
Zlatko Milković	Braća Seljani	Putopis	Hrvatska književnost	Biografije, putopisi	
Zoe Ferraris	Grad velova	Psihološki triler	Američka književnost	Psihološki trilери	
Zoe Ferraris	Potruga za Nouf	Psihološki triler	Američka književnost	Psihološki trilери	2
Zora Itković Zuckerman	Marihuana	Savjetnik o životnim problemima	Hrvatska književnost	Savjetnici o životnim problemima (zloupotreba droge, ovisnost)	
Zvonimir Golub	Grlice u šumi	Ljubavna poezija	Hrvatska književnost	Poezija, kritike, eseji	
Zvonimir Majdak	Biba, okreni se prema zapadu	Triler	Hrvatska književnost	Poezija, trilери, psihološki romani, društveni romani, erotski romani	
Žarko Laušević	Dan prođe, a godina nikad	Memoari	Srpska književnost	Memoari, autobiografija	2
Željko Kipke	Od veljače do veljače	Dnevnik	Hrvatska književnost	Dnevnička proza, crtice, pripovijetke	
Željko Malnar			Hrvatska književnost	Putopisi	
Živorad Mihajlović - Slovinski	Psihička samoobrana	Alternativa	Srpska književnost	Knjige iz alternativnih područja	
Živorad Mihajlović - Slovinski	Psihički trening jogija	Alternativa	Srpska književnost	Knjige iz alternativnih područja	

UKUPNO: 708 naslova

Prilog 3 **Knjige koje bi ispitanici voljeli čitati**

Autor	Naslov	Žanr	Nacionalna književnost kojoj pripada autor	Vrsta knjiga koju autor piše	Broj ponavljanja
	Anatomija tijela	Medicina			
	Atlas svijeta	Geografija			2
	Biografije i autobiografije				6
	Chick lit romani				
	Dr. Emol				
	Drame				2
	Enciklopedije				6
	Erotski romani				3
	Francuska poezija	Poezija	Francuska književnost		
	Godišnje statistike iz raznih područja				2
	Grčka mitologija		Grčka književnost		3
	Guinnessova knjiga rekorda	Referentna literatura		Svjetski rekordi	
	Istinite priče				2
	Knjige iz područja duhovnosti				2
	Knjige iz područja filozofije				3
	Knjige iz područja fizike i metafizike				3
	Knjige iz područja matematike				
	Knjige iz područja politike				2
	Knjige iz				11

	područja povijesti				
	Knjige iz područja psihologije (priručnici za psihopomoć)				7
	Knjige iz područja zemljopisa				
	Knjige koje govore o ovisnosti o drogama				2
	Knjige manje poznatih hrvatskih autora		Hrvatska književnost		
	Knjige na albanskom jeziku		Albanska književnost		
	Knjige na ćirilici				3
	Knjige o astronomiji	Astronomija			
	Knjige o Domovinskom ratu (Vukovar, Glina, Knin)				2
	Knjige o hrvatskoj povijesti		Hrvatska književnost		
	Knjige o II. Svjetskom ratu				
	Knjige o mafiji				
	Knjige o masonima i teorijama zavjere				3
	Knjige o odgoju djece	Pedagogija			
	Knjige o oružju				2
	Knjige o poboljšanju svog društvenog života izlaskom iz				

	zatvora				
	Knjige o poznatim hrvatskim ličnostima		Hrvatska književnost		
	Knjige o prehrani i zdravom životu				
	Knjige o sportu i sportašima				4
	Knjige o vjeri				2
	Knjige o vjeri				
	Knjige o vježbanju				
	Knjige o vojnoj povijesti				
	Knjige o vrtlarstvu i domaćinstvu				
	Knjige o zdravlju i fizioterapiji	Medicina			4
	Knjige o životinjama (psi, konji,				3
	Knjige od raznih francuskih pisaca				
	Knjige za učenje stranih jezika	Strani jezici			3
	Kriminalistički romani				10
	Literatura koja donosi informacije o ev. Pokretanju nekog posla, vezano uz poticaje EU				
	Literatura o sudskoj praksi hrvatskih i europskih sudova	Pravo			

	Ljubavni romani				2
	Noviji romani modernih pisaca; bestseleri				23
	Povijesni romani				2
	Povijest ženske kaznionice Požega				
	Publicistika				2
	Pustolovni romani				5
	Putopisi				
	Razne knjige o računalima				2
	Razni romani				
	Razni romani na engleskom jeziku				3
	Razni romani na njemačkom jeziku				2
	Rimska mitologija		Talijanska književnost		2
	Ruska poezija	Poezija	Ruska književnost		
	Sanjarica				2
	SF romani				6
	Stripovi	Strip			
	Stručna literatura iz raznih područja (informatika, strojarstvo, stočarstvo, ratarstvo, voćarstvo, pravo, modelarstvo, mehanika, pomorstvo, ekonomija i poslovanje, prerada žitarica, cestovni				27

	promet, kriminalistika, uzgoj domaćih životinja, sociologija, biologija)				
	Trileri				3
	Trileri				3
	Veda		Indijska književnost		
	Vesterni				
	Vikinška mitologija				2
	Vjerska literatura				2
	Znanstveno fantastični romani				2
	Znanstveno popularna literatura				3
Agatha Christie			Engleska književnost	Kriminalistički romani	
Alan Moore	V for Vendetta	Strip	Američka književnost	Stripovi	
Ante Tomić			Hrvatska književnost	Kolumne, humoristički romani, satirički romani, društveni romani	
Arthur C. Clarke			Engleska književnost	Znanstvena fantastika	
Bruno Šimleša			Hrvatska književnost	Knjige iz područja psihologije, priručnici za samopomoć	
Carl Gustav Jung			Švicarska književnost	Knjige iz područja psihologije, psihoterapije, analitičke psihologije	
Carlos Castaneda			Peruanska književnost	Znanstveno popularne knjige	
Charles Bukowski			Američka književnost	Poezija, pripovjetke, humoristični romani, društveni	2

				romani, eseji	
Dan Brown			Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani, pustolovni romani	2
Dan Brown	Anđeli i demoni	Triler	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani, pustolovni romani	
Dan Brown	Da Vincijev kod	Detektivski roman, triler	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani, pustolovni romani	
Daniel Esteban Ferrero			Španjolska književnost	Knjige iz područja duhovnosti i religije	
Daniel Silva			Američka književnost	Špijunski romani, trileri	2
David Icke			Engleska književnost	Teorije zavjere	2
Donna King	Gem, set, meč	Suvremeni roman	Američka književnost	Suvremeni romani, psihološki romani	
E. L. James	50 nijansi sive	Erotski roman	Engleska književnost	Erotski romani	
Eckhart Tolle	Moć sadašnjeg trenutka	Psihologija	Kanadska književnost	Knjige iz područja psihologije i duhovnosti	
Edna Bušić	Ljubavnici i luđaci	Politički roman	Hrvatska književnost	Politički romani, intimistički romani	
Erich Fromm			Američka književnost	Knjige iz područje psihologije i psihoanalize, filozofija	2
Erich von Daeniken			Švicarska književnost	Znanstvena fantastika	2
Erich von Daeniken	Povijest je u krivu	Znanstvena fantastika	Švicarska književnost	Znanstvena fantastika	
Eugen Kumičić	Začudeni svatovi	Društveni roman	Hrvatska književnost	Povijesni romani, drame, društveni romani, ljubavni	

				romani	
Fjodor Mihajlovič Dostojevski			Ruska književnost	Pripovijetke, psihološki romani, politički romani, društveni romani, autobiografski romani	
Gianluigi Nuzzi	Ndrangheta: talijanska mafija		Talijanska književnost		
Guy Gavriel Kay			Kanadska književnost	Fantastični romani	
Honore de Balzac			Francuska književnost	Društveni romani, realistički romani, pripovijetke, drame	
Hrvoje Šalković			Hrvatska književnost	Kratke priče, putopisni romani, društveni romani, socijalni romani	
Isabel Allende			Čileanska književnost	Obiteljski romani, pustolovni romani, memoari,	
Ivan Raos	Prosjaci i sinovi	Društveni roman	Hrvatska književnost	Društveni romani, pripovijetke, poezija, drame	
Ivo Rojnica			Hrvatska književnost	Memoari, knjige o politici	
J. R. R. Tolkien	Gospodar prstenova	Fantastični roman	Engleska književnost	Bajke, fantastične priče	
James Cook	Putovanja oko svijeta	Zemljopis	Engleska književnost	Knjige o putovanjima i zemljopisu	
Jean M. Auel	Dolina konja	Fantastični roman, pustolovni roman	Američka književnost	Fantastični romani, pustolovni romani	
Jean M. Auel	Lovci na mamute	Fantastični roman,	Američka književnost	Fantastični romani,	

		pustolovni roman		pustolovni romani	
Jean M. Auel	Pleme spiljskog medvjeda	Fantastični roman, pustolovni roman	Američka književnost	Fantastični romani, pustolovni romani	
Jelena Vrsaljko	NLP – Uvod u osobni rast i razvoj	Psihoterapija	Hrvatska književnost	Knjige iz područja psihoterapije	
Jo Nesbo			Norveška književnost	Kriminalistički romani, trileri, dječje knjige	2
Jo Nesbo	Crvenača	Kriminalistički roman	Norveška književnost	Kriminalistički romani, trileri, dječje knjige	
Jo Nesbo	Đavolja zvijezda	Kriminalistički roman	Norveška književnost	Kriminalistički romani, trileri, dječje knjige	2
Jo Nesbo	Leopard	Kriminalistički roman	Norveška književnost	Kriminalistički romani, trileri, dječje knjige	
John Coleman	Hijerarhija zavjerenika : komitet 300	Politika	Engleska književnost	Knjige iz područja politike	
John Grisham			Američka književnost	Kriminalistički romani, trileri	
Julian Barnes			Engleska književnost	Kratke priče, eseji, memoari, društveni romani, suvremeni romani	
Kai Hermann	Mi djeca s kolodvora ZOO	Autobiografski roman	Njemačka književnost	Autobiografski romani	
Kamilio Antolović	Govor tijela	Psihologija	Hrvatska književnost	Knjige iz područja psihologije i ekonomije	
Ken Follet			Engleska književnost	Povijesni romani, kriminalistički romani, obiteljski romani, trileri	
Lee Child			Engleska književnost	Kriminalistički romani, trileri	2
Lois McMaster Bujold			Američka književnost	Znanstvena fantastika	

Marija Jurić Zagorka			Hrvatska književnost	Povijesni romani, ljubavni romani, drame	
Marina Fiorato			Engleska književnost	Ljubavni romani, povijesni romani	
Mario Puzo			Američka književnost	Kriminalistički romani, pripovijetke	
Mario Puzo	Obitelj	Povijesni roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, pripovijetke	
Mario Puzo	Omerta	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, pripovijetke	2
Mario Puzo	Posljednji Don	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, pripovijetke	
Mario Puzo	Sicilijanac	Kriminalistički roman	Američka književnost	Kriminalistički romani, pripovijetke	
Mel Gill	Meta tajna : sve je moguće	Psihologija	Američka književnost	Knjige iz područja psihologije, psihološki savjetnici	
Mihail Aleksandrović Šolohov			Ruska književnost	Pripovijetke, društveni romani, povijesni romani	
Milo Lompar	Duh samoporicanja	Politika	Srpska književnost	Knjige iz područja politike	
Miljenko Smoje			Hrvatska književnost	Pripovijetke, putopisi, satire, društveni romani, humoristički romani	
Mirjana Krizmanić			Hrvatska književnost	Knjige iz područja psihologije, priručnici za samopomoć	
Miro Gavran			Hrvatska književnost	Knjige za djecu i mlade, pripovijetke, drame, ljubavni romani, psihološki romani	

N. A. Kun	Legende i mitovi	Mitologija	Ruska književnost	Knjige iz područja mitologije	
Niccolo Ammaniti			Talijanska književnost	Ljubavni romani, društveni romani, pripovijetke	
Nives Zeljković	Gola istina	Autobiografija	Hrvatska književnost	Suvremeni romani, autobiografije	2
Otto Skorzeny	Tajni memoari	Memoari	Austrijska književnost	Memoari	
Paul Auster			Američka književnost	Suvremeni romani, društveni romani, kriminalistički romani, politički romani, psihološki romani, trileri	
Paulo Coelho			Brazilska književnost	Duhovni romani, filozofski romani, psihološki romani	2
Paulo Coelho	Brida	Duhovni roman	Brazilska književnost	Duhovni romani, filozofski romani, psihološki romani	
Paulo Coelho	Ljubav	Aforizmi	Brazilska književnost	Duhovni romani, filozofski romani, psihološki romani	
Paulo Coelho	Valkire	Duhovni roman	Brazilska književnost	Duhovni romani, filozofski romani, psihološki romani	
Ray Bradbury	Fahrenheit 451	Znanstveno fantastični roman	Američka književnost	Znanstvena fantastika, horrori, pripovijetke	
Renato Baretić			Hrvatska književnost	Pripovijetke, kolumne, suvremeni romani, satirički	

				romani	
René Belbenoît	Suha giljotina	Politički roman	Francuska književnost	Politički romani	
Rhonda Byrne	Magija	Psihologija	Australska književnost	Knjige iz područja psihologije	
Richard Branson	Kako sam izgubio nevinost	Autobiografija	Engleska književnost	Autobiografija	
Robert Kiyosaki			Američka književnost	Priručnici za samopomoć	
Robert Ludlum			Američka književnost	Trileri, špijunski romani	2
Robert Tafra	Protokoli sionskih mudraca	Politika	Hrvatska književnost	Knjige iz područja politike, knjige iz područja povijesti	
Robin Sharma	Vođa bez titule	Psihologija	Američka književnost	Duhovni romani, psihološki savjetnici	
Sergej Nikolajevič Lazarev			Ruska književnost	Religija i teologija	
Siba Shakib	U Afganistan Bog dolazi još samo plakati	Socijalni roman	Iranska književnost	Socijalni romani	
Sidney Sheldon			Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	4
Sidney Sheldon	Ako dočekam sutra	Kriminalistički roman	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	
Sidney Sheldon	Druga strana ponoći	Kriminalistički roman	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	
Sidney Sheldon	Ponoćne uspomene	Kriminalistički roman	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	
Sidney Sheldon	Princ tame	Kriminalistički roman	Američka književnost	Trileri, kriminalistički romani	
Sigmund Freud			Austrijska književnost	Knjige iz područja psihoanalize	2
Slaven Ravlić	Poredak slobode : politička misao Johna Stuarta Milla	Politika	Hrvatska književnost	Knjige iz područja politike	

Stephen Hawking			Engleska književnost	Znanstveno fantastični romani, pustolovni romani, znanstveno popularne knjige o svemiru	
Stephen King			Američka književnost	Horror, znanstvena fantastika, drame	2
Sven Hassel			Danska književnost	Ratni romani	
Thomas Ruggles Pynchon			Američka književnost	Psihološki romani, društveni romani	
Tomislav Osmanli	21.	Suvremeni roman	Makedonska književnost	Suvremeni romani, društveni romani	
Velimir Srića			Hrvatska književnost	Znanstveno popularne knjige	
Veronika Vere	Anđeli za svaki dan	Duhovnost i religija	Hrvatska književnost	Knjige iz područja duhovnosti i religije	
Zoran Ferić			Hrvatska književnost	Pripovijetke, kolumne, društveni romani, suvremene priče, satirički romani, eseji	

Prilog 4 **Novine i časopisi koje bi ispitanici voljeli čitati**

DNEVNE NOVINE	
Naslov	Broj ponavljanja
24 sata	26
Bilo kakve dnevne novine	31
Blic	2
Dnevni avaz	2
Glas Istre	2
Glas Slavonije	8
Informer	1
Jutarnji list	20
Kurir	1
Novi list	8
Slobodna Dalmacija	4
Večernji list	23
Vjesnik	1
Zadarski list	1

REGIONALNE NOVINE	
Naslov	Broj ponavljanja
Bjelovarski list	2
Međimurski list	1
Otočki list	1
Razne regionalne novine	2
Vukovarske novine	1
Županijske novine	1

SPORTSKE NOVINE I ČASOPISI	
Naslov	Broj ponavljanja
Bilo kakvi sportski časopisi	10
Košarka	1
Sportske novosti	18
Zvezdina revija	1

GLAZBENI ČASOPISI	
Naslov	Broj ponavljanja
Bilo kakvi glazbeni časopisi	4
Melody maker	1
Rolling stone	2

KULTURNI ČASOPISI, TJEDNICI ZA KULTURU

Naslov	Broj ponavljanja
Bilo kakvi kulturni časopisi	2
Hrvatska revija	1
Hrvatsko slovo	1
Zarez	1

ČASOPISI O AUTIMA I MOTORIMA

Naslov	Broj ponavljanja
Auto klub	6
Auto moto magazin	9
Auto start	1
Bilo kakav časopis o automobilima	5
Evo	2
F1 racing	1
Kamion i bus	1
Moto GP	1
Moto puls	6
Top gear	2

ČASOPISI ZA LOV I RIBOLOV

Naslov	Broj ponavljanja
Dobra kob	1
Lovac	1
Praktični ribolov	2
Ribiči i ribe	1
Sportski ribolov	1

GEOGRAFSKI ČASOPISI

Naslov	Broj ponavljanja
GEO	5
Meridijani	2
National Geographic	10

POLITIČKI ČASOPISI

Naslov	Broj ponavljanja
Aktual	3
Globus	21
Nacional	5
Politika	1

INFORMATIČKI ČASOPISI

Naslov	Broj ponavljanja
Bilo kakvi informatički časopisi	3
BUG	7
Gameplay	1
Mreža	2
PC Chip	1
PC Play	2
VIDI	3

NAUTIČKI ČASOPISI

Naslov	Broj ponavljanja
Burza nautike	3
More	2
Nautica	1
Otvoreno more	2

ČASOPISI O ZDRAVLJU I LJEPOTI

Naslov	Broj ponavljanja
Bilo kakvi časopisi o zdravlju	7
Bilo kakvi časopisi o zdravoj prehrani	2
Moje zdravlje	2
Sensa	2
Vita	2
Zdravlje i ljepota	1

ČASOPISI ZA MUŠKARCE

Naslov	Broj ponavljanja
Bilo kakav porno časopis	10
FHM	5
Klik	7
Max	1
Men's health	11
Playboy	8
Smokvin list	2

ČASOPISI O ŽIVOTINJAMA

Naslov	Broj ponavljanja
Bilo kakvi časopisi o životinjama	2
Moj pas	1

ČASOPISI ZA EKONOMIJU I POSLOVANJE

Naslov	Broj ponavljanja
Bili kakvi ekonomski časopisi	1
Financije, pravo i porezi	1
Forbes	2
Lider	1
Poslovni dnevnik	2
Poslovni savjetnik	1

ČASOPISI O NEKRETNINAMA

Naslov	Broj ponavljanja
Nekretnine	1

CELEBRITY ČASOPISI

Naslov	Broj ponavljanja
Alo	1
Gloria	5
Story	4

ČASOPISI O TETOVAŽAMA

Naslov	Broj ponavljanja
Tattoo	1

ČASOPISI POSVEĆENI ŽIVOTNIM PRIČAMA

Naslov	Broj ponavljanja
Istinite priče	3
Moja sudbina	3
Moja tajna	3

ČASOPISI O PUTOVANJIMA

Naslov	Broj ponavljanja
Bilo kakvi časopisi o putovanjima	1

ČASOPISI O FILMOVIMA

Naslov	Broj ponavljanja
Moj film	1

ZNANSTVENO FANTASTIČNI ČASOPISI

Naslov	Broj ponavljanja
Bilo kakvi znanstveno fantastični časopisi	3
Nexus	2
Stella	2
Svjetlost	1

ASTRONOMSKI ČASOPISI

Naslov	Broj ponavljanja
Bilo kakvi časopisi o svemiru i astronomiji	2
NLO	1
UFO	1

VOJNI I POLICIJSKI ČASOPISI

Naslov	Broj ponavljanja
Policija i sigurnost	1
Soldier of fortune	1
Vojna povijest	5

NOVINE I ČASOPISI NA STRANOM JEZIKU

Naslov	Broj ponavljanja
Bilo kakve novine i časopisi na engleskom jeziku	1
Bilo kakve novine i časopisi na njemačkom jeziku	1
Pan Bošnjak (Srbija)	1
Razne novine i časopisi iz Srbije	4
Strani žuti tisak	1

ČASOPISI O ORUŽJU

Naslov	Broj ponavljanja
Bilo kakvi časopisi o oružju	1
Delta	1
Guns and ammo	1
Kalibar	1

OGLASNICI

Naslov	Broj ponavljanja
Oglasnik	2

ČASOPISI O VJEŽBANJU I FITNESSU

Naslov	Broj ponavljanja
American muscle	1
Fitness	2
Flex	1
Muscle & fitness	1
Outdoor fitness	1

ČASOPISI ZA DJECU I MLADE

Naslov	Broj ponavljanja
Bravo	1
Modra lasta	2
OK	1

OBITELJSKI ČASOPISI

Naslov	Broj ponavljanja
Arena	1

ZNANSTVENI ČASOPISI

Naslov	Broj ponavljanja
Bilo kakvi znanstveni časopisi	3
Razni časopisi iz područja tehnike	3

ENCIKLOPEDIJSKI ČASOPISI

Naslov	Broj ponavljanja
Drvo znanja	1

ČASOPISI O VRTLARSTVU

Naslov	Broj ponavljanja
Razni časopisi posvećeni vrtlarstvu	1

ČASOPISI ZA KNJIŽEVNOST

Naslov	Broj ponavljanja
Kolo	1
Mogućnosti	1

ČASOPISI O NAKITU

Naslov	Broj ponavljanja
Satovi i nakit	1

MODELARSKI ČASOPISI

Naslov	Broj ponavljanja
D'agostino	1

OSTALO

Naslov	Broj ponavljanja
Razni mjesečnici	5
Razni stručni časopisi	5
Razni tjednici	6